

1. Wodociągi i kanalizacja

W Poznaniu zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków znajduje się w gestii spółki Aquanet SA¹. Większościowym udziałowcem w spółce jest Miasto Poznań (68,7% udziałów), pozostali udziałowcy to 9 miast i gmin: Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Puszczykowo, Swarzędz, Czerwonak, Suchy Las, Kórnik i Brodnica, oraz uprawnieni pracownicy. Aquanet SA rozszerza zasięg swojej działalności. Poza gminami z aglomeracji poznańskiej (9 gmin posiadających udziały w spółce oraz Tarnowo Podgórne, Komorniki, Dopiewo i Rokietnica) spółka zaopatruje w wodę mieszkańców części obszarów należących do gmin: Kleszczewo i Obornik Wlkp².

1.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto Poznań jest zaopatrywane w wodę z dwóch ujęć wodociągowych: infiltracyjnego Dębina i podziemnego Radzewice – Krajkowo³. Średnia wydajność ujęć wody wynosiła w 2005 r. 205 tys. m³ na dobę i w pełni pokrywa zapotrzebowanie Miasta, także w okresach jej maksymalnego zapotrzebowania. Z sieci ogólnomiejskiej korzysta 98% ludności. Pozostali, zamieszkujący rejony peryferyjne, wykorzystują ujęcia własne. Jakość wody po uzdatnieniu w jednej z dwóch czynnych stacji uzdatniania wody (przy ul. Wiśniowej w Poznaniu oraz w Mosinie) jest dobra i nie odbiega od obecnie obowiązujących norm. Pewne pogorszenie jakości wody występowało sporadycznie w miarę oddalania się odbiorców od stacji uzdatniania, co związane jest ze zjawiskiem wtórnych zanieczyszczeń spowodowanych złym stanem technicznym ogólnomiejskiej sieci wodociągowej, pobudowanej ponad 50 lat temu, w większości wymagającej wymiany i modernizacji, oraz sieci rozprowadzającej wodę w budynkach. Długość sieci wodociągowej, znajdującej się w ewidencji Aquanetu, wynosiła na koniec 2005 r. 1.378 km. Większość rurociągów jest zbudowana z rur żeliwnych (43%) oraz z tworzyw sztucznych PCV i PE (30%).

**URZĄDZENIA WODOCIĄGOWE POZNANIA
W LATACH 2002–2005**

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Liczba ujęć wody	2	2	2	2	100,0
Średnia wydajność w tys. m ³ /d	220	220	170	205	93,2

1. Wodociągi i kanalizacja

URZĄDZENIA WODOCIĄGOWE POZNANIA W LATACH 2002-2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Liczba stacji uzdatniania wody	3	3	3	3	100,0
Wydajność w tys. m ³ /dobę	190	190	214	177	93,2
Długość sieci wodociągowej ogółem w km w tym:	1289	1352	1370	1378	106,9
magistralna	213	216	216	216	101,4
rozdzielcza	768	828	846	853	111,1

Źródło: Aquanet SA

W latach 2002–2005 notowano dalszy spadek zapotrzebowania na wodę we wszystkich grupach odbiorców. Zużycie wody zmniejszyło się ogółem o 10,4%, w tym w grupie gospodarstw domowych o 3%, a przemysłu o 10,3%. Spowodowane to było działaniami prooszczędnościowymi i racjonalizacją zużycia wody u wszystkich odbiorców. Od kilkunastu lat tendencja ta jest stała i występuje we wszystkich dużych ośrodkach miejskich.

ZUŻYCIE WODY W POZNANIU W LATACH 2002-2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Zużycie wody ogółem w tys. m ³ /dobę w tym, m.in.:	106	102	97	95	89,6
gospodarstwa domowe	72,5	70	66	65	89,7
przemysł	13,4	13	13	13	97,0
Udział procentowy ludności korzystającej z sieci wodociągowej	96,6	96,6	96,7	98	X

Źródło: Aquanet SA

W latach 2002–2005 zrealizowano nakłady inwestycyjno-remontowe na infrastrukturę wodociągową w wysokości 131,5 mln zł. Były one finansowane ze środków własnych spółki oraz z budżetu miejskiego (dofinansowanie inwestycji z udziałem ludności). W ramach tych środków realizowano budowę magistral i sieci wodociągowych, prace modernizacyjne na ujęciach i stacjach uzdatniania wody oraz budowę studni publicznych. Ponadto w ramach rekompensaty na zmniejszenie wydajności ujęcia wody Dębina z powodu budowy obwodnicy autostradowej Poznania, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad sfinansowała budowę pompowni wody rzecznej, rurociągów i stawów infiltracyjnych na ujęciu wody Słowniec – Krajkowo oraz II nitki magistrali wodociągowej Koronna-zbiorniki Morasko. Dodatkowo w ramach inwestycji lokalnych z udziałem ludności prowadzono budowę sieci wodociągowej na osiedlach peryferyjnych.

1.2. Kanalizacja miejska i oczyszczanie ścieków

Miasto Poznań posiada sieć kanalizacyjną mieszaną: w części centralnej starą sieć ogólnospławną, a w nowych rejonach sieć typu rozdzielczego: sanitarną i deszczową. System kanalizacji miejskiej obsługuje 98% mieszkańców. Pozostali zamieszkują tereny nieskanalizowane.

KANALIZACJA W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Oczyszczalnie ścieków:					
liczba	2	2	2	2	100,0
przepustowość w tys. m ³ /dobę	240	218	146	144	60,0
Długość sieci kanalizacyjnej ogółem w km	940	945	947	952	101,3
Dopływająca ilość zanieczyszczeń do oczyszczalni ścieków:					
BZT ₅ w gO ₂ /m ³	429	459	422	467	108,9
zawiesina w g/m ³	324	406	405	479	147,8
Wypływająca ilość zanieczyszczeń z oczyszczalni ścieków:					
BZT ₅ w gO ₂ /m ³	10	14	4	4	40,0
zawiesina w g/m ³	12	19	11	5	41,7

Źródło: Aquanet SA

W Poznaniu do kanalizacji miejskiej jest odprowadzanych około 82% wytworzonych ścieków. Ilość zrzucanych ścieków systematycznie spada (o 9,8% w porównaniu do 2002 r.), głównie z powodu malejącego zużycia wody, przede wszystkim przez gospodarstwa domowe, których udział w ilości zrzucanych ścieków wynosi ponad 60%. W 2005 r. system kanalizacji miejskiej przyjął 95,3 tys. m³/dobę ścieków. Wszystkie ścieki są oczyszczane mechanicznie, a część biologicznie. Oczyszczanie ścieków odbywa się w dwóch podstawowych oczyszczalniach: mechaniczno-biologicznej Centralnej Oczyszczalni Ścieków (COŚ) w Koziegłowach oraz w mechanicznej⁴ Lewobrzeżnej Oczyszczalni Ścieków (LOŚ) przy ul. Serbskiej, o łącznej przepustowości na koniec 2005 r. 144 tys. m³/dobę.

ZRZUT ŚCIEKÓW KANALIZACJĄ MIEJSKĄ W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Zrzut ścieków kanalizacją miejską ogółem w tys. m ³ /dobę, w tym m.in.	105,9	101,5	98,3	95,5	90,2
gospodarstwa domowe	69,0	64,9	62,8	60,8	88,1
przemysł	16,5	17,0	17,0	16,3	98,8
Udział % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	96,7	96,9	97,0	98,4	101,8

Źródło: Aquanet SA

W 2005 r. długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 952 km (sieć ogólnospławna i sanitarna, bez deszczowej), tj. o 12 km więcej niż w 2002 r. W latach 2002–2005 zrealizowano nakłady inwestycyjno-remontowe na infrastrukturę kanalizacyjną w wysokości 225 mln zł. Były one finansowane ze środków spółki, budżetu miejskiego oraz funduszy unijnych. Realizowano budowę kolektorów sanitarnych i deszczowych⁵, sieci kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej⁶, lokalne pompownie ścieków, modernizację przepompowni ścieków na Garbarach. Ze środków funduszu ISPA (obecnie Funduszu Spójności) rozpoczęto realizację projektu rozbudowy systemu głównych kolektorów sanitarnych odprowadzających ścieki do poznańskich oczyszczalni z ich modernizacją⁷ i rozbudową kanalizacji na terenie gminy Tarnowo Podgórne.

2. Energia

2.1. Elektroenergetyka

Poznań korzysta w 80% z energii elektrycznej dostarczanej przez krajowy system elektroenergetyczny, głównie z zespołu elektrowni Pątnów – Adamów – Konin oraz z elektrowni Dolna Odra w pobliżu Szczecina. Lokalnym źródłem zasilania są 2 elektrociepłownie (Poznań – Karolin, Poznań – Garbary). Jedyne niewielka część energii elektrycznej (ok. 1,3%) pochodzi ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych. Poznański system elektroenergetyczny obejmuje 1,7 tys. stacji energetycznych wysokich i średnich napięć, ponad 2 tys. stacji transformatorowych, 14 rozdzielni sieciowych oraz 5,3 tys. km linii energetycznych wysokich, średnich i niskich napięć. System obsługuje ponad 263 tys. odbiorców, którzy zużywają 1,7 TWh energii elektrycznej rocznie. Największymi odbiorcami są: przemysł (47%) oraz gospodarstwa domowe (26%). Pomimo wzrastającej liczby odbiorców energia elektryczna jest dostarczana w ilości w pełni pokrywającej zapotrzebowanie. W 2005 r. gospodarstwa domowe zużyły 490 GWh energii elektrycznej.

W latach 2002–2005 zwiększyła się liczba odbiorców (ogółem o około 5%, w grupie gospodarstw domowych o 6%). Wzrastało zużycie energii elektrycznej (o 8,4% w gospodarstwach domowych).

ELEKTROENERGETYKA W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Sieć elektroenergetyczna w km	5308	5323	5337	5343	100,7
Odbiorcy w gospodarstwach domowych w tys.	221,1	229,9	232,1	234,3	106,0
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w GWh	451,9	490,8	484,8	490,0	108,4

Źródło: Enea SA

Szacuje się, że nakłady inwestycyjne poniesione w latach 2002–2005 przez spółkę Enea S.A. na rozbudowę sieci i urządzeń elektroenergetycznych na terenie Poznania wyniosły 124 mln zł. W okresie tym pobudowano i zmodernizowano stacje GPZ (Jeżyce, Pogodno i Piątkowo) i SN/nn, sieć energetyczną

na terenie miasta, w tym linię kablową 110 kV Pogodno-Jeżyce, oraz Centrum Kopertowania i Emisji Rachunków.

2.2. Gazownictwo

Zasilanie Poznania w gaz realizowane jest z krajowego systemu gazowniczego, poprzez gazociąg wysokiego ciśnienia podłączony do magistrali Krobia – Śrem – Poznań – Piła – Szczecin w rejonie Janikowa (gaz wysokometanowy) i ze źródeł gazu zaazotowanego zlokalizowanych na terenie woj. wielkopolskiego (rejon Grodziska, Stęszewa, Nowego Tomyśla, Zaniemyśla, Góry, Rawicza, Jarocina i Międzychodu) przez centralny węzeł w Krobi, oraz przez system urządzeń gazowniczych na terenie miasta, obejmujący 57 stacji redukcyjno-pomiarowych oraz ponad 1.200 km sieci gazowniczej średniego i niskiego ciśnienia. W pobliżu Poznania, w rejonie Kaźmierza, Murowanej Gośliny i Kiszko- wa, przebiega tranzytowy gazociąg jamalski.

W mieście 89% ludności korzysta z sieci gazowej. System dostarcza gaz 215 tys. odbiorcom, wśród których ponad 97% stanowią gospodarstwa domowe. W tej grupie odbiorców występuje także największe zużycie gazu – prawie 80%, a średnie zużycie na odbiorcę wynosi 950 m³/rok. W ostatnich latach systematycznie zwiększało się zużycie gazu. Coraz więcej odbiorców indywidualnych wykorzystuje gaz do ogrzewania pomieszczeń, a odbiorcy zbiorowi w coraz szerszym zakresie realizują przedsięwzięcia polegające na przestawianiu swoich kotłowni z węgla na gaz ziemny⁸. Pomimo zwiększonego popytu na gaz sieciowy nie występują problemy z jego dostawami⁹.

GAZOWNICTWO PRZEWODOWE W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Długość sieci gazowej rozdzielczej w km	1775	1844	1910	1960	110,4
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych ogółem w tys. m ³ /rok	166	186	164	165	99,4
Liczba odbiorców gazu w gospodarstwach domowych w tys.	206,2	191,8	209,8	212,0	102,8

Źródło: WSG Sp. z o.o.

W latach 2002–2005 nakłady inwestycyjno-remontowe WSG wyniosły około 69 mln zł, w ramach których prowadzono modernizację i rozbudowę sieci gazowej oraz stacji redukcyjnych gazu oraz prowadzono remonty sieci na terenie całego miasta.

2.3. Ciepłownictwo

Dostarczaniem ciepła do sieci miejskiej zajmuje się spółka Dalkia Poznań SA¹⁰. W lutym 2002 r. Rada Miasta Poznania zatwierdziła umowę sprzedaży przez Miasto Poznań, dotychczasowego jedynego właściciela spółki, 51% udziałów spółki francuskiej firmie Dalkia Termika SA. Obecnie Dalkia posiada 79,28% akcji, Miasto Poznań 20,64%, a uprawnieni pracownicy 0,08%.

Od 2002 r. spółka podejmuje działania celem pozyskania nowych odbiorców poza dotychczasowym zasięgiem działalności. Ich efektem było przejęcie zarządzania energią ciepłą w 5 miastach. Obecnie Dalkia Poznań SA obsługuje Poznań oraz gminy: Swarzędz, Murowana Goślina, Czerwonak, Buk, Trzcianka, Pniewy, Żnin i Świebodzin. Miasto Poznań zasilane jest poprzez 2 scentralizowane elektrociepłownie¹¹: EC-Karolin i EC-Garbary oraz 117 kotłowni lokalnych. Moc źródeł ciepła wyniosła na koniec 2005 r. 1.043 MW. Największą grupę odbiorców energii cieplnej stanowią gospodarstwa domowe (70% udziału w zużyciu ogółem), a wśród nich wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe. Całkowite zużycie energii cieplnej dostarczanej przez miejską sieć ciepłą wyniosło w 2005 r. 6,5 tys. TJ. W latach 2002–2005 nastąpił spadek zużycia ciepła w gospodarstwach domowych (o 5,9%), wzrosło natomiast zużycie w grupie odbiorców komercyjnych (szczególnie handel, usługi).

CIEPŁOWNICTWO – DALKIA POZNAŃ SA W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Moc źródeł ciepła ogółem w MW	1.118	1.118	1.127	1.043	93,3
Liczba kotłowni lokalnych ogółem (szt.)	74	98	117	117	158,1
Długość sieci ciepłej w km	379	400	415	419	110,6
Zapotrzebowanie na ciepło w MW	1.044	1.070	1.092	1.043	99,9
Zużycie ciepła ogółem w tys. GJ w tym:	6.598	6.776	6.417	6.502	98,5
gospodarstwa domowe	4.847	4.596	4.595	4.559	94,1

Źródło: Dalkia Poznań SA

Długość sieci ciepłej wyniosła na koniec 2005 r. 419 km, tj. więcej o 40 km w porównaniu z 2002 r. W latach 2002–2005 nakłady inwestycyjno-remontowe spółki wyniosły blisko 90 mln zł, w ramach których realizowano zadania związane z rozbudową i podniesieniem sprawności systemu ciepłowniczego, w tym m.in. wymianę starych odcinków sieci ciepłej na nowe zbudowane z rur preizolowanych, poprawę wytwarzania ciepła w ciepłowniach i kotłowniach, wymianę węzłów cieplnych na nowe o wyższej skuteczności regulacji hydraulicznej, budowę przepompowni sieciowej umożliwiającej w okresach szczytowych zasilanie dużych osiedli mieszkaniowych, oraz rozbudowę sieci ciepłej celem pozyskania nowych odbiorców. W 2002 r. zakończono realizację programu likwidacji lub modernizacji, kotłowni lokalnych opalanych węglem i uciążliwych dla środowiska naturalnego.

Od 2002 r. Poznań posiada plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, opracowany wspólnie z największymi poznańskimi przedsiębiorstwami energetycznymi. Plan zakłada uznanie gospodarki skojarzonej za istotny element polityki Miasta pozwalający na obniżenie emisji CO₂ i zmniejszenie zużycia energii pierwotnej nieodnawialnej, nadanie priorytetu zaopatrzeniu w gaz (przewodowy lub płynny) na obszarach nie objętych zasilaniem w ciepło scentralizowane, propagowanie rozwiązań prooszczędnościowych,

wspieranie rozwoju źródeł energii odnawialnej (szczególnie na obszarach o małej gęstości zabudowy).

W założenia programu wpisują się realizowane w latach 2002–2005 lokalne programy zaopatrzenia w energię ciepłą, zakładające zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z procesu stacjonarnego spalania i przebudowę lokalnego systemu ciepłowniczego. Należą do nich: program uciepłownienia Wildy oraz rozpoczęte w 2005 r. dwa programy: „Czysty Łazarz” i „Czyste Jeżyce”. Zakładają one likwidację kotłowni olejowych i gazowych oraz podłączenie ich odbiorców do sieci.

3. Usługi informacyjne

3.1. Telekomunikacja

W latach 90. w Poznaniu nastąpił dynamiczny rozwój usług telekomunikacyjnych. Liczba łączy głównych telefonii stacjonarnej zwiększyła się o ponad 40%, osiągając na koniec 2004 r. poziom 398,3 tys.¹² Wskaźnik telefonizacji, określający dostępność telefonii stacjonarnej, w gospodarstwach domowych wyniósł 90%. Poza usługami powszechnymi, poznańscy operatorzy stacjonarni oferują coraz szerszy zakres usług specjalistycznych, m.in.: pocztę głosową, infolinię, ISDN, transmisję danych i dzierżawę łączy, komutowany dostęp do Internetu, usługi pracy grupowej.

W ostatnich latach w Poznaniu nastąpił dynamiczny rozwój telefonii komórkowej. Szacuje się, że ponad 2/5 poznańskich gospodarstw domowych posiada przynajmniej 1 telefon komórkowy (w tym prawie 15% dzieci do 16 roku życia). W mieście znajdują się węzły dostępowe wszystkich trzech operatorów sieci komórkowych działających w Polsce. Są dostępne wszystkie usługi dodatkowe świadczone przez sieci komórkowe, w tym serwisy informacyjne, GPRS, SMS oraz MMS.

Na poznańskim rynku działają także operatorzy telekomunikacyjni wykorzystujący fale radiowe poprzez naziemną i/lub satelitarną sieć stacji nadawczo-odbiorczych, świadcząc nie tylko usługi radiotelefonii przywoławczej i przenośnej, ale także coraz częściej stacjonarnej.

3.2. Usługi informatyczne

Ponad połowa gospodarstw domowych w Poznaniu posiada komputer osobisty, w tym 3/4 z dostępem do Internetu¹³. Przeciętnie z 1 komputera w gospodarstwie domowym korzystają prawie 3,5 osoby. Główną barierą w szerokim wykorzystywaniu przez mieszkańców i część firm Internetu są zbyt wysokie koszty sprzętu komputerowego, oprogramowania i usług dostępowych (przy jednoczesnej niskiej przepustowości łączy modemowych korzystających z połączeń komutowanych przez numery dostępowe). Do grupy podlegającej w największym stopniu tzw. „wykluczeniu cyfrowemu”, czyli pozbawionej korzyści płynących z rozwoju nowych technologii informacyjnych, należą niezamożni emeryci i renciści, osoby biernie zawodowo i bezrobotne. Wysokie koszty sprzętu przy jednoczesnym szybkim postępie technologicznym powodują, że większość sprzętu komputerowego wykorzystywanego przez gospodarstwa domowe i część firm jest przestarzała. Dynamicznie rozwija się rynek usług informacyjnych, związany z transmisją danych oraz dostępem do Internetu. Na rynku poznańskim działają najwięksi operatorzy oferujące te usługi. W Poznaniu znajdują się węzły dostępowe

wszystkich głównych sieci transmisji danych¹⁴. Ponadto w mieście jest zarejestrowanych prawie 2,3 tys. firm informatycznych świadczących głównie usługi polegające na zarządzaniu i utrzymaniu systemów informatycznych, działalność w zakresie oprogramowania oraz konserwacja i naprawa sprzętu komputerowego. Dwie poznańskie firmy informatyczne: integrator systemów informatycznych spółka Emax oraz QXL Poland Sp. z o.o. – zarządzająca największym polskim portalem aukcyjnym Allegro, znalazły się na czołowych miejscach listy TOP200 dziennika ComputerWorld. W ostatnich latach Poznań stał się znaczącym ośrodkiem komputerowo-sieciowym. W Poznaniu działa od 1994 r. największe obecnie centrum komputerowe w Polsce – Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS), dysponujące 8 superszybkimi komputerami obliczeniowymi (w tym 3 firmy Cray), które jest także operatorem ogólnopolskiej sieci akademickiej POL-34/622 oraz poznańskiej miejskiej sieci komputerowej POZMAN. Centrum dysponuje naziemnym szybkim łączem z Poznania do europejskiej sieci naukowej TEN – 155 (do węzła we Frankfurcie nad Menem), poprzez którą sieć miejska jest podłączona bezpośrednim kanałem transmisyjnym do węzła w Nowym Jorku. Miejska Sieć Komputerowa POZMAN zbudowana została w technologii światłowodowej o długości ponad 200 km i obejmuje obszar prawie całego Poznania. Sieć dołączona jest do krajowej naukowej sieci szerokopasmowej POL-34/622, posiada połączenia z najważniejszymi polskimi operatorami telekomunikacyjnymi oraz szybkie łącze do europejskiej sieci naukowej GEANT. POZMAN umożliwia instytucjom użyteczności publicznej, edukacyjnym, naukowym i biznesowym aktywne uczestnictwo w procesie budowy społeczeństwa informacyjnego. Jest bazą do budowania zaawansowanych usług cyfrowych dla potrzeb mieszkańców miasta, m.in.: Miejskiego Informatora Multimedialnego (prowadzony przez Urząd Miasta Poznania multimedialny system informacyjny o mieście i jego instytucjach¹⁵), Polskiego Portalu Edukacyjnego (dla nauczycieli oraz uczniów i ich rodziców), publikacji multimedialnych¹⁶ i bibliotek cyfrowych z wykorzystaniem przeglądarki internetowej, technik transmisji strumieniowych, wykorzystywanych m.in. przy transmisjach siecią Internet audycji radiowych. Na rynku informacyjnym pojawiły się nowe formy usług świadczonych za pośrednictwem Internetu (duże portale informacyjne, e-commerce, e-bank, e-marketing, e-learning). W Poznaniu jest wdrażany projekt e-Poznań, którego celem jest rozwój społeczeństwa informacyjnego.¹⁷

3.3. Usługi pocztowe

W latach 2002–2005 nastąpił dynamiczny rozwój infrastruktury pocztowej. Powstało 27 nowych placówek pocztowych. Wskaźniki liczby placówek na 100 tys. mieszkańców oraz na 100 km² zwiększyły się w stosunku do 2002 r. odpowiednio z 17,5 do 19,2 oraz z 38,7 do 48,9. Liczba czynnych okienek nadawczo-odbiorczych zwiększyła się o 4,1%. Redukcji uległa liczba skrzynek pocztowych do 409 tj. o 4,7%. Rozmieszczenie placówek pocztowych było w miarę proporcjonalne do liczby obsługiwanych mieszkańców. Najwięcej placówek świadczących pełen zakres usług pocztowych, zlokalizowanych jest w śródmieściu oraz na terenach dużych osiedli mieszkaniowych.

USŁUGI POCZTOWE W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Placówki pocztowe ogółem	101	107	109	128	126,7
<i>na 100 tys. ludności</i>	17,5	18,6	19,0	19,2	x
<i>na 100 km²</i>	38,7	40,9	41,7	48,9	126,4
Okienka nadawczo-odbiorcze	291	295	293	303	104,1
Liczba rejonów doręczeń	327	319	378	398	121,7
Liczba doręczycieli¹⁸					
<i>ogółem</i>	398	406	408	413	103,8
<i>na 10 tys. ludności</i>	6,9	7,1	7,1	7,3	105,8
Liczba skrzynek pocztowych	429	419	405	409	95,3

Źródło: Poczta Polska

Poznańskie urzędy pocztowe świadczyły pełen zakres usług pocztowych: usługi przewozowe, finansowo-bankowe, kurierskie (Pocztex), mailingowe (Direct Mail, druki bezadresowe), prenumeratę pocztową oraz dodatkowo prowadziły działalność handlową. Duże urzędy pocztowe świadczyły pełen zakres usług nadawczo-odbiorczych, a mniejsze tylko nadawczych. Szacuje się, że w Poznaniu nadawano rocznie około 130 mln przesyłek pocztowych oraz 0,6 mln przekazów pocztowych.

W latach 2002–2005 nakłady inwestycyjne Poczty Polskiej w Poznaniu wyniosły 146,5 mln zł i zostały przeznaczone głównie na adaptację i modernizację punktów pocztowych.

PRZYPISY:

¹ Do 2003 r. spółka działała pod nazwą Poznańskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.

² Przykładowo w 2005 r. Spółka pozyskała nowych klientów z gmin Kleszczewo (Tulce), Oborniki Wlkp. (Żerniki), Mosina (Wiórki i Czapury), Murowana Goślina (Uchorowo) oraz Suchy Las (Biedrusko).

³ Spółka posiada także ujęcia w Długiej Goślinie, Gruszczynie, gminie Kórnik i Suchy Las, które zaopatrują w wodę pozostałe gminy ościenne. Poznań pozostaje jednak największym odbiorcą wody z udziałem 88% w poborze i 89% w zużyciu ogółem.

⁴ Z częściowym wspomaganie chemicznym.

⁵ M.in. kolektor umultowski, kolektory górczyńskie, kolektor Strzeszyński, kolektor deszczowy na os. Starołęka Mała.

⁶ M.in. dla Marcelina, na os. Chartowo.

⁷ Prace na terenie Poznania obejmowały budowę kolektora ogólnospławnego „a”, kolektora w ul. Żarnowieckiej, kolektora prawobrzeżnego, modernizację systemu rurociągów tłocznych i przelewów na kanalizacji ogólnospławnej, modernizację Lewobrzeżnej Oczyszczalni Ścieków oraz zagospodarowanie biogazu i termiczne suszenie osadów w Centralnej Oczyszczalni Ścieków.

⁸ Tendencja ta zmieniła się w ostatnim roku, gdyż z powodu coraz wyższej ceny gazu sieciowego, część odbiorców powraca do ogrzewania konwencjonalnego.

⁹ Problemem jest natomiast brak sieci gazowej w niektórych rejonach miasta.

¹⁰ Do 2002 r. działała pod nazwą Poznańska Energetyka Ciepła SA.

¹¹ W 2004 r. Dalkia zakupiła 85% udziałów Zespołu Elektrociepłowni Poznańskich SA, których własnością są elektrociepłownie Garbary i Karolin.

¹² Z uwagi na zmianę sposobu przedstawiania przez TP SA wskaźników statystycznych, dane

o gęstości telefonicznej są dostępne jedynie dla 2003 r. Wówczas wskaźnik gęstości telefonicznej liczony na 1000 mieszkańców wyniósł 504 abonentów. Jest to 1,8-krotnie więcej niż w woj. wielkopolskim i 1,6-krotnie więcej niż w kraju (odpowiednio 283 i 311).

¹³ Według badań ankietowych przeprowadzonych przez Urząd Statystyczny w Poznaniu na zlecenie UM Poznania.

¹⁴ POLPAK-T (należąca do TPSA), ATMAN, Energis, Tel-Energo, Telbank, Internet Partners, Pro Futuro, Telekomunikacji Kolejowej, POL-34/622 (ogólnopolska sieć łącząca regionalne sieci metropolitarne) oraz NASK.

¹⁵ W 2003 r. w ramach MIM-u uruchomiono pierwszy w Polsce system internetowego rejestrowania działalności gospodarczej.

¹⁶ Przykładem może być wykonanie w Poznaniu elektronicznej wersji najstarszej książki świata Epos o Gilgameszu.

¹⁷ Szerzej o projekcie e-Poznań – patrz rozdz. I „Obsługa mieszkańców”.

¹⁸ Etaty.

1. Badanie warunków życia mieszkańców

W czerwcu 2006 r. Urząd Statystyczny w Poznaniu przeprowadził na zlecenie Wydziału Rozwoju Urzędu Miasta Poznania badanie budżetów gospodarstw domowych. Badanie przeprowadzono na próbie 1.115 gospodarstw domowych. Na podstawie badania możemy nakreślić obraz przeciętnego poznańskiego gospodarstwa domowego. Utrzymywało się ono głównie z pracy: najemnej (co drugie gospodarstwo domowe) oraz pracując na własny rachunek (co dziewiąte gospodarstwo domowe). Blisko 20% to gospodarstwa emerytów, a 5% – rencistów. Gospodarstwa domowe utrzymujące się z innych niezarobkowych źródeł utrzymania stanowiły 3% gospodarstw.

Ponad 60% spośród badanych to osoby pracujące, a blisko 40% to bierni zawodowo. Osoby bezrobotne stanowiły 2% badanych.

Co trzecia osoba (głowa gospodarstwa domowego) posiadała wykształcenie wyższe, co druga – średnie i policealne, a co czwarta – zasadnicze zawodowe. Wykształcenie podstawowe posiadało 5% osób (ponad połowa to emeryci – 45% i renciści – 15%).

1.1. Dochody gospodarstw domowych

W czerwcu 2006 r. ponad połowa gospodarstw domowych dysponowała dochodem rozporządzalnym w przedziale od 1.601 zł do 3.500 zł. Były to głównie gospodarstwa domowe pracowników. Ponad 31% dysponowało dochodem w przedziale 1.601 zł – 2.500 zł i tyle samo od 2.501 zł do 3.500 zł. Najwyższy dochód rozporządzalny osiągnęły gospodarstwa domowe utrzymujące się z pracy na własny rachunek, spośród których blisko 1/3 osiągnęła dochód powyżej 4.700 zł (ponad 80% osiągnęło dochód powyżej 2.501 zł). Najniższy dochód rozporządzalny dotyczył gospodarstw domowych emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł. Posiadały one dochód rozporządzalny do 2.500 zł (ponad 84% gospodarstw), spośród których co czwarte gospodarstwo domowe nie przekraczało dochodu do 1.100 zł. Występuje silne powiązanie między zróżnicowaniem poziomu dochodu rozporządzalnego w grupach społeczno-ekonomicznych a wielkością gospodarstw i ich składem. W najlepszej sytuacji dochodowej znalazło się ponad 8% gospodarstw domowych, głównie pracujących na własny rachunek (co czwarte gospodarstwo), w najgorszej – ponad 6% gospodarstw, głównie rencistów (28%) i utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (36%). Wielkość dochodu rozporządzalnego wzrastała wraz z liczbą osób w gospodarstwie domowym. Najliczniejszą grupę o dochodzie powyżej 2.501 zł stanowiły gospodarstwa domowe 4- i więcej

1. Badanie warunków życia mieszkańców

osobowe (blisko 18%), natomiast gospodarstwa domowe 3-, 2-, i 1-osobowe odpowiednio: 15%, 10%, 3%. Blisko 85% gospodarstw, które osiągnęły dochód powyżej 2.501 zł stanowiły osoby, które posiadały wykształcenie wyższe oraz średnie i policealne.

1.2. Wydatki

W czerwcu 2006 r. poziom przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach domowych ogółem w przeliczeniu na 1 osobę wyniósł 888,22 zł. Wielkość wydatków – podobnie jak w przypadku dochodów – uzależniona była od grupy społeczno-ekonomicznej i wykształcenia. Powyżej przeciętnej na osobę wydawano w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek (o 26,4%), posiadających wykształcenie wyższe (o 42,5%), średnie i policealne (o 20%) oraz emerytów (o 4,7%), głównie z wyższym wykształceniem (o 22,9%).

Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach ogółem w czerwcu 2006 r. wyniosły 2.287,97 zł, w tym w gospodarstwach:

- ▣ pracowników – 2.415,37 zł (tj. o 5,6% wyższe od przeciętnych)
- ▣ pracujących na własny rachunek – 3.348,07 zł (tj. o 46,3% wyższe od przeciętnych)
- ▣ emerytów – 1.612,46 (tj. o 29,5% niższe od przeciętnych)
- ▣ rencistów – 1.461,74 (tj. o 36,1% niższe od przeciętnych)
- ▣ utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł – 1.335,03 zł (tj. o 41,7% niższe od przeciętnych)

Poznaniacy najwięcej wydawali na żywność (35% wydatków) i użytkowanie mieszkania oraz nośniki energii (24%). Wydatki poniesione na transport i łączność stanowiły ponad 15% ogólnej kwoty wydatków. Pozostałe to wydatki na: odzież i obuwie – 5%, zdrowie – 4,6%, higienę osobistą – 4,3%, edukację – 3,4%, turystykę i rekreację – 2%, kulturę – 1,7%.

Przeciętny poznaniak wydawał miesięcznie na użytkowanie mieszkania i nośniki energii ponad 200 zł; najwięcej – około 245 zł w mieszkaniach najmowanych lub podnajmowanych, w tym stanowiących własność gminy – 225 zł; najmniej – 199 zł – posiadający mieszkania własnościowe, nieobciążone pożyczką.

Udział poszczególnych grup wydatków w przeliczeniu na 1 osobę w ogólnej ich liczbie w różnych grupach społeczno-ekonomicznych wykazywał duże zróżnicowanie. Podobnie kształtowały się wydatki gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy zarówno najemnej, jak i na własny rachunek. Przeważały w nich wydatki na odzież i obuwie, transport, łączność, turystykę i rekreację, kulturę i edukację. Mniej natomiast wydawały na: żywność, zdrowie oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii. Emeryci i utrzymujący się z innych niezarobkowych źródeł więcej wydawali na: żywność, użytkowanie mieszkania i nośniki energii, zdrowie, łączność, edukację; mniej – na: odzież i obuwie, transport, turystykę i rekreację, kulturę. Wśród rencistów największy udział stanowiły wydatki na: użytkowanie mieszkania i nośniki energii, zdrowie, łączność, kulturę, higienę osobistą; mniejszy – na: żywność, odzież i obuwie, transport, turystykę i rekreację, edukację.

1.3. Oszczędności i zadłużenia gospodarstw domowych

Potwierdza się teza, że przeciętny poznaniak żyje oszczędnie. Prawie każde gospodarstwo domowe zadeklarowało posiadanie jakichkolwiek oszczędności. Co piąte – z powodu zabezpieczenia na starość i remont domu lub mieszkania, a co dziesiąte z powodu zakupu domu lub mieszkania, kształcenia i pokrycia wydatków konsumpcyjnych.

Zadłużenie posiadało co drugie gospodarstwo, głównie na pokrycie wydatków konsumpcyjnych, zakup i remont domu lub mieszkania (co trzecie gospodarstwo domowe) oraz zakup samochodu (co dziewiąte gospodarstwo domowe). Zadłużenie z tytułu leczenia i kształcenia posiadało odpowiednio: 6% i 5% gospodarstw domowych. Około 2% gospodarstw domowych zadłużyło się, urządzając imprezy okolicznościowe, głównie wesela.

1.4. Wyposażenie gospodarstw domowych

W każdym gospodarstwie domowym znajdował się więcej niż jeden telewizor i telefon komórkowy (na 100 gospodarstw domowych odpowiednio: 146 i 166). Prawie w każdym była pralka automatyczna (94%) i chłodziarka z zamrażarką (96%). Ponad 80% gospodarstw domowych posiadało telefon stacjonarny, 3/4 – samochód osobowy. W co drugim gospodarstwie znajdował się komputer z dostępem do Internetu oraz odtwarzacz DVD. Na 100 gospodarstw domowych jedynie 14 posiada zmywarkę. Garażem dysponuje co piąte gospodarstwo.

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania

W Poznaniu od 2002 r. bada się subiektywną ocenę mieszkańców na temat jakości życia. Program „Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania” realizowany jest na zlecenie Miasta przez Centrum Badania Jakości Życia działające przy Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Program ten zainicjowany został w celu usprawnienia działalności Urzędu Miasta, poszerzenia kontaktów władz miejskich z mieszkańcami i uzyskania lepszego obrazu życia mieszkańców. Wskaźniki zawarte w badaniu wybrane zostały w oparciu o badanie dokumentów zastanych, socjologiczne badania mieszkańców oraz konsultacje z ekspertami i przedstawicielami władz miejskich.

Jak dotąd przeprowadzono cztery edycje badań: w 2002, 2003, 2004 i 2006 r.¹, za każdym razem na reprezentatywnej próbie mieszkańców Poznania około 600 osób pomiędzy 17 a 70 rokiem życia, z zastosowaniem techniki wywiadu kwestionariuszowego. Program monitoruje 239 wskaźników prostych, składających się na 55 wskaźników zintegrowanych.

Do badania opinii mieszkańców wykorzystano skalę Likerta, polegającą na przedstawieniu pewnych sformułowań w 5-stopniowej skali i przypisaniu tym sformułowaniom wartości od 1 do 5. W omawianych badaniach wartości (5) przyporządkowano odpowiedź: zdecydowanie tak (bardzo zadowolony); (4) – raczej tak (raczej zadowolony); (3) – trudno powiedzieć; (2) – raczej nie (raczej niezadowolony), a wartości (1) odpowiedź: zdecydowanie nie (bardzo niezadowolony).

W programie badań wskaźników jakości życia przyjęto, że wartość wskaźnika (liczona jako średnia arytmetyczna) w następujący sposób przekłada się na ocenę aspektów:

poniżej 2.25 – ocena bardzo zła
od 2.25 do 2.75 – ocena raczej zła
od 2.76 do 3.25 – ocena neutralna
od 3.26 do 3.75 – ocena raczej dobra
powyżej 3.75 – ocena bardzo dobra

Ikony użyte do oceny aspektów:

- Ocena pozytywna
- Ocena neutralna
- Ocena negatywna

Ikony użyte do oceny tendencji zmian:

- Poprawa sytuacji
- Bez zmian
- Pogorszenie sytuacji

2.1. Własna sytuacja życiowa

Prawie 2/3 poznaniaków jest zadowolonych z własnej sytuacji życiowej. W ostatnich badaniach poznaniacy najlepiej ocenili swoje relacje z kolegami i przyjaciółmi (średnia ocena 4,03), miasto ogólnie (3,91) i swoją sytuację rodzinną (3,86). Ocenę dobrą uzyskały aspekty: sytuacja mieszkaniowa (3,74), sposób spędzania czasu wolnego (średnia ocena 3,65), stan zdrowia (3,63), poziom wykształcenia (3,50) i bezpieczeństwo osobiste (3,48). Mieszkańcy Poznania najmniej zadowoleni są z własnej sytuacji materialnej (2,89). W 2004 r. większość elementów nie zmieniała w sposób istotny swoich wartości w stosunku do roku 2003, jedynie w przypadku oceny własnej pozycji społecznej i sytuacji materialnej widoczny jest w miarę istotny spadek wartości wskaźników.

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA WŁASNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Twoja pozycja społeczna	3,43	3,41	3,26	
2. Twój poziom wykształcenia	3,62	3,63	3,50	
3. Twój stan zdrowia	3,62	3,61	3,63	
4. Twoja sytuacja rodzinna	3,88	3,85	3,86	
5. Twoje warunki mieszkaniowe	3,83	3,68	3,74	
6. Twój koledzy i przyjaciele	4,06	3,97	4,03	
7. Twoja sytuacja materialna	2,97	3,07	2,89	
8. Twoje bezpieczeństwo osobiste	3,36	3,44	3,48	
9. Twoje spędzanie czasu wolnego	3,60	3,63	3,65	
10. Twoje miasto	4,20	3,90	3,91	
Ogólna ocena własnej sytuacji życiowej	3,66	3,62	3,59	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

Ogólnie poznaniacy oceniają swoją sytuację życiową raczej dobrze (średnia ogólna z 2004 r. wynosi 3,59). Procent zadowolonych respondentów (61,5) znacznie przewyższa procent niezadowolonych (13,1).

Mieszkańców Poznania pytano również o prognozę własnej sytuacji życiowej za 5 lat. Respondenci uznali, że ich sytuacja powinna się poprawić prawie we wszystkich aspektach, z wyjątkiem bezpieczeństwa osobistego i sytuacji materialnej – w tych aspektach zdaniem poznaniaków sytuacja nie zmienia się.

2.2. Mieszkanie, dom, sąsiedztwo

W ostatnim badaniu prawie 4/5 respondentów wyraziło zadowolenie z wyposażenia swojego mieszkania (łazienka, ubikacja, ogrzewanie), prawie 3/4 pozytywnie ocenia wielkość swojego mieszkania i zadowolonych jest ze stanu technicznego. Średnie oceny ww. aspektów wynoszą odpowiednio: 3,93; 3,81 i 3,77. Ogólna średnia ocena poznaniaków własnego mieszkania jest bardzo wysoka, nastąpił tu istotny wzrost średniej ocen w stosunku do roku 2003 (z oceny raczej dobrej – 3,73 na bardzo dobrą – 3,84).

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA MIESZKANIA				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Wielkość mieszkania, liczba pomieszczeń	3,69	3,72	3,81	
2. Stan techniczny (instalacje, ściany, podłogi, okna)	3,51	3,60	3,77	
3. Wyposażenie (łazienka, ubikacja, ogrzewanie)	3,87	3,87	3,93	
Ogólna ocena mieszkania	3,69	3,73	3,84	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Poznaniaków pytano również o zadowolenie z budynku, w którym mieszkają. Usytuowanie swojego domu w mieście pozytywnie ocenia 87% poznaniaków (średnia – 4,05). Stan techniczny zamieszkiwanego budynku pozytywnie ocenia prawie 3/4 poznaniaków (średnia – 3,78). Z czystości i porządku w otoczeniu domu zadowolonych jest ponad 68% mieszkańców Poznania (średnia 3,74). W ostatnim badaniu ocena ogólna zamieszkiwanego budynku wzrosła z 3,74 na 3,85 (ocena bardzo dobra).

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA DOMU (BUDYNKU)				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/ 2003
1. Usytuowanie w mieście	4,10	3,97	4,05	
2. Stan techniczny domu (dach, elewacja)	3,54	3,59	3,78	
3. Czystość i porządek w otoczeniu domu	3,58	3,66	3,74	
Ogólna ocena domu (budynku)	3,74	3,74	3,85	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Respondenci wysoko ocenili możliwość dojazdu z miejsca zamieszkania do pracy i po zakupy (średnia ocen 4,03). Prawie 67% ankietowanych poznaniaków wyraziło pozytywną opinię na temat warunków wypoczynku i rekreacji w pobliżu domu (średnia 3,70). Z warunków zabawy dla dzieci poznaniacy są raczej zadowoleni (ponad 56% pozytywnych opinii, średnia ocen 3,48). Nieco ponad 62% mieszkańców pozytywnie ocenia kontakty i atmosferę wśród sąsiadów (średnia ocen 3,63), ponad połowa poznaniaków zadowolona jest z dbałości mieszkańców o czystość w pobliżu domu (średnia 3,45) i wzajemnej pomocy sąsiadów (średnia 3,47).

2.3. Miasto, komunikacja

Poznaniacy czują się bardzo związani ze swoim miastem. Prawie 90% mieszkańców (średnia 4,21) zadeklarowało przywiązanie do Poznania, ponad 67% do zamieszkiwanego osiedla lub ulicy oraz dzielnicy.

Mieszkańcy Poznania ocenili również działania komunikacji miejskiej. Najwyżej ocenianym elementem jest tu punktualność pojazdów MPK (prawie 83% pozytywnych ocen, średnia 3,86). Zadowolonych z częstotliwości kursowania pojazdów MPK jest ponad 3/4 poznaniaków (średnia 3,77). Raczej dobrze respondenci ocenili wygodę jazdy (ponad 55% ocen pozytywnych) i czystość w pojazdach (prawie połowa zadowolonych mieszkańców). Najmniej zadowoleni są poznaniacy z cen biletów (ponad 61% negatywnych opinii, spadek średniej z 2,98 na 2,25).

Ogólna ocena komunikacji miejskiej jest raczej dobra. Spadek ogólnej średniej z 3,43 na 3,33 w 2004 r. spowodowany jest większym niezadowoleniem z cen biletów MPK.

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Punktualność	3,66	3,84	3,86	
2. Częstotliwość kursowania	3,62	3,74	3,77	
3. Ceny biletów	2,84	2,98	2,25	
4. Czystość wewnątrz pojazdów	3,01	3,23	3,29	
5. Wygoda jazdy	3,20	3,35	3,46	
Ogólna ocena komunikacji miejskiej	3,26	3,43	3,33	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

Kierowcy nie są zadowoleni z warunków komunikacji indywidualnej (samochodowej) w Poznaniu. Najniżej oceniają jakość i stan nawierzchni dróg (3/4 negatywnych ocen, średnia 2,01) oraz czas przejazdu przez miasto (ponad 69% niezadowolonych, średnia 2,20). Ocenę raczej złą w ostatnim badaniu uzyskał element łatwości dojazdu do celu (2,68). Sygnalizacja świetlna uzyskała ocenę przeciętną (3,08). Jedynie oznakowania drogowe poznaniacy ocenili raczej dobrze (3,28). Ogólna ocena komunikacji indywidualnej, mimo niewielkiej poprawy w 2004 r., jest raczej zła i wynosi 2,65.

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA KOMUNIKACJI INDYWIDUALNEJ (SAMOCHODOWEJ)				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Jakość i stan nawierzchni dróg	1,68	1,72	2,01	
2. Czas przejazdu przez miasto	2,01	2,05	2,20	
3. Działanie świateł sygnalizacyjnych	3,09	2,93	3,08	
4. Łatwość dojazdu do celu	2,84	2,68	2,68	
5. Znaki i oznakowania drogowe	3,50	3,15	3,28	
Ogólna ocena komunikacji samochodowej	2,62	2,51	2,65	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

Kolejny aspekt oceniany w badaniach jakości życia w Poznaniu to warunki komunikacji rowerowej. Poznaniacy ocenili ten aspekt w 2004 r. po raz drugi i podobnie jak w 2003r., wyrazili w tej kwestii duże niezadowolenie. Warunki komunikacji rowerowej to jeden z gorzej ocenianych wskaźników jakości życia. Najgorzej mieszkańcy oceniają liczbę parkingów rowerowych (ponad 95% niezadowolonych, średnia 1,34) i bezpieczeństwo ruchu (ponad 4/5 niezadowolonych, średnia 1,85). Ocenę bardzo złą uzyskały również jakość nawierzchni dróg (ponad 68% negatywnych opinii, średnia 2,19) i długość tras rowerowych (ponad 3/4 niezadowolonych, średnia 2,02). Sygnalizacja świetlna i oznakowanie uzyskały ocenę raczej złą (średnia ocen 2,42). W stosunku do poprzednich badań w 2004 r. nastąpił spadek poziomu ogólnej oceny warunków poruszania się po mieście rowerem (ze średniej 2,40 na 1,96).

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA KOMUNIKACJI ROWEROWEJ				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Długość tras rowerowych	—	2,47	2,02	
2. Jakość nawierzchni dróg	—	2,49	2,19	
3. Bezpieczeństwo ruchu	—	2,40	1,85	
4. Sygnalizacja świetlna i oznakowanie	—	2,72	2,42	
5. Parkingi rowerowe	—	1,95	1,34	
Ogólna ocena komunikacji rowerowej	—	2,40	1,96	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

Omawiana dziedzina zawiera również ocenę warunków życia w Poznaniu. Poznaniacy bardzo dobrze oceniają możliwość wygodnego robienia zakupów, możliwości kształcenia oraz korzystania z kin, teatrów i muzeów. Ocenę raczej dobrą uzyskały w 2004 r. elementy: możliwości spędzania czasu wolnego i wypoczynku, poruszania się po mieście, życia w czystym środowisku, korzystania z usług służby zdrowia i życia w bezpiecznym otoczeniu. Raczej źle oceniono możliwość zarabiania pieniędzy i znalezienia dobrej pracy. Ogólnie możliwości, jakie daje Poznań, podobnie jak w roku 2003, mieszkańcy ocenili jako raczej dobre; średnia ocen w tym aspekcie wyniosła 3,41.

Poznaniacy wyrazili również swoją opinię na temat funkcjonowania urzędów miejskich. Najwyżej ocenianym elementem jest uprzejmość urzędników, którą poznaniacy oceniają raczej dobrze (ponad połowa zadowolonych, niezadowolony co ósmy mieszkaniec). Ocenę raczej dobrą, choć z nieco niższą średnią, uzyskał także element dostępności i łatwość kontaktu z urzędnikami (ponad 44% pozytywnych, ponad 16% negatywnych ocen). Aspekt kompetencji urzędników uzyskał ocenę przeciętną (prawie 35% zadowolonych), podobnie jak skuteczność załatwiania spraw (prawie 30% zadowolonych). Najniższą, raczej złą ocenę, poznaniacy wystawili szybkości załatwiania spraw w urzędach (ponad 19% pozytywnych, ponad 43% negatywnych ocen, średnia 3,11). Ogólna ocena działania urzędów w Poznaniu w 2004 r. plasuje się na poziomie przeciętnym, ze średnią 3,07, a więc podobnie jak w poprzednich badaniach.

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA URZĘDÓW MIEJSKICH				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/ 2003
1. Dostępność, łatwość kontaktu z urzędnikami	3,20	3,21	3,26	
2. Skuteczność załatwiania spraw	3,15	3,08	2,93	
3. Szybkość załatwiania spraw	2,72	2,83	2,65	
4. Przygotowanie i kompetencja urzędników	3,22	3,15	3,11	
5. Uprzejmość urzędników	3,26	3,27	3,40	
Ogólna ocena urzędów miejskich	3,11	3,11	3,07	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

2.4. Zaangażowanie obywatelskie i poinformowanie mieszkańców

Głównym źródłem wiedzy mieszkańców Poznania na temat funkcjonowania Miasta jest telewizja (ponad 94% wskazań), w dalszej kolejności prasa i radio (po 88% wskazań). Ulotki i broszury opracowywane przez UMP znalazły się na szóstym miejscu (27,3% wskazań, spadek o 11% w porównaniu z 2003 r.), za znajomymi i kampaniami plakatowymi. Miejski Informator Multimedialny w 2004 r. wskazało 18,5% respondentów, a więc o 3,7% więcej niż w roku 2003, a spotkania z radnymi i przedstawicielami Urzędu wskazało zaledwie 1,8% respondentów. Ponad 63% mieszkańców codziennie lub prawie codziennie ogląda lokalne stacje telewizyjne, niewiele mniej (prawie 62%) słucha poznańskich rozgłośni radiowych, prawie 54% codziennie lub prawie codziennie czyta lokalną prasę. Kontakt z kampaniami plakatowymi przygotowanymi przez Miasto zadeklarowało prawie 3/4 badanych poznaniaków, ponad połowa mieszkańców miała kontakt z ulotkami UMP i miejskimi imprezami plenerowymi. Pełność, wiarygodność i atrakcyjność materiałów informacyjnych opracowanych przez Urząd Miasta badani poznaniacy ocenili raczej dobrze (średnia ogólna 3,42).

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ URZĘDU MIASTA POZNANIA				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Pełna, wyczerpująca	3,32	3,30	3,45	
2. Wiarygodna, prawdziwa	3,40	3,33	3,42	
3. Interesująca, atrakcyjna	3,21	3,23	3,40	
Ogólna ocena działalności informacyjnej UMP	3,31	3,29	3,42	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

Gotowość zaangażowania w sprawy miejskie kształtuje się wśród poznaniaków na raczej niskim poziomie, z ogólną średnią ocen 2,40. Średnia ocena chęci udziału w spotkaniu z przedstawicielami władz miejskich wynosi 2,76 (ocena przeciętna, prawie 1/4 wskazań). Gotowość udziału w pracach zespołu przygotowującego program rozwoju osiedla zadeklarował co piąty badany (średnia 2,65). Gotowość kandydowania na radnego w najbliższych wyborach wyraził zaledwie co dwudziesty poznaniak (średnia 1,78).

GOTOWOŚĆ ZAANGAŻOWANIA W SPRAWY MIASTA				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Wziąć udział w spotkaniach z władzami miejskimi poświęconych ważnym problemom mieszkańców	3,18	3,14	2,76	
2. Wziąć udział w pracach zespołu przygotowującego program rozwoju P. osiedla	3,08	2,94	2,65	
3. Kandydować w najbliższych wyborach na radnego Rady Miejskiej	1,89	2,01	1,78	
Ogólna gotowość zaangażowania w sprawy miasta	2,72	2,70	2,40	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Gotowość poznaniaków do udzielenia pomocy potrzebującym (niepełnosprawnym, ubogim i bezdomnym, zaniedbywanym dzieciom) kształtuje się na poziomie przeciętnym (średnia 2,80). Chęć niesienia pomocy deklaruje co czwarty badany.

GOTOWOŚĆ NIESIENIA POMOCY POTRZEBUJĄCYM				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Uczestniczyć w pracach organizacji społecznej pomagającej niepełnosprawnym	3,30	3,14	2,93	
2. Wspierać pracą lub finansowo działania fundacji pomagającej ubogim i bezdomnym	3,12	2,91	2,85	
3. Pomagać w pracach świetlicy osiedlowej zajmującej się dziećmi zaniedbywanymi	2,99	2,73	2,61	
Ogólna ocena gotowości niesienia pomocy potrzebującym	3,14	2,93	2,80	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

2.5. Zdrowie i instytucje służby zdrowia

Według ostatnich badań dobrze swój stan zdrowia ocenia ponad 2/3 poznaniaków, źle co dziesiąty. Co dziewiąty respondent uznał, że jest bardziej od innych podatny na zachorowania, co dziesiąty badany zadeklarował, że częściej niż inni odczuwa ból i inne dolegliwości. Ponad 10% badanych gorzej niż inni znosi duży wysiłek fizyczny, a także gorzej radzi sobie ze stresem i obciążeniami psychicznymi. Ogólna średnia ocena własnego zdrowia poznaniaków jest wysoka i wynosi 3,88.

OCENA POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA WŁASNEGO ZDROWIA				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Jestem osobą bardziej niż inne podatną na zachorowanie	3,75	3,85	3,85	
2. Jestem osobą gorzej niż inne znoszącą duży wysiłek fizyczny	3,69	3,82	3,87	
3. Jestem osobą gorzej niż inne znoszącą stres i obciążenia psychiczne	3,65	3,82	3,85	
4. Jestem osobą częściej niż inne cierpiącą ból i dolegliwości	3,77	3,83	3,94	
Ogólna ocena własnego zdrowia	3,71	3,83	3,88	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

W 2004 r. co trzeci poznaniak uznał, że w ramach ubezpieczenia zdrowotnego uzyska niezbędne badania laboratoryjne i diagnostyczne (średnia 3,04). Prawie 30% ankietowanych uznało, że w razie potrzeby uzyska odpowiednią pomoc lekarza specjalisty. Ponad 27% badanych wyraziło przekonanie, że w ramach ubezpieczenia zdrowotnego otrzyma odpowiednią pomoc medyczną w nocy.

Ogólna ocena dostępności usług medycznych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego kształtuje się na poziomie oceny przeciętnej (średnia zintegrowana 2,94). Osób zadowolonych i niezadowolonych z dostępności usług w ramach ubezpieczenia zdrowotnego jest niemal tyle samo (około 30%).

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

OCENA POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA DOSTĘPNOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Mogę zaspokoić swoje potrzeby zdrowotne	2,77	3,08	2,76	
2. Otrzymam odpowiednią pomoc medyczną w nocy	3,21	3,40	2,94	
3. Uzyskam odpowiednią pomoc lekarza specjalisty	3,09	3,33	2,93	
4. Mogę wybrać szpital, w którym będę leczony	3,31	3,35	3,05	
5. Uzyskam niezbędne badania laboratoryjne i diagnostyczne	3,20	3,38	3,04	
Ogólna ocena dostępności usług medycznych	3,12	3,31	2,94	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

Najwyżej ocenianymi elementami usług medycznych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego w 2004 r. były: leczenie przez lekarza rodzinnego (ocena bardzo dobra ze średnią 3,90) oraz badania laboratoryjne i diagnostyczne (średnia 3,88). Raczej dobrze respondenci ocenili leczenie stomatologiczne, leczenie przez lekarzy specjalistów i leczenie szpitalne. Ogólna ocena jakości świadczeń medycznych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego jest wysoka (średnia 3,85), mimo widocznego spadku w 2004 r. Ogólnie zadowolonych ze świadczeń jest prawie 3/4 poznaniaków, niezadowolonych niecałe 10%.

OCENA POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA ŚWIADCZEŃ MEDYCZNYCH W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Leczenie przez lekarza rodzinnego	4,00	4,00	3,90	
2. Leczenie stomatologiczne	3,70	3,88	3,73	
3. Leczenie przez lekarzy specjalistów	3,86	3,89	3,61	
4. Leczenie szpitalne	3,84	3,80	3,61	
5. Badania diagnostyczne, laboratoryjne	3,97	4,03	3,88	
Ogólna ocena świadczeń medycznych	3,90	3,96	3,85	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

2.6. Bezpieczeństwo socjalne, obszary biedy

Niecałe 15% mieszkańców Poznania zadeklarowało kłopoty finansowe uniemożliwiające kupowanie niezbędnych produktów żywnościowych. Co piąty

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

mieszkańców Poznania ma trudności z kupieniem niezbędnej odzieży i obuwia. Trudności związane z wnoszeniem opłat za mieszkanie ma ponad 31% poznaniaków. Bardzo źle mieszkańcy ocenili swoje możliwości związane z kupnem sprzętu RTV, AGD i mebli (kłopoty z kupnem tych towarów zadeklarowało ponad 67% respondentów). 81% poznaniaków nie stać na towary luksusowe (samochód, zagraniczna wycieczka), ponad 80% mieszkańców nie ma możliwości oszczędzania i inwestowania. Ogólna ocena własnych możliwości finansowych poznaniaków w 2004 r. była raczej zła (średnia 2,46).

OCENA POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA WŁASNYCH MOŻLIWOŚCI FINANSOWYCH				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Wnoszenie opłat związanych z mieszkaniem (czynsz, energia)	2,94	3,08	2,96	
2. Kupowanie niezbędnych produktów żywnościowych	3,52	3,43	3,36	
3. Kupowanie niezbędnej odzieży i obuwia	3,30	3,25	3,19	
4. Kupowanie drogiego wyposażenia (meble, sprzęt RTV, AGD)	2,37	2,31	2,03	
5. Kupowanie luksusowych towarów (samochód, wycieczki)	1,96	1,94	1,60	
6. Oszczędzanie i inwestowanie	2,02	2,00	1,60	
Ogólna ocena własnych możliwości finansowych	2,68	2,67	2,46	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Ponad połowa mieszkańców Poznania w 2004 r. uznała, że żyje na średnim poziomie – wystarcza im na co dzień, ale muszą oszczędzać na poważniejsze zakupy, co trzeci poznaniak żyje skromnie i musi na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować pieniędzmi, co jedenasty żyje dobrze i wystarcza mu na wiele nawet bez specjalnego oszczędzania, co dwudziesty poznaniak stwierdził, że żyje bardzo biednie i nie wystarcza mu na podstawowe potrzeby, a zaledwie co setny żyje bardzo dobrze i może sobie pozwolić na pewien luksus.

OCENA WŁASNYCH MOŻLIWOŚCI FINANSOWYCH – POZIOM ŻYCIA (DANE W %)			
	2002	2003	2004
1. Żyjemy bardzo biednie, nie wystarcza nam na podstawowe potrzeby	3,8	4,5	5,1
2. Żyjemy skromnie, musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	22,3	25,3	30,7
3. Żyjemy średnio, wystarcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy	57,8	56,7	54,3

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

OCENA WŁASNYCH MOŻLIWOŚCI FINANSOWYCH – POZIOM ŻYCIA (DANE W %)

	2002	2003	2004
4. Żyjemy dobrze, wystarcza nam na wiele nawet bez specjalnego oszczędzania	14,5	12,0	8,6
5. Żyjemy bardzo dobrze, możemy sobie pozwolić na pewien luksus	1,7	1,4	1,3

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Ponad 56% respondentów deklaruje, że w przypadku trudności finansowych może liczyć na wsparcie rodziny, ponad 31% na pomoc znajomych. Bardzo nisko ocenili poznaniacy możliwość wsparcia ze strony instytucji miejskich, organizacji społecznych i społeczności parafialnych.

2.7. Bezpieczeństwo publiczne, zagrożenie przestępczością

W ciągu dnia poznaniacy czują się raczej bezpiecznie, przede wszystkim w swoich domach i blisko miejsca zamieszkania (prawie 80%), w porównaniu z 2003 r. największy wzrost poczucia bezpieczeństwa zanotowano na dworcach PKP, PKS i przystankach MPK, wzrosło również poczucie bezpieczeństwa w parkach miejskich i w centrum miasta.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA W OKREŚLONYCH SYTUACJACH ORAZ OGÓLNE POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA W DZIEŃ

	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Sam w domu, gdy ktoś zadzwoni do drzwi	3,77	3,77	3,80	
2. Sam w okolicach swojego miejsca zamieszkania	3,80	3,73	3,82	
3. Na dworcach PKP, PKS i przystankach MPK	2,99	3,19	3,46	
4. W centrum miasta	3,42	3,45	3,61	
5. W parkach miejskich i terenach spacerowych	2,99	3,19	3,39	
Ogólne poczucie bezpieczeństwa w dzień	3,39	3,47	3,61	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Wieczorem i w nocy poczucie bezpieczeństwa poznaniaków we własnym domu kształtuje się na poziomie przeciętnym (zagrożenie odczuwa 40% mieszkańców, średnia ocena 3,00), w okolicach miejsca zamieszkania – na poziomie raczej złym (boi się ponad połowa poznaniaków, średnia 2,62). W centrum miasta strach odczuwa ponad 64% mieszkańców Poznania, na dworcach i przystankach MPK – 66%, w parkach miejskich i na terenach spa-

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

cerowych – niemal 3/4 mieszkańców. Trzy ostatnie aspekty otrzymały ocenę bardzo złą. Odnotowano przy tym spadek ocen wszystkich elementów składających się na poczucie bezpieczeństwa wieczorem i w nocy. Ogólny poziom bezpieczeństwa poznaniaków wieczorem i w nocy kształtuje się na poziomie raczej złym (średnia ogólna 2,41).

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA W OKREŚLONYCH SYTUACJACH ORAZ OGÓLNE POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA W NOCY				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/ 2003
1. Sam w domu, gdy ktoś zadzwoni do drzwi	3,10	3,11	3,00	
2. Sam w okolicach swojego miejsca zamieszkania	2,83	2,92	2,62	
3. Na dworcach PKP, PKS i przystankach MPK	2,19	2,39	2,23	
4. W centrum miasta	2,36	2,49	2,23	
5. W parkach miejskich i terenach spacerowych	1,93	2,14	1,93	
Ogólne poczucie bezpieczeństwa w nocy	2,49	2,61	2,41	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Za największy problem w pobliżu swojego miejsca zamieszkania poznaniacy uznali kradzieże samochodów i ich wyposażenia (prawie 73% wskazań). Za raczej poważne zagrożenie badani uznali kolejno wandalizm (ponad 65% wskazań), kradzieże i włamania do mieszkań (prawie 55%), pijaństwo i chuliganów (ponad 52%). Na poziomie przeciętnym poznaniacy ocenili zagrożenie napadami i rozbojami (37% wskazań) oraz kradzieże kieszonkowe (prawie 29%) i narkomanię (prawie 20%). Problem, który zdaniem respondentów raczej nie występuje w pobliżu ich miejsca zamieszkania to awanturujący się sąsiedzi.

Dostępność i łatwość kontaktu z funkcjonariuszami policji pozytywnie ocenia ponad 47% mieszkańców, skuteczność załatwiania spraw – ponad 30%, szybkość załatwiania spraw – ponad 25%, kompetencje funkcjonariuszy – ponad 40%, uprzejmość policjantów – ponad 48%. Ogólna ocena Policji w 2004r. wyniosła 3,24.

Straż Miejska uzyskała ocenę przeciętną. Najwyżej oceniony aspekt jej działalności to uprzejmość strażników (ponad 31% zadowolonych mieszkańców). Kolejne miejsca zajęły: dostępność i łatwość kontaktu ze strażnikami (prawie 27% pozytywnych ocen), kompetencje strażników (ponad 21% zadowolonych mieszkańców), skuteczność załatwiania spraw (ponad 19% zadowolonych respondentów) i szybkość załatwiania spraw (ponad 17% pozytywnych ocen). Ponad 90% badanych zadeklarowało gotowość niesienia pomocy sąsiadowi w sytuacji zagrożenia oraz powiadomienia policji jako świadek przestępstwa. Większość mieszkańców Poznania raczej nie byłaby jednak skłonna wziąć udziału w społecznym programie ochrony ich ulicy lub osiedla przed przestępcami (średnia 2,76).

2.8. Czas wolny

Ponad 70% mieszkańców Poznania jest zadowolonych ze sposobu spędzania czasu wolnego w domu (średnia ocena 3,80) i ze swojego życia towarzyskiego (średnia 3,78). Ponad 65% zadowolonych jest z urlopów i weekendów spędzonych poza miastem (średnia 3,67), a ponad połowa z rekreacji i aktywności fizycznej (średnia 3,35). Mieszkańcy Poznania są przeciętnie zadowoleni z uczęszczania do kin, na koncerty i dyskoteki (zadowolonych jest ponad 36% poznaniaków, średnia ocena 2,96). Podobne zdanie mają poznaniacy na temat chodzenia do teatru, opery, muzeów i galerii (ponad 33% zadowolonych, średnia ocena 2,91). Ogólna ocena zadowolenia ze sposobu spędzania czasu wolnego jest raczej dobra.

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA SPOSOBU SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Ze sposobu, w jaki spędza P. czas wolny w domu	3,57	3,63	3,80	
2. Z rekreacji, aktywności fizycznej dla zdrowia i przyjemności	3,17	3,39	3,35	
3. Z uczęszczania do teatru, opery, muzeów lub galerii	2,59	2,98	2,91	
4. Z uczęszczania do kina, na koncerty rozrywkowe, dyskoteki	2,89	3,13	2,96	
5. Z P. życia towarzyskiego	3,70	3,66	3,78	
6. Z urlopów, weekendów spędzanych poza Poznaniem	3,36	3,48	3,67	
Ogólna ocena sposobu spędzania czasu wolnego	3,22	3,38	3,41	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

2.9. Stan i zasoby środowiska

Poznaniacy lepiej oceniają czystość powietrza w pobliżu swojego miejsca zamieszkania niż w centrum miasta. Zadowolonych z czystości powietrza blisko domu jest ponad 60% mieszkańców Poznania (średnia 3,43 – ocena raczej dobra), z czystości powietrza w centrum – zaledwie 8% (średnia ocena 2,33 – raczej zła). Ogólna ocena czystości powietrza w Poznaniu kształtuje się na poziomie przeciętnym, podobnie jak w 2003 r.

OCENA CZYSTOŚCI POWIETRZA W POZNANIU				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Czystość powietrza w sąsiedztwie domu	3,34	3,32	3,43	
2. Czystość powietrza w centrum miasta	2,42	2,52	2,33	
Ogólna ocena czystości powietrza	2,88	2,92	2,88	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

2. Wskaźniki jakości życia mieszkańców [...]

Oceniając poziom hałasu w mieście, ponad 65% poznaniaków uznało, że poziom hałasu w ich mieszkaniu nie jest problemem, za bardziej męczący uznano hałas uliczny w okolicy miejsca zamieszkania (3,22 – ocena przeciętna), za bardzo dokuczliwy respondenci uznali hałas uliczny w centrum miasta (prawie 65% niezadowolonych mieszkańców, średnia ocena 2,18). W stosunku do 2003 r. lepiej oceniono poziom hałasu w mieszkaniu, gorzej w centrum miasta. Ogólna ocena hałasu w Poznaniu pozostała na tym samym – przeciętnym – poziomie.

OCENA POZIOMU HAŁASU W POZNANIU				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Poziom hałasu w mieszkaniu	3,67	3,44	3,59	
2. Poziom hałasu ulicznego w sąsiedztwie domu	3,34	3,20	3,22	
3. Poziom hałasu ulicznego w centrum miasta	2,24	2,31	2,18	
Ogólna ocena poziomu hałasu	3,08	2,99	2,99	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

Jako przeciętną poznaniacy uznali jakość wody w kranach, zarówno pod względem smaku wody (średnia 2,91), barwy (2,93), jak i zapachu (2,92). We wszystkich przypadkach procent ocen pozytywnych jest mniej więcej taki sam, jak ocen negatywnych. W stosunku do 2003 r. istotnie spadła ocena wszystkich ww. elementów. W stosunku do roku 2003 ogólna ocena jakości wody spadła z 3,26 (ocena raczej dobra) na 2,92 (ocena przeciętna).

Zadowolonych z czystości i porządku w sąsiedztwie domu jest ponad 60% poznaniaków (średnia ocena 3,5). Gorzej mieszkańcy oceniają czystość ulic, chodników i placów w centrum miasta (ponad 17% pozytywnych, 39% negatywnych opinii, średnia ocena 2,71). Czystość parków i lasów dobrze lub raczej dobrze ocenia tylko ponad 8% poznaniaków. Niezadowolonych z czystości wody w jeziorach jest ponad połowa mieszkańców Poznania, zadowolonych tylko ponad 4%. Raczej źle mieszkańcy oceniają również czystość miejsc rekreacji.

OCENA CZYSTOŚCI MIASTA				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Czystość i porządek w sąsiedztwie domu	3,50	3,41	3,50	
2. Czystość ulic, chodników i placów w mieście	2,89	2,84	2,71	
3. Czystość parków i lasów w Poznaniu	2,83	2,73	2,54	
Ogólna ocena czystości	2,93	2,99	2,92	

Źródło: Centrum Badania Jakości Życia

2.10. Praca i dochody

Podobnie jak w 2003 r., poznaniacy są raczej z pracy zadowoleni. Najbardziej zadowoleni są z kontaktów ze współpracownikami (prawie 83% zadowolonych, 4% niezadowolonych, średnia 3,93), najmniej z wynagrodzenia (ponad 36% zadowolonych, ponad 33% niezadowolonych, średnia 3,00).

Na ogólną ocenę zadowolenia z pracy złożyły się również oceny warunków pracy, możliwość rozwoju zawodowego i awansu oraz relacje z przełożonymi.

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA PRACY				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/ 2003
1. Warunki, w jakich P. pracuje	3,88	3,73	3,75	
2. Wysokość wynagrodzenia za pracę	2,91	3,01	3,00	
3. Możliwość rozwoju zawodowego i awansu	3,03	3,24	3,28	
4. Kontakty z innymi pracownikami	4,06	3,84	3,93	
5. Stosunki z przełożonymi	3,86	3,80	3,90	
Ogólne ocena pracy	3,54	3,52	3,57	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

2.11. Edukacja

Zdaniem badanych poznaniaków szkoły w Poznaniu funkcjonują raczej dobrze. 2/3 respondentów uznało, że szkoły zapewniają uczniom wysoki poziom kształcenia, połowa mieszkańców twierdzi, że szkoły zapewniają uczniom wystarczającą opiekę oraz dobrze wychowują uczniów. Najniżej, na poziomie przeciętnym, poznaniacy ocenili warunki do rozwoju zapewniane uczniom niepełnosprawnym (ponad 39% ocen pozytywnych).

ZADOWOLENIE Z POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW ORAZ OGÓLNA OCENA SZKÓŁ				
	2002	2003	2004	Ocena aspektu, tendencja zmian 2004/2003
1. Zapewniają uczniom wysoki poziom kształcenia	3,60	3,73	3,67	
2. Dobrze wychowują uczniów	3,10	3,30	3,33	
3. Zapewniają uczniom wystarczającą opiekę w szkole	3,09	3,31	3,36	
4. Zapewniają uczniom niepełnosprawnym dobre warunki do rozwoju	2,92	3,07	3,15	
Ogólna ocena szkół	3,18	3,36	3,38	

Źródło: Centrum Badań Jakości Życia

Podobnie jak w roku 2003, jako raczej dobre respondenci uznali wyposażenie poznańskich szkół (ogólna średnia 3,64). Na ocenę tego aspektu złożyły się oceny czystości i estetyki oraz przestronności i wygody pomieszczeń, wyposażenia bibliotek, wyposażenia w pomoce dydaktyczne i dostępu do komputerów.

2/3 rodziców uczniów uważa, że nauczyciele szanują godność ich dzieci. Zdaniem ponad 55% respondentów nauczyciele pomagają uczniom rozwiązać ich problemy, ponad 56% mieszkańców uważa, że nauczyciele sprawiedliwie traktują uczniów. Nie odnotowano tu istotnych zmian wartości wskaźników w stosunku do 2003 r. Stosunki panujące między uczniami rodzice oceniają jako bardzo dobre (wzrost średniej z 3,78 na 4,04). Lepiej niż w zeszłym roku rodzice uczniów ocenili wymagania stawiane dzieciom (wzrost średniej z 3,59 na 3,79). W niewielkim stopniu zmalał procent respondentów deklarujących, że ich dziecko było bite lub zastraszane przez inne dzieci (spadek z prawie 10% do 7% wskazań) lub proponowano mu kupno lub użycie narkotyku (spadek z ponad 9% do niecałych 5%). Prawie 5% respondentów zadeklarowało, że ich dziecko opowiadało o ośmieszaniu, poniżaniu lub karach fizycznych stosowanych przez nauczyciela.

Bardzo dobrze mieszkańcy ocenili funkcjonowanie poznańskich przedszkoli (ogólna średnia 4,32, wszystkie badane elementy uzyskały ocenę bardzo dobrą).

3. Dochody ludności z tytułu pracy i świadczeń społecznych

W latach 2002–2005 nastąpiło spowolnienie dynamiki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, przy średnim wzroście płac (o 12% w porównaniu do 2002 roku) i świadczeń społecznych (o 15% w porównaniu do 2002 roku). Średnioroczny wzrost cen w 2005 r. był wprawdzie niższy w porównaniu do 2004 o 1,4%, jednakże w porównaniu do 2002 był wyższy o 0,2%.

W 2005 roku wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 2,1% i był niższy o 3,4% od wskaźnika z końca 2001 r. (5,5%). W kolejnych latach nie notowano inflacji przekraczającej 5%; w 2004 r. – 3,5%; 2003 r. – 0,8%; 2002 – 1,9%. Na osłabienie dynamiki cen w 2005 r. wpłynął głównie wolniejszy wzrost cen żywności. Pogorszeniu uległa siła nabywcza płac w odniesieniu do m.in.: usług transportowych, mieszkaniowych i edukacyjnych.

3.1. Dochody ludności z tytułu pracy

W 2005 r. w porównaniu do 2002 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 290 zł, tj. o 12% (w poprzedniej kadencji o 453 zł, tj. o 23,5%) i wynosiło 2.702 zł. Średnio w roku wskaźnik wzrastał o około 4 punkty procentowe. Od lat najwyższy poziom wykazują wynagrodzenia w sekcji „Przemysł” (o 14,3% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia obliczonego dla wszystkich sekcji sektora przedsiębiorstw). Przeciętne wynagrodzenie w pozostałych sekcjach było niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogółem, od 3% – w sekcji „Transport, gospodarka magazynowa i łączność” do 31,6% – w sekcji „Hotele i restauracje”. Niekorzystne zmiany wystąpiły w sekcji „Budownictwo”, w której z roku na rok pogłębiała się różnica między wynagrodzeniami osób zatrudnionych w tej sekcji do przeciętnego wynagrodzenia sektora przedsiębiorstw (w 2005 r. przeciętne wynagrodzenie w budownictwie stanowiło 96,6% wynagrodzenia ogółem).

3. Dochody ludności [...]

POZIOM WYNAGRODZEŃ W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW MIASTA POZNANIA W LATACH 2002–2005						
Wyszczególnienie a – ogółem w zł b – ogółem = 100		Przeciętne wynagrodzenie brutto				2005
		2002	2003	2004	2005	2002=100
Ogółem	a	2.412	2.518	2.600	2.702	112,0
	b	100,0	100,0	100,0	100,0	x
w tym:						
Przemysł	a	2.751	2.876	2.985	3.145	114,3
	b	114,1	114,2	114,8	116,4	x
Budownictwo	a	2.571	2.590	2.648	2.609	101,5
	b	106,6	102,9	101,8	96,6	x
Handel i naprawy	a	2.129	2.266	2.288	2.391	112,3
	b	88,3	90,0	88,0	88,5	x
Hotele i restauracje	a	1.732	1.695	1.738	1.849	106,8
	b	71,8	67,3	66,8	68,4	x
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	a	2.261	2.452	2.558	2.622	116,0
	b	93,7	97,4	98,4	97,0	x
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	a	2.110	2.084	2.150	2.182	103,4
	b	87,5	82,8	82,7	80,8	x

Źródło: Biuletyn Statystyczny Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Najniżej opłacani byli pracownicy zatrudnieni w sekcji „Hotele i restauracje” (1.849 zł), których wynagrodzenia stanowiły prawie połowę wynagrodzeń najwyższych, tj. sekcji „Przemysł” (3.145 zł). W najlepiej opłacanej sekcji „Przemysł” wynagrodzenia wykazały duże zróżnicowanie: od 2.416 zł w działalności wydawniczej, poligrafii (tj. 89,4% przeciętnego wynagrodzenia) do 4.913 zł w produkcji wyrobów chemicznych (tj. 181,8% przeciętnego wynagrodzenia ogółem). Najwyższą dynamikę wzrostu zanotowano w sekcjach: „Górnictwo” (o 15,1%); „Hotele i restauracje” (o 6,4%); „Przetwórstwo przemysłowe” (o 5,8%), głównie w dziale związanym z produkcją artykułów spożywczych i napojów (o 15,2%); „Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna” (o 5,6%), „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę” (o 2,9%); „Transport, gospodarka magazynowa i łączność” (o 2,5%); „Obsługa nieruchomości i firm; nauka” (o 1,5%). W 2005 r. pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach sektora publicznego otrzymywali wynagrodzenia o 19,7% wyższe niż zatrudnieni w sektorze prywatnym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w Poznaniu było o 186 zł, tj. o 7,4% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia krajowego. Pod względem wysokości wynagrodzeń Poznań zajmuje czwartą pozycję wśród miast wojewódzkich, po Katowicach (3.521 zł), Warszawie (3.397 zł) i Gdańsku (3.072 zł).

3.2. Dochody z tytułu świadczeń społecznych

W 2005 r. przeciętna emerytura i renta brutto wynosiła 1.227 zł i była o 86 zł (o 7,5%) wyższa niż przed rokiem (rok wcześniej wzrosła o 2,0%) i o 164 zł (o 15,4%) wyższa od 2002 r.

ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	Świadczenie emerytalno-rentowe				2002 =100
	2002	2003	2004	2005	
Ogółem w tym:	1.063	1.119	1.141	1.227	115,4
emerytura	1.208	1.273	1.274	1.361	112,7
renta inwalidzka	777	795	796	851	109,5
renta inwalidzka wypadkowa	1.595	1.653	1.717	1.852	116,1
renta rodzinna	1.094	1.155	1.193	1.204	110,1

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Poziom świadczeń był zróżnicowany. Najwyższy (stanowiący 150,9% przeciętnego świadczenia społecznego) – w grupie rent inwalidzkich wypadkowych, najniższy (stanowiący 69,4% przeciętnego świadczenia) – w grupie rent inwalidzkich. Najwyższą dynamikę wzrostu w porównaniu do początku kadencji zanotowano wśród świadczeń społecznych wypłacanych z tytułu rent inwalidzkich wypadkowych (o 16,1%) i emerytur (o 12,7%).

W relacji przeciętnej emerytury i renty do miesięcznej płacy w sektorze przedsiębiorstw nastąpił wzrost o 5,4 punkty procentowe, z 40% (w 2001 r.) do 45,4% (w 2005 r.).

Rocznie ZUS wypłacał około 150 tys. świadczeń, spośród których ponad połowę stanowili emeryci.

3.3. Dochody osób fizycznych według deklaracji podatkowych PIT

Rozliczenie podatkowe PIT składało każdego roku około 390 tys. podatników, których łączny roczny dochód wynosił około 9,0 mld. zł. W latach 2002–2005 blisko 67% łącznej kwoty dochodu stanowiła kwota dochodu uzyskana przez podatników z pierwszej skali podatkowej. Przeciętny miesięczny dochód w przeliczeniu na jednego podatnika wyniósł w latach 2002–2005 r. około 2 tys. zł, w tym w I skali podatkowej – około 1,4 tys. zł (osiągało go około 90% podatników), w II skali podatkowej – 4,8 tys. zł (osiągało go 8% podatników), w III skali podatkowej – około 12 tys. zł (uzyskany przez 2% podatników). Najwyższe miesięczne dochody w 2005 r. otrzymywali podatnicy zamieszkujący dzielnice Jeżyce (2.1 tys. zł) i Stare Miasto (2 tys. zł), natomiast najniższy miesięczny dochód osiągnęli podatnicy dzielnicy Grunwald (1,8 zł); w dzielnicach: Nowe Miasto i Wilda – 1,9 tys. zł. Najliczniejszą grupę stanowili podatnicy osiągający dochód z wynagrodzeń (ponad 200 tys., tj. ponad 53% osób). Drugą co do wielkości (148 tys., tj. 39% osób) grupę stanowili emeryci i renciści, których dochód miesięczny wyniósł 1,1 tys. zł. Spośród podatników, którzy zobowiązani byli do złożenia deklaracji podatkowej dotyczącej osób fizycznych (PIT), ponad 40 tys., tj. 18% stanowiły osoby prowadzące działalność gospodarczą, rozliczający się głównie na zasadach ogólnych (63%), ryczałtem (30%) oraz kartą podatkową (7%). Przeciętny miesięczny dochód tej grupy podatkowej wynosił około 4 tys. zł.

4. Mieszkalnictwo

PODATNICY ROZLICZAJĄCY SIĘ DEKLARACJĄ PODATKOWĄ PIT W POZNANIU W LATACH 2002–2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005*
Liczba podatników ogółem w tys. osób	383,8	383,8	399,2	339,8
• bez działalności	342,7	342,5	352,8	bd
• z działalnością gospodarczą	41,1	41,3	46,3	bd
Dochód roczny podatników w mln zł	8.866,6	9.052,7	9.765,6	8.630,4
• bez działalności	7.159,5	7.227,3	7.499,0	bd
• z działalnością gospodarczą	1.807,1	1.825,4	2.266,6	bd
Przeciętny miesięczny dochód na 1 podatnika w zł ogółem	1.947	1.966	2.039	2.116
• bez działalności	1.741	1.758	1.771	bd
• z działalnością gospodarczą	3.664	3.686	4.077	bd

* Dane wstępne; źródło danych: Izba Skarbowa w Poznaniu; obliczenia własne

3.4. Ubóstwo

Zasięg ubóstwa skrajnego poznańskich gospodarstw, za granicę którego przyjęto minimum egzystencji, został oszacowany na około 5% osób. Odsetek gospodarstw domowych, których poziom dochodów był niższy od subiektywnych granic ubóstwa wyniósł w 2005 r. około 6,4%. Ubóstwo absolutne liczone dla gospodarstw domowych, których dochód na osobę nie przekraczał 1 USD dotyczyło około 2,7% poznańskich gospodarstw domowych.

4. Mieszkalnictwo

W 2002–2005 stan zasobów mieszkaniowych Poznania zwiększył się o 18,1 tys. mieszkań i na koniec 2005 r. wynosił 221,7 tys. mieszkań.

ZASOBY MIESZKANIOWE POZNANIA

Wyszczególnienie	1998	2001	2005
Mieszkania w tys.	195,9	203, 6	221,7
Izby w tys.	676,3	699,8	770,0
Powierzchnia użytkowa w tys. m ²	11.483,7	12.009,3	14.068,0
Liczba mieszkań na 1000 ludności	351	356	390

Źródło: GUS

Łączna powierzchnia użytkowa wszystkich mieszkań na koniec grudnia 2005 r. wynosiła 14,1 mln m² i zwiększyła się o ponad 2 mln m². Znacznie wzrósł wskaźnik nasycenia liczby mieszkań na 1000 ludności (z 356 w 2002 r. do 390 na koniec 2005 r.).

W 2005 r. nastąpiła poprawa podstawowych wskaźników: zagęszczenia oraz przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę. Spowodowane to jest nie tylko przyrostem liczby mieszkań, lecz także zmniejszaniem się liczby mieszkańców. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła na koniec 2005 r. 63,5 m² i wzrosła o 1,0 m² w stosunku do 2002 r., na 1 osobę przypadało o około 2 m² więcej.

Większość mieszkań (85%) wybudowana została w okresie do 1988 r. Jedynie 15% budynków wybudowanych zostało w okresie ostatnich 16 lat i nie wymaga większych remontów.

W strukturze własności przeważają mieszkania administrowane przez spółdzielnie mieszkaniowe (48%)² oraz należące do osób fizycznych (37%). W zasobach mieszkaniowych Poznania przeważa własność prywatna. Mieszkania będące własnością prywatną stanowią około 40%, a uwzględniając 80-procentowy udział w zasobach spółdzielni mieszkaniowych własnościowego prawa do lokalu, udział ten wynosi około 80% zasobów.

WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE SYTUACJĘ MIESZKANIOWĄ W POZNANIU					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²					
<i>mieszkania</i>	62,5	63,0	63,2	63,5	101,6
<i>izby</i>	18,0	18,1	18,2	18,3	101,6
<i>na osobę</i>	23,1	23,7	24,2	24,8	107,3
Przeciętna liczba:					
<i>osób na mieszkanie</i>	2,82	2,59	2,55	2,51	89,0
<i>osób na izbę</i>	0,82	0,76	0,75	0,74	90,2
<i>izb w mieszkaniu</i>	3,47	3,47	3,47	3,48	100,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

4.1. Budownictwo mieszkaniowe

W latach 2002–2005 w Poznaniu oddano do użytku 11.828 nowych mieszkań o przeciętnej powierzchni 89,1 m². Łączna powierzchnia wybudowanych mieszkań wyniosła 1.053 tys. m². W Poznaniu dominują dwie formy budownictwa mieszkaniowego: na sprzedaż lub wynajem i realizowane przez inwestorów indywidualnych. Największym inwestorem budownictwa mieszkaniowego są prywatni deweloperzy, realizujący mieszkania na sprzedaż lub wynajem. W latach 2002–2005 uzyskali oni pozwolenia na użytkowanie 6.385 mieszkań, tj. 54% efektów mieszkaniowych. Drugim inwestorem pod względem liczby oddanych mieszkań byli inwestorzy indywidualni, którzy wybudowali 3.504 mieszkań, tj. 30% efektów. Rosła liczba mieszkań oddanych przez towarzystwa budownictwa społecznego. W latach 2002–2005 oddali oni do użytku 1.138 mieszkań (10%). Znacznie zmniejszył się udział budownictwa spółdzielczego. W latach 2002–2005 oddano do użytku jedynie 600 nowych mieszkań (5%). Efekty budownictwa mieszkaniowego komunalnego obejmują 128 mieszkań (5%).

4. Mieszkalnictwo

W porównaniu z 2002 r. największą dynamikę wzrostu liczby nowych mieszkań osiągnięto w budownictwie mieszkań komunalnych – wzrost 5,6-krotny. Wzrost ten jest głównie wynikiem rozpoczęcia w 2004 r. wieloletniego programu budowy mieszkań komunalnych i socjalnych, którego pierwsze efekty osiągnięto w 2005 r. Ponad dwukrotnie więcej nowych mieszkań wybudowali inwestorzy indywidualni. Znaczny spadek w liczbie budowanych mieszkań wystąpił w budownictwie spółdzielczym i zakładowym. Do zanikającej formy budownictwa mieszkaniowego należały mieszkania zakładowe, wybudowano zaledwie 73 mieszkania³. Efekty w zakresie nowego budownictwa, jakie osiągnęli w latach 2002–2005 poszczególni inwestorzy znacząco wpłynęły na strukturę mieszkań oddanych do użytku.

EFEKTY I STRUKTURA BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO						
Forma budownictwa m – mieszkania p – powierzchnia w tys. m ² q – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²		Efekty w latach				2002=100
		2002	2003	2004	2005	
Ogółem	m	2.890	3.054	2.509	3.375	116,8
	p	233,3	302,7	234,3	283,1	121,3
	q	80,7	99,1	93,4	83,9	104,0
w tym						
spółdzielcze	m	155	174	269	2	1,3
	p	7,1	8,2	13,1	0,2	2,8
	q	46,1	47,1	48,6	82,0	177,9
zakładowe	m	72	1	—	—	x
	p	6,2	0,04	—	—	x
	q	86,2	48	—	—	x
komunalne	m	12	8	—	108	900,0
	p	0,7	0,5	—	5,6	800,0
	q	55,2	61,4	—	52,3	94,5
społeczno-czynszowe	m	204	311	393	230	112,7
	p	10,7	16,4	21,9	15,3	143,0
	q	52,2	52,8	55,7	66,2	126,8
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	m	1.731	1.234	1.121	2.299	132,8
	p	95,5	75,9	78,2	152,3	159,5
	q	55,2	61,5	69,7	66,2	119,9
indywidualne	m	716	1.326	726	736	102,8
	p	113,1	201,6	121,2	109,8	97,1
	q	157,9	152,0	166,9	149,1	94,4

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Najwięcej mieszkań powstało na nowych osiedlach mieszkaniowych: os. Polanka, os. Hulewiczów, os. Strzeszyn, os. Stefana Batorego, os. Zygmunta Starego oraz tereny wzdłuż ulic: Naramowickiej, Inflanckiej, Stróżyńskiego,

Wilczak, Wojskowej, Ułańskiej, Grunwaldzkiej i Hetmańskiej, Brzask-Międzychodzkiej, Bukowskiej-Przybyszewskiego. Najwięcej nowych mieszkań powstało na Nowym i Starym Mieście.

Na koniec 2005 r. w realizacji, przygotowaniu lub fazie wstępnych projektów znajdowało się około 7 tys. mieszkań o łącznej powierzchni około 500 tys. m². Szacunkowa wartość rynku mieszkaniowego wynosiła 1,7–2,0 mld zł.

4.2. Gospodarka zasobami mieszkaniowymi

4.2.2. Gospodarka komunalnymi lokalami mieszkaniowymi

Realizacja zadań związanych z gospodarowaniem komunalnym zasobem lokalowym odbywała się na podstawie obowiązujących przepisów krajowych: Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego, Ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, jak również przepisów prawa miejscowego, m.in.:

- ▣ uchwały Nr XLV/531/III/00 Rady Miasta Poznania z dnia 17 października 2000 r. w sprawie polityki mieszkaniowej Miasta Poznania
- ▣ uchwały Nr XCIII/1051/III/2002 Rady Miasta Poznania z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy
- ▣ uchwały Nr LXXVII/910/III/02 Rady Miasta Poznania z dnia 5 lutego 2002 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XLV/532/III/00 Rady Miasta Poznania z dnia 17 października 2000 r. w sprawie sprzedaży komunalnych lokali mieszkalnych
- ▣ uchwały Nr L/535/IV/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 20 lipca 2004 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Poznania w latach 2004–2008.

Podstawową zasadą polityki mieszkaniowej Miasta Poznania było przyjęcie strategii zorientowanej na długofalową realizację celów użytkowych zasobu mieszkaniowego, przy jednoczesnym utrzymaniu ich wartości, tj. stałym utrzymywaniu zasobu w zdadności do użytku na cele mieszkaniowe, utrzymanie w sprawności technicznej wszelkich instalacji budynków i jego elementów konstrukcyjnych. W uchwale Rady Miasta Poznania w sprawie wieloletniego programu gospodarowania zasobem Miasta Poznania na lata 2004–2008 uszczegółowiono i uporządkowano zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz określono przedmiotowo oraz podmiotowo zakres gospodarki tym zasobem.

W celu zabezpieczenia niezbędnego komunalnego mieszkaniowego zasobu Miasta Poznania, który nie powinien być większy niż 10% i mniejszy niż 6% w stosunku do wielkości wszystkich zasobów mieszkaniowych miasta wskazane zostały następujące źródła pozyskiwania lokali:

- ▣ budowę co najmniej 100 mieszkań komunalnych rocznie
- ▣ budowę budynków mieszkalnych, w oparciu o system: „BOT – Buduj, Mieszkaj, Oddaj”, PPP – Partnerstwo Publiczno-Prawne
- ▣ przebudowę, rozbudowę i nadbudowę budynków, a także adaptację poddaszy i innych pomieszczeń niemieszkalnych na lokale i zakup całego budynku z wszystkim wolnymi lokalami albo lokali stanowiących odrębną własność
- ▣ zamiany nieruchomości na nieruchomości stanowiące własność osób fizycznych lub osób prawnych, w których wszystkie lokale są wolne

albo zamiany lokali stanowiących własność wynajmujących na lokale stanowiące przedmiot odrębnej własności osób fizycznych lub osób prawnych.

W wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Poznania na lata 2004–2008 określono wielkość środków finansowych przeznaczonych na remonty oraz możliwości finansowe miasta przeznaczone na ten cel. Zapotrzebowanie na środki finansowe na remonty, przy przyjęciu wartości odtworzeniowej na poziomie 2500 zł/m², wynosi 221,4 mln zł, a możliwości finansowe określono na poziomie 174 mln zł.

W dniu 31 grudnia 2005 r. komunalny zasób lokalowy obejmował 17.254 lokale mieszkaniowe i 1.569 lokali użytkowych. W porównaniu do stanu z 1 stycznia 2002 r. stan komunalnych zasobów mieszkaniowych zmniejszył się⁴ o 3.357 lokali, tj. o 17,3 %.

ZASOBY LOKALOWE POZNANIA			
Wyszczególnienie	1.01.2002	31.12.2005	2002=100
Lokale mieszkalne ogółem	20.611	17.254	83,7
Powierzchnia w tys. m ² p.u.	1.058,4	892,2	84,3
W tym: lokale komunalne w samodzielnych budynkach miasta	6.107	5.857	95,9
Powierzchnia w tys. m ² p.u.	330,0	311,6	94,4

Źródło: Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych

W latach 2002–2005 realizowano 3 inwestycyjne programy miejskie mające na celu pozyskanie nowych mieszkań komunalnych:

- ▣ budownictwa komunalnego realizowanego przy ul. Nadolnik (w 2005 r. oddano do użytku 108 nowych mieszkań)
- ▣ renowacji kamienic komunalnych zlokalizowanych w centrum miasta, na Starym Mieście (pozyskano 21 mieszkań w budynku ul. Grobla 22 i 15 lokali w kamienicy przy ul. 23 Lutego 8)⁵
- ▣ budownictwa socjalnego na Nowym Mieście, Jeźyczach i Wildzie⁶.

Ponadto od 2005 r. Miasto Poznań realizuje projekt pozyskania mieszkań komunalnych zwolnionych przez dotychczasowych najemców po otrzymaniu lokali mieszkalnych z zasobów TBS-ów (Miasto Poznań wpłaca do TBS obowiązkową partycypację, w zamian wskazuje najemcę). W 2005 r. Miasto Poznań uzyskało w ten sposób 95 zwolnionych lokali.

Na utrzymanie komunalnych zasobów mieszkaniowych przeznaczono 52,5 mln zł. Na powstanie nowych budynków komunalnych⁷ i związaną z nimi infrastrukturę wydatkowano 63,3 mln zł.

W latach 2002–2005 rozdysponowano 939 lokali mieszkalnych, z tego w ramach listy zobowiązań mieszkaniowych z tytułu umowy najmu lokalu mieszkalnego – 199, socjalnego – 105.

REALIZACJA ZASPAKAJANIA POTRZEB MIESZKANIOWYCH GMINY W LATACH 2002–2005							
Lp	Wyszczególnienie	Liczba przydzielonych lokali					
		2002	2003	2004	2005	2002–2005	2002=100
1.	Liczba lokali wskazanych w ramach realizacji listy, w tym:	121	49	63	71	304	58,7
	lokali mieszkalnych	92	31	43	33	199	35,9
	lokali socjalnych	29	18	20	38	105	131,0
2.	Liczba lokali wskazanych w drodze zamiany na wniosek najemcy	45	54	42	96	237	213,3
3.	Liczba wskazanych lokali zamiennych (rozbiórka, renowacja)	26	40	89	103	258	396,1
4.	Liczba lokali dostarczonych w ramach zrealizowanych wyroków nakazujących opuszczenie, opróżnienie i wykwaterowanie z lokalu mieszkalnego z ustalonym prawem dłużników tych wyroków do lokalu socjalnego z zasobu mieszkaniowego gminy	46	54	21	19	140	41,3
5.	Liczba zadysponowanych lokali	238	197	215	289	939	121,4

Źródło: Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych

STRUKTURA LOKALI ZADYSPONOWANYCH W RAMACH LISTY						
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002–2005	2002=100
Liczba lokali wskazanych w ramach realizacji listy, w tym:	121	49	63	71	304	58,7
samodzielne	102	45	47	71	265	69,6
lokalne wspólne	19	4	16	—	39	x
Razem:						
jednopokojowe	51	16	36	19	122	37,2
dwupokojowe	60	20	23	35	138	58,3
trzy i więcej pokojowe	10	13	4	17	44	170,0

Źródło: Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych

4.2.2. Zarządzanie budynkami wspólnot mieszkaniowych i budynkami pozostającymi we współwłasności

Większość komunalnych lokali mieszkalnych (66,0% zasobu komunalnego) znajduje się w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Miasto Poznań posiada w tych budynkach 11.397 lokali⁸.

W Poznaniu na koniec grudnia 2005 r. funkcjonowało 748 wspólnot mieszkaniowych z udziałem Miasta Poznania, w tym 393 wspólnoty z dominującym udziałem Miasta Poznania (odpowiednio o 27 więcej i 165 mniej niż w 2002 r.). Udział Miasta Poznania we wspólnotach mieszkaniowych stale maleje⁹ i wynosił na koniec 2005 r. 54% (w 2002 r. wynosił około 80%).

Miasto Poznań w latach 2002–2006 wpłaciło na fundusz remontowy zasobów komunalnych (stosownie do udziału procentowego) pozostających w zarządzaniu wspólnot mieszkaniowych kwotę 76,6 mln zł. Średnie stawki na koszty utrzymania nieruchomości wspólnot mieszkaniowych wyniosły w 2005 r.: fundusz eksploatacyjny – 1,16 zł/m², fundusz remontowy – 2,25 zł/m². W porównaniu do 2002 r. fundusz przeznaczony na eksploatację zmniejszył się nieznacznie, bo tylko o 1 grosz na 1 m² powierzchni użytkowej. Znacznie wzrosły opłaty na fundusz remontowy (o 100% w porównaniu do 2002 r.).

We współwłasności z innymi podmiotami Miasto Poznań na koniec 2005 r. posiadało 50 budynków z 569 lokalami mieszkalnymi (w 2002 r. we współwłasności były 43 budynki, w których znajdowały się 582 lokale mieszkalne). Są to przeważnie budynki wyeksploatowane i w złym stanie technicznym, wymagające kompleksowych remontów.

4.2.3. Mieszkania do readaptacji społecznej dla osób niepełnosprawnych oraz lokale socjalne

W ramach realizacji programu „Mieszkania readaptacji społecznej” w latach 2002–2005 przekazano:

- ▣ Wielkopolskiemu Centrum Pomocy Bliźniemu – 4 duże mieszkania
- ▣ Fundacji Pomocy Wzajemnej Barka – 2 lokale mieszkalne
- ▣ Ośrodkowi dla Bezdomnych Michałowo – 1 lokal mieszkalny.

W ramach pomocy mieszkaniowej dla osób niepełnosprawnych w okresie 2002–2005 skierowano do zawarcia umów najmu lokali 76 rodzin, gdzie wnioskodawca lub członek rodziny jest osobą niepełnosprawną.

W ramach pomocy dla wychowanków domów dziecka przeznaczono do zamieszkania 6 lokali mieszkalnych.

W latach 2002–2005 nastąpił trzykrotny wzrost liczby wniosków o przydział lokalu socjalnego¹⁰. Brak mieszkań socjalnych był przyczyną przygotowania i rozpoczęcia realizacji programu pomocy mieszkaniowej Miasta Poznania. Program zakłada wybudowanie w Poznaniu do końca 2006 r. 181 mieszkań socjalnych, część z nich powstaje w nowych budynkach, pozostałe w budynkach po generalnym remoncie. Program uzyskał aprobatę Ministerstwa Infrastruktury (obecnie Ministerstwa Budownictwa) i wsparcie finansowe ze środków budżetu centralnego¹¹, zagwarantowane Ustawą z kwietnia 2004 r. o finansowym wsparciu tworzenia w latach 2004–2006 lokali socjalnych, noclegowni i domów dla bezdomnych. Dotąd ukończono 97 mieszkań socjalnych (ul. Dąrzyborska 3 – 32 mieszkania, ul. Nadolnik 15 – 51 mieszkań, ul. Karpacka 12 – 14 mieszkań)¹². Na realizację budownictwa socjalnego wydatkowano 5,2 mln zł i otrzymano 2,7 mln zł dotacji.

4.2.4. Administracja komunalnymi zasobami mieszkaniowymi

W celu obniżenia kosztów administracji, zarządu i eksploatacji zasobami komunalnymi przeprowadzono przetarg na administrację zasobami komunal-

nymi. Przetarg wygrała spółka Feroma z Opola, która zaproponowała niższą o 50% stawkę za swoje usługi niż pozostali oferenci. Spółka administruje komunalnym zasobem mieszkaniowym od maja 2006 r.

W latach 2002-2005 komunalnym zasobem mieszkaniowym administrowało 6 jednostek:

- ▣ Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej SA (885 budynków)
- ▣ EM-DE Zarządzanie i Administrowanie Nieruchomościami Janusz Dykier Piotr Madej (65 budynków)
- ▣ Spółka „Lider” (23 budynki)
- ▣ „Admico” Wielkopolskie Spółki Zarządzające Sp. z o.o. (2 budynki)
- ▣ Zespół Zaradców Nieruchomości Wojskowa Agencja Mieszkaniowa Sp. z o.o. Oddział Poznań (2 budynki)
- ▣ TBS Wielkopolska Sp. z o.o (2 budynki)
- ▣ Nieruchomości Wielkopolskie Zarządzanie Sp. z o.o. (1 budynek)¹³.

4.3. Czynsz regulowany i dodatki mieszkaniowe

4.3.1. Czynsz za najem lokali komunalnych

W latach 2004–2005 obowiązywały stawki czynszu ustalone na podstawie Uchwały Rady Miasta Poznania nr L/535/IV2004 z dnia 20 lipca 2004 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Poznania na lata 2004–2008 i zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania nr 658/2004 z dnia 28 września 2004 r. w sprawie określenia wysokości stawek czynszu za najem lokali mieszkalnych oraz czynszu za najem lokali socjalnych. Przy obliczaniu wysokości stawek w uzasadnionych przypadkach stosowano obniżki od stawki bazowej. Stosowane były następujące czynniki obniżające wartość użytkową lokalu:

- ▣ czynniki główne:
 - ▣ mieszkanie bez systemu grzewczego (-) 13%
 - ▣ mieszkanie powyżej V kondygnacji (-) 13%
 - ▣ mieszkanie bez kuchni lub z kuchnią, bez naturalnego oświetlenia (-) 9%
- ▣ czynniki dodatkowe:
 - ▣ mieszkanie w budynku substandardowym (-) 13%
 - ▣ mieszkanie w suterenie (-) 13%
 - ▣ mieszkanie wspólne (-) 13%.

Jednocześnie przyjęto, że stawka bazowa w latach 2004–2008 nie może przekraczać 2,45% wartości odtworzeniowej.

W połowie zasobów komunalnych (50,4%) obowiązywała stawka bazowa w wysokości 5,10 zł za m² pozostałych 40,3% stosowano jedną obniżkę (9% lub i 13%). Dla lokali socjalnych stawka czynszu wynosiła 1,56 zł za m². W latach 2002–2004¹⁴ stawka bazowa nie zmieniała się i wynosiła 4,71 zł za m².

WYSOKOŚCI STAWEK CZYN SZU W ZASOBACH KOMUNALNYCH POZNANIA OBOWIĄZUJĄCE OD 1 GRUDNIA 2004 R.¹⁵

Stawka czynszu za 1 m ²	Obniżki	Wysokość obniżki	% lokali w zasobie
5,10 zł/	Stawka bazowa		50,4%
4,64 zł/	1 obniżka %	9%	2,6%

WYSOKOŚCI STAWEK CZYNSZU W ZASOBACH KOMUNALNYCH POZNANIA OBOWIĄZUJĄCE OD 1 GRUDNIA 2004 R.¹⁵

Stawka czynszu za 1 m ²	Obniżki	Wysokość obniżki	% lokali w zasobie
4,44 zł	1 obniżka %	13%	37,7%
4,03 zł	2 obniżki (9% + 13%)	21%	0,62%
3,77 zł	2 obniżki (13% + 13%)	26%	6,68%
3,32 zł	3 obniżki (9% + 13% + 13%)	35%	0,00%
3,11 zł	3 obniżki (13% + 13% + 13%)	39%	0,00%
1,56 zł	Lokal socjalny		2%

Źródło: Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych

4.3.2. Dodatki mieszkaniowe

W latach 2002–2005 wypłacono dodatki mieszkaniowe w kwocie 81,8 mln zł. Kwota dodatków mieszkaniowych wypłacona w 2005 r. była równa kwocie dodatkowych wypłaconych w 2002 r. Największym beneficjentem dodatków mieszkaniowych były rodziny i osoby z mieszkań prywatno-czynszowych i komunalnych.

DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W LATACH 2002–2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	Ogółem w 2002–2005	2005/2002%
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w zł, w tym dla lokatorów mieszkań:	21.147.096	19.648.479	19.922.621	21.125.084,7	81.843.280,7	99,9
spółdzielczych	6.102.022	5.510.997	5.533.429	5.205.983,7	22.352.431,7	85,3
komunalnych	7.791.549	6.405.261	6.241.509	6.667.956,3	27.106.275,3	85,6
prywatno-czynszowych	6.569.532	7.225.038	7.664.500	8.706.116,2	30.165.186,2	132,5
zakładowych	683.993	507.183	483.183	545.028,5	2.219.387,5	79,7

Źródło: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, obliczenia własne

4.3.3. Specjalne dodatki mieszkaniowe

W latach 2002–2005 wypłacono z budżetu Miasta w ramach specjalnych dodatków mieszkaniowych kwotę 10,5 mln zł. Największą kwotę przeznaczono na pomoc gospodarstwom z zasobów mieszkaniowych prywatno-czynszowych.

SPECJALNE DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W LATACH 2002–2005						
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002- -2005	2002 =100
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w zł, w tym dla lokatorów mieszkań:	2.449.042	2.709.341	2.541.580	2.762.020	10.461.983	112,8
spółdzielczych	—	—	—	—	—	—
komunalnych	922.039	949.159	894.353	1.047.585	3.813.136	113,6
prywatno-czynszowych	1.437.012	1.686.016	1.582.679	1.643.733	6.349.440	114,4
zakładowych	89.991	74.166	64.548	70.702	299.407	78,6

Źródło: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, obliczenia własne

5. Ochrona zdrowia

5.1. Żłobki

W latach 2002–2006 nie nastąpiły zmiany w strukturze organizacyjnej żłobków. W okresie tym opiekę nad dziećmi do lat 3 pełniły 4 żłobki z 10 filiami (łącznie 14 placówek), które dysponowały 815 miejscami. Znacząco wzrosło średnie wykorzystanie miejsc w żłobkach (do 96,6%, czyli o 34 pkt. proc.), przeciętny miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w żłobku wzrósł z 846,4 zł w 2002 r. do 883,4 zł w 2005 r., tj. o 4,4%.

ŻŁOBKI W LATACH 2002–2005				
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Wskaźnik % wykorzystania miejsc	62,7	82,0	89,7	96,6
Przeciętny koszt utrzymania 1 miejsca (w zł)	846,4	848,5	827,5	883,4
Udział odpłatności rodziców (w zł)*	12,9	12,8	15,0	15,9

* w opłacie stałej, w ogólnej kwocie kosztów ponoszonych przez Miasto

Źródło: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Corocznie wzrastała odpłatność rodziców za miesięczny pobyt dziecka w żłobku. Wzrost ten spowodowany był zarówno podwyższeniem przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, która jest podstawą do wyliczenia bazowej części odpłatności, tj. kosztów stałych¹⁶, jak i wzrostem cen na produkty spożywcze. Opłata stała za dzieci, których rodzice nie pobierają zasiłku rodzinnego wzrosła w ostatnim okresie ze 157,20 zł w końcu 2002 r. do 176,04 zł w końcu 2005 r., a opłata za dzieci, gdy rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wzrosła ze 117,89 zł do 132,03 zł. Opłaty te wzrosły przeciętnie o 12%. Wzrósł także udział odpłatności rodziców – o 3,0 pkt. proc. (do 15,9%). Z uwagi na niewielki wzrost cen żywności opłata za koszty zakupu produktów spożywczych powiększyła się nieznacznie – z 3,73 zł do 3,80 zł za 1 osobodzień. Dotacja z budżetu Miasta wyniosła w 2005 r. 7,3 mln zł i zwiększyła się o 0,1 mln zł w porównaniu do 2002 r.

ODPŁATNOŚĆ ZA MIESIĘCZNY POBYT DZIECKA W ŻŁOBKU W LATACH 2002–2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2005 (2002=100)
Opłata stała:					
podstawowa	157,20	162,00	170,24	176,04	112,0
gdy rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	117,90	121,50	127,68	132,03	112,0
gdy w żłobku przebywa 2 dzieci z 1 rodziny	78,60	81,00	85,12	88,02	112,0
Opłata żywnościowa (za 1 dzień)	3,73	3,76	3,80	3,80	101,9

Źródło: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Wydatki majątkowe oraz ważniejsze remonty prowadzone w żłobkach w latach 2002–2005 pochłonięły z budżetu Miasta łącznie 471,3 tys. zł. W ramach prowadzonych zadań inwestycyjno-remontowych wykonano m.in. remont dachu w filii żłobka nr 4 na os. Rzeczypospolitej, zakończono I etap remontu dachu w żłobku nr 2 oraz rozpoczęto termomodernizację żłobka nr 1 wraz z filiami.

5.2. Lecznictwo ambulatoryjne

W 2005 r. ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych udzielało 548 placówek (o 112 więcej niż w 2002 r.) o następujących profilach:

- ▣ 114 z zakresu kompetencji lekarza rodzinnego (86 w 2002 r.)
- ▣ 67 z zakresu kompetencji pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej (53 w 2002 r.)
- ▣ 19 z zakresu kompetencji położnej środowiskowo-rodzinnej (15 w 2002 r.)
- ▣ 16 z zakresu higieny szkolnej (12 w 2002 r.)
- ▣ 157 z zakresu stomatologii ogólnej (114 w 2002 r.)
- ▣ 175 z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej (156 w 2002 r.)

Działywały one w formie niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, indywidualnych praktyk medycznych oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Największą jednostką działającą w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej jest Poznański Ośrodek Specjalistyczny Usług Medycznych przy Al. Solidarności, udzielający świadczeń w ramach kontraktu z Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia. W latach 2002–2005 Ośrodek podjął liczne działania w celu podniesienia jakości udzielanych świadczeń, w tym:

- ▣ utworzono Poradnię Ginekologiczno-Położniczą, Poradnię Alergologiczną, Poradnię Otolaryngologiczną
- ▣ utworzono Poradnię Ortopedyczną, tworząc kompleks z istniejącymi wcześniej Poradniami: Chirurgiczną i Reumatologiczną
- ▣ otwarto Oddział Jednodniowy Nefrologiczny funkcjonujący przy Ambulatoryjnym Oddziale Dializ, przeznaczony do kompleksowego leczenia powikłań u chorych dializowanych oraz leczonych ambulatoryjnie w Poradni Nefrologicznej
- ▣ zakupiono m.in.: aparat do hemodializy, sprzęt rehabilitacyjny oraz jedno stanowisko sztucznej nerki

- ▣ utworzono Centralny Rejestr Pacjentów
- ▣ od stycznia 2005 r. rozpoczęto wdrażanie zintegrowanego systemu informatycznego, którego pierwszym etapem było uruchomienie systemu finansowo-księgowego.

W latach 2002–2005 z budżetu Miasta na opiekę ambulatoryjną zostało przekazanych łącznie 1,3 mln zł, głównie na zakup aparatury oraz modernizację budynku POSUM przy Al. Solidarności.

5.3. Lecznictwo zamknięte

Baza lecznictwa zamkniętego w Poznaniu w końcu 2005 r. obejmowała 24 szpitale oraz 1 Zakład Opiekuńczo-Leczniczy¹⁷ (o 4¹⁸ więcej niż w 2002 r.), z tego:

- ▣ 7 szpitali, których organem założycielskim jest Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (ul. Juraszów, ul. Garbary, ul. Szamarzewskiego, ul. Krysiewicza, ul. Orzeszkowej, ul. Gąsiorowskich, ul. Sanatoryjna)
- ▣ 5 szpitali klinicznych (ul. Długa, ul. Przybyszewskiego, ul. Polna, ul. 28 Czerwca 1956 r., ul. Szpitalna)
- ▣ 3 szpitale, których organem założycielskim jest Miasto Poznań (ul. Mickiewicza, ul. Szwajcarska, ul. Szkolna) oraz 1 Zakład Opiekuńczo-Leczniczy i Rehabilitacji Medycznej
- ▣ 7 szpitali prywatnych (NZOZ Centrum Medyczne HCP – ul. 28 Czerwca 1956 r., Certus – ul. Grunwaldzka, Ars Medica – ul. Podgórna, Klinika Grunwaldzka – ul. Grunwaldzka, Poliklinika GIEŁ-MED – ul. Siedmiogrodzka, Klinika Promienista – ul. Promienista, Help – ul. Strusia)
- ▣ 2 szpitale resortowe (MON przy ul. Grunwaldzkiej i MSWiA przy ul. Dojazd).

SZPITALE W POZNANIU W LATACH 2002–2005 (BEZ SZPITALI MON I MSW)						
Rok	Liczba szpitali ogółem	Łóżka w szpitalach		Leczeni w szpitalach		Przeciętny pobyt chorego w dniach
		ogółem	na 10.000 mk	ogółem	na 1 łóżko	
2002	18	5,6	97	221,8	39,3	7,4
2004	22	5,5	96	220,4	40,1	6,5
2005	22	5,4	97	233,5	42,5	6,1

Źródło: Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego, obliczenia własne

Poznańskie szpitale cywilne (według stanu na koniec 2005 r.) dysponowały łącznie bazą 5,4 tys. łóżek, tj. o 0,2 tys. mniej w porównaniu do 2002 r. Na pięć poznańskich łóżek szpitalnych 2 mieszczą się w placówkach Akademii Medycznej (klinicznych), a co trzecie zlokalizowane jest w szpitalach Urzędu Marszałkowskiego. Wskaźnik liczby łóżek przypadających na 10 tys. mieszkańców wynosił 97¹⁹ i nie uległ zmianie od 2002 r. W latach 2002–2005 nastąpiła poprawa wykorzystania bazy łóżkowej, wzrosła liczba hospitalizowanych w szpitalach. Wpływ na to miały m in.: skrócenie przeciętnego pobytu pa-

cjenta w szpitalu, rozszerzenie zakresu badań diagnostycznych, doposażenie szpitali w aparaturę medyczną. Liczba leczonych osób osiągnęła 233,5 tys., wobec 221,8 tys. w 2002 r. Najwięcej – 2 na 5 pacjentów – skorzystało z usług szpitali klinicznych.

Poznańskie szpitale zajmują znaczące miejsce w kraju, m.in. w zakresie: onkologii, kardiologii, ortopedii, kardiochirurgii, opieki paliatywnej (pierwszy w Polsce, a czwarty w Europie Ośrodek Opieki Paliatywnej), laryngologii (jeden z trzech najnowocześniejszych ośrodków w kraju), genetyki klinicznej, neonatologii. W rankingu tygodnika „Wprost” pierwsze miejsca w swoich kategoriach w skali kraju zajęły: SP Szpital Kliniczny nr 2 Klinika Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej AM („otolaryngologia”) oraz Ginekologiczno-Położniczy Szpital Kliniczny AM („ginekologia”).

Poprawa warunków leczenia pacjentów następowała poprzez rozbudowę i modernizację bazy szpitalnej oraz remonty i doposażanie placówek w nowoczesny specjalistyczny sprzęt i aparaturę, umożliwiającą bardziej precyzyjną diagnostykę i szybsze wykonywanie zabiegów. W ramach prowadzonych inwestycji w latach 2002-2005 oddano do użytku m.in.:

- ▣ nowy budynek Wielkopolskiego Centrum Onkologii
- ▣ Oddział Transplantacji Szpiku Kostnego w Szpitalu Klinicznym AM przy ul. Szamarzewskiego
- ▣ nowe pomieszczenia (m.in. nowoczesną salę operacyjną) dla Oddziału Kardiochirurgii w nowym skrzydle Szpitala Klinicznego AM nr 1
- ▣ nowoczesną pracownię naczyniową w szpitalu MSWiA przy ul. Dojazd
- ▣ siedzibę Instytutu Stomatologii AM przy skrzyżowaniu ulic Bukowskiej i Przybyszewskiego o powierzchni użytkowej 16,6 tys. m²
- ▣ nową część Hospicjum Palium na os. Rusa, działającą w ramach Szpitala Klinicznego AM przy ul. Długiej.

Kontynuowano budowę szpitala ogólnego przy ul. Szwajcarskiej²⁰ oraz rozbudowę obiektów w Specjalistycznym Zespole Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem przy ul. Krysiwicza. W 2005 r. ukończono budowę nowej siedziby Rejonowej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Centrum Powiadamiania Ratunkowego²¹ dla Poznania oraz powiatu poznańskiego przy ul. Rycerskiej.

Ponadto szpitale doposażone zostały w nowoczesny sprzęt medyczny, m.in. w: pulsoksymetr, mikrotom saneczkowy, wideogastroskop, pompy infuzyjne, aparat elektrochirurgiczny, aparaty rentgenowskie oraz respiratory (Szpital Wojewódzki), analizator mikrobiologiczny, lampy ogniskowe ośmioogniskowe i dezynfekator (Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem), cyfrowy zestaw do badań holterowskich, analizator równowagi kwasowo-zasadowej i echokardiograf (Szpital Grunwaldzki), wideogastroskop z wideoprocesorem, akcelerator wysokoenergetyczny do radioterapii śródoperacyjnej, mikroskop fluorescencyjny oraz 2 nowoczesne tomografy komputerowe (Wielkopolskie Centrum Onkologii), fotometr do wykonywania badań biochemicznych (Ośrodek Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów), 3 videobronchoskopy (Wielkopolskie Centrum Chorób Płuc i Gruźlicy).

W ZOZ Poznań-Nowe Miasto poszerzono zakres świadczeń medycznych realizowanych w pracowni EEG o badanie snu, videometrię, holter EEG (jedyna pracownia na terenie Wielkopolski świadcząca tego typu usługi). W ZOZ Poznań-Jeżyce zainstalowano pierwszą w Poznaniu wannę do porodów w immersji wodnej.

Łącznie w latach 2002-2005 na lecznictwo zamknięte z budżetu Miasta Poznania wydatkowało 38,7 mln zł, głównie na kontynuację budowy szpitala przy ul. Szwajcarskiej oraz budowę centralnej sterylizatorni i centralnego bloku operacyjnego w szpitalu im. F. Raszei przy ul. Mickiewicza.

5.4. Apteki

W końcu 2005 r. w Poznaniu zezwolenie na działalność posiadały 243 apteki ogólnodostępne, w tym:

- ▣ 150 aptek typu A (pełna receptura)
- ▣ 93 apteki typu B (bez receptury, wyłącznie leki gotowe)

W latach 2002–2005 powiększyła się wyłącznie liczba aptek z pełną recepturą (typu A) – o 39 placówek, w przeciwieństwie do placówek typu B oferujących leki gotowe, których liczba zmniejszyła się (o 10). Była to tendencja zgodna ze zmianami w prawodawstwie nakładającymi w niedalekiej przyszłości na wszystkie placówki obowiązek posiadania pełnej receptury. Obecnie wszystkie apteki stanowią własność prywatną.

APTEKI W POZNANIU				
a – liczba b – udział w %		Apteki ogółem	w tym	
			typu A	typu B
2002	a	214	111	103
	b	100,0	51,9	48,1
2003	a	224	124	100
	b	100,0	55,4	44,6
2004	a	232	132	100
	b	100,0	56,9	43,1
2005	a	243	150	93
	b	100,0	61,7	38,3
Dynamika 2005 (2002=100)		103,6	106,5	100

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny w Poznaniu

Oprócz aptek ogólnodostępnych w Poznaniu w 2005 r. funkcjonowały:

- ▣ 2 apteki zakładowe
- ▣ 22 apteki szpitalne, z których korzystają wyłącznie osoby hospitalizowane (o 4 więcej niż w 2002 r.)
- ▣ 22 hurtownie farmaceutyczne (tj. o 6 więcej w porównaniu do 2002 r.)

W mieście działalność prowadziło 17 wytwórni farmaceutycznych (tj. o 1 więcej niż 4 lata wcześniej). Najważniejsze z nich to: GlaxoSmithKline Pharmaceuticals SA, Curtis-Healthcare, Herbapol, Ziółolek. Na liście wytwórców leków znajduje się także Instytut Włókien Naturalnych.

5.5. Profilaktyka i promocja zdrowia

Miasto Poznań w szerokim zakresie wspomagało działania służące profilaktyce oraz promocji zdrowia. Łączna kwota wydatków przeznaczonych na powyższe zadania w latach 2002–2005 wyniosła 3,5 mln zł. Dofinansowano m.in.:

- ▣ profilaktykę onkologiczną, m.in. program wczesnego wykrywania oraz profilaktyki raka piersi oraz profilaktyki i wykrywania raka prostaty
- ▣ profilaktykę próchnicy
- ▣ profilaktykę kardiologiczną
- ▣ profilaktykę osteoporozy
- ▣ profilaktykę chorób narządu wzroku i słuchu
- ▣ profilaktykę i zwalczanie narkomanii
- ▣ profilaktykę i zwalczanie palenia tytoniu
- ▣ promocję zdrowego stylu życia poprzez popularyzowanie kultury fizycznej i ruchu oraz zasad prawidłowego żywienia, w szczególności wśród dzieci i młodzieży
- ▣ profilaktykę cukrzycy
- ▣ profilaktykę gruźlicy
- ▣ profilaktykę świnki
- ▣ profilaktykę chorób psychicznych i promocji zdrowia psychicznego
- ▣ profilaktykę grypy
- ▣ przeciwdziałanie innym zagrożeniom zdrowotnym, w tym m.in.:
 - ▣ wczesne wykrywanie wad postawy u dzieci 6- i 13-letnich, uczęszczających do przedszkoli i szkół
 - ▣ zapewnienie holistycznej opieki lekarskiej, pielęgniarstwa, rehabilitacyjnej i psychologicznej seniorom, których stan zdrowia nie pozwala na samodzielne przybycie do właściwej poradni
 - ▣ przeciwdziałanie skutkom zdrowotnym, psychofizycznym i społecznym braku kompleksowego, zintegrowanego systemu leczenia bólu oraz obrzęku limfatycznego
 - ▣ zapewnienie domowej opieki lekarskiej, pielęgniarstwa oraz duszpasterskiej osobom w terminalnym okresie choroby nowotworowej
 - ▣ zapewnienie domowej opieki hospicyjnej i paliatywnej pacjentom z nieuleczalnymi, postępującymi chorobami, zwłaszcza nowotworowymi, w tym dorosłym z chorobą nienowotworową będącym podopiecznymi Wielkopolskiego Hospicjum dla Dorosłych oraz dzieciom nieuleczalnie chorym wymagającym użycia specjalistycznej aparatury medycznej
- ▣ ogólnopolskie programy profilaktyczne – od 2004 r. Miasto Poznań wraz z Wielkopolskim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia zaczęło współorganizować 3 ogólnopolskie programy profilaktyczne: profilaktykę raka szyjki macicy, profilaktykę i wczesne wykrywanie chorób układu krążenia, program edukacyjno-diagnostyczny wczesnej prewencji przewlekłej obturacyjnej choroby płuc.

Opracowano wieloletnie założenia polityki zdrowotnej ukierunkowane na podniesienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Poznania w formie planu. „Plan Zdrowotny Miasta Poznania na lata 2003–2008. Główne kierunki działań na rzecz zdrowia poznanianów”²² stanowi wytyczne działań dla Miasta w sferze ochrony zdrowia w bezpośrednim powiązaniu z warunkami społeczno-ekonomicznymi oraz jakością środowiska naturalnego. Kierunki działań przedstawione w Planie realizowane są zgodnie z założeniami Planu Strategicznego Rozwoju Miasta Poznania, którego celem jest polepszenie jakości życia poznanianów. Plan ma na celu przybliżenie informacji o stanie zdrowia społeczności lokalnej instytucjom i organizacjom działającym na rzecz poprawy zdrowia, jak również pomagać w podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć, które podniosą bezpieczeństwo zdrowotne oraz standard życia poznanianów.

Jest to dokument traktujący politykę zdrowotną Miasta interdyscyplinarnie i perspektywicznie. Działania zaproponowane w Planie prowadzone są na zasadzie współpracy instytucji publicznych i niepublicznych oraz organizacji pozarządowych zajmujących się w sposób bezpośredni i pośredni ochroną zdrowia. Zakłada się wykorzystanie inicjatyw społecznych oraz potencjału mieszkańców. Sporządzony dokument ma charakter „otwarty” i będzie korygowany stosownie do sytuacji wynikającej z poziomu ww. wskaźników oraz możliwości finansowych Miasta.

Na podstawie materiałów przygotowanych przez konsultantów wojewódzkich z różnych dziedzin medycyny opracowany został „Informator o wybranych jednostkach chorobowych i sposobach zapobiegania”, który trafił do wszystkich gospodarstw domowych na terenie Poznania (nakład przekroczył 200 tys. egzemplarzy).

Miasto Poznań podejmowało także inne działania profilaktyczne i promujące zdrowie:

- ▣ festyny pod hasłem „Poznań – zdrowym miastem”, których celem było upowszechnienie idei profilaktyki i promocji zdrowia oraz ukazanie związku pomiędzy prowadzonym stylem życia a własnym zdrowiem
- ▣ marsze młodzieży szkół ponadpodstawowych przeciwko uzależnieniom – celem marszy było zwrócenie uwagi mieszkańcom Poznania, szczególnie młodzieży, na problem uzależnień, jak również wspólne zamanifestowanie sprzeciwu wobec narkotyków, alkoholu i tytoniu
- ▣ wspierało ogólnopolską akcję honorowego krwiodawstwa wśród studentów pt. „Wampirjada”, zachęcającą do honorowego oddawania krwi
- ▣ Ogólnopolskie Tygodnie Mukowiscydozy
- ▣ wydawało różne publikacje, np. kalendarz pyleń „Co mieszkańcy Poznania powinni wiedzieć o zagrożeniu alergenami pyłku i zarodników grzybów” – kalendarz zawiera praktyczne informacje dla alergików i osób zagrożonych alergią
- ▣ koncerty charytatywne na rzecz poznańskiego Hospicjum Palium.

W maju 2005 r. Światowa Organizacja Zdrowia podjęła decyzję o przyjęciu Poznania do IV fazy Projektu Zdrowych Miast WHO. Przedstawiciele Urzędu Miasta Poznania uczestniczą od 2000 r. także w działaniach Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich. W ramach stowarzyszenia przyznawane są granty poprzez konkurs projektów dotyczących poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców gmin i miast członkowskich. Wśród nagrodzonych przez Stowarzyszenie grantem znalazły się m.in. programy: „Kształtowanie więzi z przyrodą dzieci jako podłoże rozwoju proekologicznej postawy przyszłego społeczeństwa”, złożony przez Żłobek Nr 3 w Poznaniu, „Zdrowo i bezpiecznie”, opracowany przez Gimnazjum nr 50 oraz program „Przeciwdziałanie procesom starzenia poprzez propagowanie profilaktyki zdrowotnej u osób w podeszłym wieku”, opracowany przez Wielkopolskie Stowarzyszenie Wolontariuszy Opieki Paliatywnej „Hospicjum Domowe”.

5.6. Stan sanitarno–epidemiologiczny miasta

Od 1 stycznia 2002 r. nadzór nad Powiatową Inspekcją Sanitarną sprawuje Główny Inspektor Sanitarny, który ustala ogólne kierunki działania Powiatowej Inspekcji Sanitarnej²³.

Sytuacja epidemiologiczna w Poznaniu przedstawiała się następująco:

- ▣ wzrasta liczba zgłoszonych bakteryjnych zatruc pokarmowych, a tendencja taka utrzymuje się od 2 lat

- ▣ w 2003 r. odnotowano przejściowy wzrost zapadalności na boreliozę, w 2004 r. na krztusiec, w latach 2003–2004 na świnkę, w 2005 r. na różyczkę a w latach 2003 i 2005 na grypę
- ▣ w okresie 2002–2005 w znacznym stopniu zmniejszyła się zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu A, typu B oraz C
- ▣ nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowań na: dur brzuszny, dury rzekome i czerwonkę bakteryjną, błonicę, polio oraz tężec.

Oprócz badań epidemiologicznych prowadzono działania kontrolne, dotyczące:

- ▣ warunków zdrowotnych człowieka – oceny zaopatrzenia ludności w wodę do picia i kąpeli. Na podstawie badań laboratoryjnych oraz kontroli terenowych obiektów wodociągowych wodę z wodociągu publicznego dla Poznania oceniano jako przydatną do spożycia przez ludzi. W okresie letnim poznański SANEPID często jako złą oceniał wodę w jeziorze Maltańskim. Występujący tam corocznie zakwit sinic stanowi potencjalne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Prowadzony w okresie letnim stały nadzór nad basenami kąpielowymi powodował sporadyczne kwestionowanie jakości wody w pływalniach
- ▣ nadzoru nad placówkami leczenia zamkniętego – stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych obiektów służby zdrowia poprawił się i był zadowalający. W lecznictwie szpitalnym największy problem stanowi oddział zakaźny, który nie spełnia podstawowych wymogów sanitarnych. Prowadzony w obiekcie bieżący remont tylko w niewielkim stopniu poprawił warunki hospitalizacji. Postępowanie z odpadami medycznymi nie budzi obecnie zastrzeżeń sanitarnych
- ▣ stanu sanitarno-higienicznego w jednostkach związanych z produkcją i obrotem artykułami spożywczymi – w kilku procentach kontroli stwierdzano naruszenie przepisów sanitarnych. Na większość negatywnych ocen wpływ miały niezgodne z obowiązującymi przepisami, anty-sanitarne warunki przy produkcji bądź przechowywaniu środka spożywczego
- ▣ stanu sanitarno-higienicznego zakładów pracy – w ostatnim okresie ustabilizowała się liczba zgłoszeń chorób zawodowych. Najczęstszą chorobą zawodową (ponad 2/3 przypadków) są schorzenia narządu głosu u nauczycieli. Najpoważniejszym problemem w warunkach higienicznych pracy jest obecność czynników rakotwórczych, jednakże zakłady stosujące w procesach produkcji czynniki rakotwórcze czynią starania w celu ich eliminacji. W wielu zakładach pracownicy narażeni są na szkodliwy wpływ hałasu, zapylenia, chemicznych związków toksycznych, wibracji
- ▣ higieny w procesie nauczania i wychowania – nadzorem objęto ponad 1 tys. obiektów stałych (żłobki, przedszkola, szkoły, wyższe uczelnie) oraz placówki sezonowe, do których uczęszczało ponad 250 tys. osób. Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania minimalnie poprawił się. Najczęstsze uchybienia to: brudne ściany, okna, sanitariaty i sale gimnastyczne. W ostatnich latach zaobserwowano masowe przekazywanie stołówek szkolnych agentom.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Poznaniu wydawała opinie o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji nowych i modernizowanych, opiniowała projekty budowlane, miejscowe plany i projekty studium zagospodarowania przestrzennego, gabinety indywidualnej praktyki lekarskiej i przychodnie działające w ramach Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Dokonywa-

ła także kontroli w trakcie budowy i odbiorów obiektów. W latach 2002–2005 stwierdzono znaczną poprawę jakości wykonywanych robót w obiektach nowo projektowanych, modernizowanych i przebudowywanych. Zanotowano także poprawę współpracy z organami administracji samorządowej, dotyczącej głównie wspólnych ustaleń w zakresie planowania przestrzennego oraz opiniowania lokalizacji i projektów inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska.

5.7. Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miasto Poznań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MPPiRPA) zapewnia mieszkańcom dostęp do świadczeń terapeutycznych i rehabilitacyjnych, dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych oraz z zakresu profilaktyki uzależnień. Główne przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2002–2006 w ramach MPPiRPA to m.in.:

- ▣ zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, w tym sprawców przemocy domowej, oraz udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- ▣ wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez dofinansowanie Centrów Integracji Społecznej
- ▣ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych
- ▣ finansowanie i wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych i innych podmiotów realizujących zadania MPPiRPA w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych²⁴.

Na realizację zadań wynikających z MPPiRPA w latach 2002–2006 wydatkowano kwotę w wysokości 30.281.676,41 zł.

6. Pomoc Społeczna

Na koniec 2005 r. Miasto sprawowało nadzór nad działalnością 24 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej:

- ▣ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR)
- ▣ Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej
- ▣ 4 domy pomocy społecznej i 2 oddziały dziennego pobytu
- ▣ 7 ośrodków wsparcia (5 dziennych domów pomocy społecznej, ośrodek dla bezdomnych, dzienny ośrodek adaptacyjny)
- ▣ 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych (2 domy dziecka, pogotowie opiekuńcze, 6 rodzinnych domów dziecka, Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży)
- ▣ ośrodek adopcyjno-opiekuńczy
- ▣ 7 jednostek niepublicznych finansowanych z dotacji Miasta (3 domy pomocy społecznej i 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 1 ośrodek mediacyjno-adopcyjny, 1 dzienny dom pomocy społecznej).

W porównaniu do 2002 r. liczba jednostek powiększyła się o powstałe w 2004 r. Centrum Wspierania Dzieci i Młodzieży.

6.1. Świadczenia środowiskowej pomocy społecznej

W latach 2002–2005 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie przyznał świadczenia pomocy społecznej 133,9 tys. osobom, najwięcej z powodu ubóstwa – 99 tys. osób, bezrobocia – 60,6 tys. osób²⁵ oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 45,5 tys. osób. Największą grupę (ponad 45%) stanowiły gospodarstwa domowe wieloosobowe. W 2005 r. z różnych form pomocy społecznej skorzystało 28.122 osoby, tj. o 8.547 osób mniej niż w 2002 r. (o 23,3%). Zmniejszył się o 1,5% udział korzystających z pomocy w ogólnej liczbie ludności (4,9% mieszkańców Poznania w 2005 r. wobec 6,4% w 2002 r.).

POWODY PRZYZNAWANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	Liczba osób w rodzinach				
	2002	2003	2004 ²⁶	2005	
				ogółem	2002 = 100
Ogółem	36.669	37.787	31.358	28.122	76,7
Ubóstwo	28.041	28.475	23.913	18.596	66,3
Sieroctwo	132	156	203	120	90,9
Bezdomność	624	505	621	592	94,9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1.517	2.061	1.264	903	59,5
Bezrobocie	13.086	16.178	16.785	14.551	111,2
Niepełnosprawność	12.482	10.528	8.412	7.910	63,4
Długotrwała lub ciężka choroba	10.502	8.735	9.069	8.275	78,8
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospod. domowego	12.237	12.855	9.827	10.562	86,3
Przemoc w rodzinie	x	x	1.000	723	x
Alkoholizm	2.671	1.666	1.912	1.533	57,4
Narkomania	111	124	142	107	96,4
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego i placówki opiek.-wychowawczej	583	586	571	459	78,7
Zdarzenie losowe	x	x	74	4	x
Sytuacja kryzysowa	x	x	577	143	x

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (powody przyznawania pomocy nie sumują się, ponieważ jedno gospodarstwo domowe może korzystać z kilku przyczyn)

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przysługiwały osobom i rodzinom, których dochód netto na osobę nie przekraczał ustawowo ustalonych kwot: od 2002 r. – 461 zł (dla osoby samotnie gospodarującej) i od 2004 r. – 316 zł (dla gospodarstw domowych wieloosobowych).

W latach 2002–2005 Miasto Poznań przeznaczyło na pomoc społeczną kwotę w wysokości 144,8 mln zł.

WYDATKI GMINY NA POMOC SPOŁECZNĄ W LATACH 2002–2005					
a – zł b – udział %		2002	2003	2004 ²⁷	2005
Ogółem	a	40.952.150	40.388.543	31.596.342	31.826.491
	b	100,0	100,0	100,0	100,0
Zadania własne	a	24.047.451	25.810.009	26.923.475	28.450.003
	b	58,7	63,9	85,2	89,4
Zadania zlecone	a	16.904.699	14.578.534	4.672.867	3.376.488
	b	41,3	36,1	14,8	10,6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

W ramach zadań własnych najwięcej środków (około 63% wydatków) przeznaczano na zasiłki celowe i w naturze oraz zasiłki okresowe. Objęto nimi ponad 65 tys. osób. Świadczenia w formie zasiłków celowych i w naturze obejmują m.in.: zakup żywności, opału, opłacenie co., czynszu, pokrycie kosztów pobytu dzieci w przedszkolu lub w żłobku, natomiast zasiłki okresowe przyznawane są w szczególnie uzasadnionych przypadkach, np. ze względu na: długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, brak możliwości zatrudnienia, brak uprawnień do renty rodzinnej, po osobie, na której ciążył obowiązek alimentacyjny.

Do zadań własnych gminy należało również m.in.: zapewnienie jednego posiłku osobom tego pozbawionym oraz sprawowanie usług opiekuńczych, świadczonych głównie osobom samotnym przez Polski Czerwony Krzyż i Polski Komitet Pomocy Społecznej. W latach 2002–2005 objęto nimi ponad 10 tys. osób.

Ponad 90% wydatków w ramach zadań zleconych gminie stanowiły świadczenia rodzinne, tj. zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych (realizowane od 2004 r.) oraz świadczenia opiekuńcze (zasiłki pielęgnacyjne i świadczenie pielęgnacyjne). W latach 2004–2005 wypłacono 1,4 mln zasiłków rodzinnych oraz 68,3 tys. świadczeń opiekuńczych.

W latach 2002–2005 do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie wpłynęło 9,6 tys. wniosków o umieszczenie osób w domach pomocy społecznej. Pomoc finansową dla dzieci umieszczonych na mocy postanowienia sądowego w rodzinie zastępczej po śmierci rodziców naturalnych bądź po pozbawieniu lub ograniczeniu im praw otrzymało rocznie średnio 536 rodzin zastępczych. Comiesięczne świadczenie otrzymywało średnio 683 wychowanków. Jednorazowe świadczenie w momencie przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej otrzymało 262 wychowanków. Do placówek opiekuńczo-wychowawczych MOPR skierował 1,1 tys. dzieci. Pomoc dla osób, które osiągnęły pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osobom pełnoletnim opuszczającym niektóre placówki opiekuńczo-wychowawcze w formie wypłaty pieniężnej na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i na zagospodarowanie otrzymało blisko 3 tys. osób. Z pomocy finansowej dla repatriantów i uchodźców skorzystało 6 uchodźców.

6.2. Domy pomocy społecznej i ośrodki wsparcia

W Poznaniu działa 7 domów pomocy społecznej, z tego:

- ▣ 4 placówki Miasta Poznania:
 - ▣ Dom Pomocy Społecznej przy ul. Bukowskiej 27/29

- ▣ Dom Pomocy Społecznej przy ul. Niedziałkowskiego 22
 - ▣ Dom Pomocy Społecznej przy ul. Konarskiego 11/13
 - ▣ Dom Pomocy Społecznej przy ul. Ugory 20
- ▣ 3 placówki dofinansowane z budżetu Miasta, prowadzone przez zgromadzenia zakonne:
 - ▣ Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek U.R. przy ul. Pokrzywno 1 (dla kobiet w podeszłym wieku)
 - ▣ Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Zgromadzenia Córek Matki Bożej Bolesnej „Serafitki” przy ul. św. Rocha 13 (dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej indywidualnie)
 - ▣ Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy ul. Sielskiej 13.

Na koniec 2005 r. dysponowały łącznie 684 miejscami (o 42 więcej niż w 2002 r.), z tego: 270 miejscami dla osób przewlekle somatycznie chorych, 354 miejscami dla osób starszych, 60 miejscami dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. Dodatkowe miejsca (62) uruchomiono w DPS Zgromadzenia Sióstr Urszulanek U.R. przy ul. Pokrzywno i w DPS Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy ul. Sielskiej. W latach 2002–2005 do domów pomocy społecznej przyjęto 778 nowych pensjonariuszy. Miejsca w Domach Pomocy Społecznej były wykorzystane w 100 procentach, a największą grupę (około 65%) stanowiły osoby w wieku powyżej 74 lat. Na koniec 2005 r. przebywało w nich 671 osób, w tym 446 osób powyżej 74 roku życia. Najwięcej przyjęć odnotowano w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Bukowskiej, a największe zapotrzebowanie na miejsca występuje w Domach przy ul. Ugory i ul. Konarskiego.

Dwa Oddziały Dziennego Pobytu w Domach Pomocy Społecznej przy ul. Konarskiego 11/13 i ul. Bukowskiej 27/29, zapewniające całodzienny pobyt dla osób starszych o zmniejszonej sprawności fizycznej, a mających trudności w organizacji życia codziennego dysponowały łącznie 45 miejscami. W latach 2002–2005 z ich świadczeń korzystało 267 seniorów, głównie z obiadu oraz podstawowych świadczeń opiekuńczych, rekreacyjno-kulturalnych i edukacyjnych.

Miejskim ośrodkiem przeznaczonym dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu sytuacji kryzysowej jest Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej, w którego strukturze działa Punkt Interwencji Kryzysowej, Hostel Interwencji Kryzysowej i Mieszkanie Integracji Środowiskowej (do 2004 r. działające jako Dom Pomocy Społecznej Interwencji Kryzysowej). Hostel dysponuje 45 miejscami. Pobyt w ośrodku jest nieodpłatny i nie powinien przekraczać 3 miesięcy. W latach 2002–2005 korzystało z niego około 500 osób. Punkt Interwencji Kryzysowej przyjmował średnio miesięcznie około 300 zgłoszeń, m.in. z policji, straży pożarnej, MOPR, straży miejskiej, schronisk. Najczęstszymi przyczynami szukania pomocy u specjalistów w Punkcie Interwencji Kryzysowej były: przemoc ze strony osób bliskich, konflikty małżeńskie i rodzinne, trudności adaptacyjne w nowej sytuacji²⁸.

W ramach ośrodków wsparcia działających na rzecz osób w wieku podeszłym i niepełnosprawnych funkcjonuje w Poznaniu:

- ▣ 6 dziennych domów pomocy społecznej (5 prowadzonych przez Miasto i 1 przez Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu):
 - ▣ Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1 przy ul. Konopnickiej 18
 - ▣ Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 2 przy ul. Nowy Świat 7/11

- ▣ Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 3 „Klub Promień” na os. Piastowskim 101
- ▣ Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 4 „Klub Starówka” przy ul. Wielkiej 1
- ▣ Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 5 „Klub Winogrody” na os. Kosmonautów 15
- ▣ Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Słoneczna Przystań” przy ul. Racjonalizatorów 3 (działający od 2004 r.).

Placówki te dysponowały łącznie 430 miejscami. Korzystało z nich rocznie ponad 400 osób, głównie kobiety (76,8%). W latach 2002–2005 przyjęto 355 nowych podopiecznych. Z wyżywienia skorzystało w ciągu czterech lat około 1000 osób. Ponad połowa podopiecznych dziennych domów pomocy społecznej korzystała z zabiegów: rehabilitacyjnych (masaże, naświetlanie, magnetoterapia itp.), pielęgniarских (podawanie leków, mierzenie ciśnienia itp.) i terapeutycznych oraz imprez kulturalno-oświatowych (rocznie organizowano około 2 tys. imprez).

- ▣ Dzienny Ośrodek Adaptacyjny przy ul. Saperskiej 15. Placówka prowadzi działania rehabilitacyjne i opiekuńcze dla 35 dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym. Wychowankowie realizowali program rehabilitacyjny (we współpracy m.in. z Policealną Szkołą Pracowników Służb Społecznych, Uniwersytetem im. A. Mickiewicza, Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Mosinie, Domem Pomocy Maltańskiej w Puszczykowie i ze Stowarzyszeniem Sportowym Olimpiady Specjalne – Polska) w zakresie: usamodzielniania, uspołeczniania, podnoszenia ogólnej sprawności fizycznej, poprawy sprawności manualnej, ćwiczeń czytania, pisanie, liczenia, mowy, rysunku, organizacji czasu wolnego, organizacji aktywności twórczej.
- ▣ Ośrodek dla Bezdomnych Nr 1 przy ul. Michałowo 68. Przeznaczony jest na okresowy pobyt 86 bezdomnych mężczyzn nie mogących własnym staraniem zapewnić sobie schronienia, które spełniałoby minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne. Ośrodek pracuje w systemie ciągłym, przez 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę, oferując usługi w ramach Noclegowni i Ośrodka Aktywizacji Życiowej przy ul. Michałowo i Lokalu Terapeutycznego przy ul. Kanałowej. Każdego roku Ośrodek dla Bezdomnych udzielał pomocy ponad 200 mężczyznom.

6.3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze

W Poznaniu funkcjonowało 10 publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych nadzorowanych przez Miasto Poznań oraz 11 placówek niepublicznych:

- ▣ placówki wsparcia dziennego:
 - ▣ Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży, ul. Sienkiewicza 11 z filią na os. Zwycięstwa 21 (placówka publiczna)
 - ▣ 9 świetlic środowiskowych, działających przy fundacjach, stowarzyszeniach i parafiach, mieszczące się przy ulicach: Garbary, Skrytej, Warszawskiej, Staszica, Przybyszewskiego (2 świetlice), Zeylanda oraz na osiedlach: Rzeczypospolitej i Jana III Sobieskiego (placówki niepubliczne)
- ▣ placówki interwencyjne
 - ▣ Pogotowie Opiekuńcze, przy ul. Wojska Polskiego 53 (placówka publiczna)
- ▣ placówki rodzinne:

- ▣ 6 Rodzinnych Domów Dziecka mieszczących się na osiedlach: Rusa, B. Chrobrego i Winiary oraz przy ulicach: Jugosłowiańskiej, Owsianej i ul. Grottgera (placówki publiczne)
- ▣ placówki socjalizacyjne
 - ▣ 2 Domy Dziecka: przy ul. Swoboda 59, przy ul. Pamiątkowej 28 (placówki publiczne)
 - ▣ Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla Dziewcząt, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej, przy ul. Piątkowskiej (placówka niepubliczna)
 - ▣ Ochronka „Jurek”, prowadzona przez Towarzystwo Przywracania Rodziny Pro Familia, przy ul. Ochota (placówka niepubliczna)

Placówki wsparcia dziennego działają w środowisku lokalnym dziecka, zapewniając pomoc rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniem. Pozostałe placówki (całodobowe) zapewniają dziecku pozbawionemu całkowitej lub częściowej opieki rodziców i opiekunów wychowanie, opiekę, kształcenie i opiekę zdrowotną, dążąc jednocześnie do powrotu dziecka do rodziny (naturalnej, zastępczej lub adopcyjnej) lub do usamodzielnienia się. Każda z tego typu placówek ma inny zakres działań:

- ▣ Pogotowie Opiekuńcze przy ul. Wojska Polskiego 53. Jest to placówka o charakterze interwencyjno-socjalizacyjnym, która obejmuje opieką dzieci w wieku 7–18 lat, wymagające doraźnej opieki całodobowej oraz małoletnich i nieletnich oczekujących na umieszczenie w innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także uciekinierów z terenu całego kraju. Pobyt w Pogotowiu Opiekuńczym trwa 3 miesiące, a w uzasadnionych sytuacjach może być przedłużony o kolejne 3 miesiące. Dysponuje 60 miejscami w 6 grupach wychowawczych (3 grupy pionu interwencyjnego i 3 grupy pionu socjalizacyjnego). W latach 2002–2005 Pogotowie przyjęło 786 nowych wychowanków, a opuściło go 391 wychowanków. Liczba przyjęć wzrosła w 2005 r. o 180% w porównaniu do 2002 r. W 2005 r. Pogotowie przyjęło 325 osób, w tym 199, tj. 61% – na prośbę Policji
- ▣ Rodzinne Domy Dziecka: nr 1 na os. Rusa, nr 2 przy ul. Jugosłowiańskiej, nr 3 na os. Chrobrego, nr 4 na os. Winiary, nr 5 przy ul. Owsianej, nr 6 przy ul. Grottgera. Rodzinny dom dziecka może sprawować opiekę całkowitą nad 4–8 dziećmi do ukończenia 24 roku życia, w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego. W ciągu każdego roku w Rodzinnych Domach Dziecka przebywało około 35 wychowanków
- ▣ 2 domy dziecka (placówki socjalizacyjne):
 - ▣ Dom Dziecka nr 1 przy ul. Swoboda 59 – przeznaczony jest dla dzieci w wieku 0 do 3 lat (w szczególnych przypadkach do 4 roku życia). Posiada 50 miejsc. W latach 2001–2005 przebywało w nim od 33 do 55 wychowanków. Rocznie placówkę opuszczało około 50 dzieci, najczęściej przechodząc do rodziny adopcyjnej lub powracając do rodziny własnej
 - ▣ Dom Dziecka nr 2 przy ul. Pamiątkowej 28, dysponuje 60 miejscami sprawując całkowitą opiekę nad dziećmi w wieku od 3 do 18 lat, (w grupach interwencyjnych – dzieci 3–13 lat). Rozporządza również mieszkaniem rotacyjnym (60,2 m²) dla usamodzielniających się wychowanków. W latach 2002–2005 przebywało w nich średnio 77 dzieci. Z różnych przyczyn odeszły 202 osoby, głównie do innych placówek, a około 10%

spośród opuszczających usamodzielniało się. W ciągu czterech lat przyjęto 200 osób

- ▣ Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży ul. Sienkiewicza 11 – działająca od 2004 r. całoroczna specjalistyczna placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego, dysponuje 250 miejscami i obejmuje swoimi działaniami problemy dzieci i młodzieży z zaburzeniami zachowania, zaburzeniami emocjonalnymi, dzieci i młodzież niedostosowaną społecznie, zagrożoną uzależnieniem oraz ze wszelkimi zaburzeniami sprzężonymi, w wieku 7–19 lat. Placówka dysponuje 2 lokalami przy ulicy Sienkiewicza 11 i na os. Zwycięstwa 21L (filia). W 2005 r. korzystało z Centrum 793 dzieci, a stały kontakt utrzymywało 306 rodzin (ponad dwukrotnie więcej niż w 2004 r.)
- ▣ Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla Dziewcząt im. bł. M. Karłowskiej przy ul. Piątkowskiej 148. Jest niepubliczną placówką socjalizacyjną, prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej, przeznaczoną dla 30 dziewcząt w wieku gimnazjalnym (na terenie placówki funkcjonuje gimnazjum). Średnio każdego roku do Domu przyjmowano 20 dziewcząt i tyle samo go opuszczało
- ▣ Ochronka „Jurek”, ul. Ochota 15, działająca przy Towarzystwie Przywracania Rodziny w Poznaniu. Jest placówką socjalizacyjną, zapewniającą całodobową opiekę dla 6 dzieci
- ▣ ośrodki adopcyjno-opiekuńcze prowadzące działalność diagnostyczno-konsultacyjną:
 - ▣ Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy (publiczny, prowadzony przez Miasto Poznań) przy al. Wielkopolskiej 21/25 (do 2003 r. działał przy ul. 28 Czerwca 1956). Prowadzi wojewódzki bank danych o dzieciach zakwalifikowanych do adopcji oraz bank danych zakwalifikowanych kandydatów na rodziców adopcyjnych, a także rodzin zgłaszających gotowość prowadzenia rodzinnej opieki zastępczej z terenu woj. wielkopolskiego i Poznania. W latach 2002–2005 z pracy Ośrodka skorzystało 2,3 tys. osób. Do adopcji w ciągu 4 lat oddano 163 dzieci
 - ▣ Chrześcijański Ośrodek Adopcyjno-Mediacyjny „Pro Familia” przy ul. Kościńskiego 27b (do 2003 roku z siedzibą na os. Piastowskim) jest instytucją niepubliczną powołaną przez Towarzystwo Przywracania Rodziny w Poznaniu, którego zadaniem jest przeciwdziałanie sieroctwu społecznemu i umieszczanie dzieci w środowisku rodzinnym, poprzez działania: na rzecz osamotnionych matek i rodzin naturalnych oraz w zakresie preadopcji i postadopcji. Z działalności Ośrodka w latach 2002–2005 skorzystało 2,2 tys. osób. Do adopcji oddano 139 dzieci.

Ponadto na terenie Poznania działają placówki typu opiekuńczego prowadzone w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego. W ramach działalności świetlic zapewniono dzieciom dziennie 380 miejsc w 9 placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (przy ul. ul. Garbary, Skryta, Warszawska, Staszica, Przybyszewskiego – 2 świetlice, Zeylanda, na os. Rzeczypospolitej i os. Jana III Sobieskiego).

6.4. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) poprzez:

- ▣ stwarzanie możliwości uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej – na terenie Poznania funkcjonowało 9 warsztatów terapii zajęciowej (prowadzonych przez organizacje pozarządowe i finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych), dysponujące 251 miejscami, których uczestnikami w latach 2002–2005 było około 240 osób niepełnosprawnych
- ▣ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Dofinansowanie pobytu na turnusach otrzymało w ciągu 4 lat ponad 10 tys. osób
- ▣ dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny. Z pomocy tej skorzystało 3,2 tys. osób niepełnosprawnych
- ▣ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Pomoc finansową otrzymało 129 podmiotów zajmujących się ww. działaniami
- ▣ podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie. Pozytywnie rozpatrzono 659 wniosków o dofinansowanie.

6.5. Działania dla poprawy jakości i rozszerzenia zakresu świadczonych usług dla mieszkańców

6.5.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W latach 2002–2005 poszerzyła się współpraca Miasta z organizacjami pozarządowymi, realizującymi zadania w zakresie pomocy społecznej i działania na rzecz osób niepełnosprawnych. W ramach Miejskiej Strategii Polityki Społecznej (Uchwała nr XXXIII/262/IV/2003 Rady Miasta Poznania) przyjęto programy, mające na celu m.in.: integrację mieszkańców osiedli Poznania wokół działań na rzecz rozwoju tych społeczności i rozwiązywania lokalnych problemów (programy: „Pomagajmy sobie”); przeciwdziałanie marginalizacji i izolacji seniorów w społeczeństwie (program „Seniorzy”); pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, dążący do poprawy sytuacji mieszkaniowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, do integracji i aktywizacji zawodowej tych osób, a także do podnoszenia standardów pracy instytucji pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym; pomoc ofiarom przemocy w rodzinie i mieście (program „Rodzina bez przemocy”); pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym (projekt „Kampania Przeciw Ubóstwu – Najwyższy Szczębel Dobroczynności”). Programy zostały przyjęte jako elementy składowe Planu Rozwoju Miasta Poznania na lata 2005–2010 w ramach priorytetu Obywatelski Poznań.

Zadania realizowane przez organizacje pozarządowe obejmowały m.in.:

- ▣ udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz pomocy społecznej realizowane przez: Wielkopolskie Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar – Markot”, Fundację Pomocy Wzajemnej „Barka”, Ogólnopolską Fundację dla Dzieci Bezdomnych „Betlejemka”, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, Fundację Pomocy Samotnej Matce (z pomocy skorzystało dziennie około 500 osób)
- ▣ udzielanie pomocy stacjonarnej kobietom z dziećmi w ramach ośrodka interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy, realizowane

przez Fundację Pomocy Samotnej Matce (dziennie korzystało z pomocy około 20 osób).

6.5.2. Działania na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych

W 2003 r. powołano Miejską Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych, której zadaniem jest inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w mieście. W latach 2002–2005 m.in.: zakupiono taksówki przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oraz Personalny Identyfikator Pojazdu zainstalowany w 61 autobusach podróżujących na 6 liniach (51, 74, 82, 90, 91, 93), umożliwiający podróż osobom niewidomym; zatrudniono w Urzędzie Miasta Poznania tłumacza przysięgłego języka migowego; umieszczono na stronach internetowych Miasta bazę informacyjną dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Ponadto opracowano: Katalog Potrzeb, zawierający opis barier utrudniających osobom niepełnosprawnym poruszanie się w przestrzeni miejskiej oraz propozycje ich rozwiązania; informator pt. „Edukacja osób niepełnosprawnych”, wskazujący możliwości edukacyjne osób niepełnosprawnych od przedszkola do wieku dorosłego. Przeprowadzono również kampanię społeczną „Czy naprawdę chciałbyś być na naszym miejscu?”, włączając się do II edycji Kampanii Parkingowej. W 2003 r. z okazji Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych odbył się Wielkopolski Mityng „Razem – Rażniej w Ojczyźnie i Europie”, którego uczestnikami byli podopieczni stowarzyszeń na rzecz osób niepełnosprawnych wraz z rodzicami, pracownicy zakładów pracy chronionej oraz przedstawiciele instytucji publicznych związanych z polityką społeczną.

Oddział Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych we współpracy z Pełnomocnikiem Prezydenta ds. Osób Niepełnosprawnych opracował i przedłożył Radzie Miasta Poznania „Poznański program integracji i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych na lata 2005–2010”²⁹. Projekt Urzędu Miasta Poznania „Asystent Pracy – promocja i wdrażanie nowej formy usług wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy” zwyciężył w III ogólnopolskim konkursie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na najlepsze programy działań realizowanych przez samorządy na rzecz osób niepełnosprawnych³⁰. Projekt Urzędu Miasta Poznania „Dobry Start – szkolenie dla usługodawców osób niepełnosprawnych” zajął 1. miejsce w I konkursie Działania 1.4. w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich³¹.

6.5.3. Program pomocy osobom bezdomnym

Pomoc osobom bezdomnym należy do zadań własnych gminy. Programy pomocy osobom bezdomnym mają na celu udzielanie schronienia, wydawanie posiłku i stosownej odzieży osobom bezdomnym. Jednostką miejską udzielającą całodobowej pomocy był Ośrodek dla Bezdomnych Nr 1. Ponadto Miasto współpracowało z organizacjami pozarządowymi, które prowadziły ośrodki dla bezdomnych. Dofinansowanie otrzymały organizacje pozarządowe i Zgromadzenia Zakonne, w ramach których udzielono schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz pomocy socjalnej (około 700 osobom dziennie). W końcu grudnia 2005 r. placówki te dysponowały 448³² miejscami. Dodatkowo Miasto Poznań dotowało organizacje, które zapewniają 225 miejsc schronienia dla poznańskich bezdomnych w ośrodkach poza Poznaniem (Rakoniewice, Rogoźno, Rostarzewo, Piła, Wiktorowo, Błońsko). Informacje o wolnych miejscach we

wszystkich ośrodkach województwa bezdomni mogli uzyskać poprzez bezpłatną infolinię 9287. W 15 punktach żywienia prowadzonych przez organizacje pozarządowe i zgromadzenia zakonne w latach 2002–2005 wydawano dziennie od 600 do 800 posiłków. Największe z nich to: Jadłodajnia św. Józefa przy ul. Niegolewskich, Stołówka Sióstr Albertynek przy ul. Ściegiennego, Kuchnia Społeczna Sióstr Urszulanek przy ul. Taczaka. Pomoc medyczna realizowana była w ambulatoriach, m.in.: Ośrodku dla Bezdomnych, Pogotowiu Społecznym, Centrum Integracji Społecznej. Bazą umożliwiającą korzystanie z usług sanitarnych dysponowały: Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”, Schronisko im. św. Brata Alberta, Stowarzyszenie „Monar – Markot”. Punkty wydawania odzieży prowadzone były przez MOPR oraz organizacje pozarządowe (m.in.: Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż, Fundację Pomocy Samotnej Matce, Komitet Obywatelski na os. Piastowskim 104, Caritas Archidiecezjalna). Działania Fundacji Pomocy Wzajemnej „Barka” na rzecz pomocy osobom bezdomnym i bezrobotnym zostały nagrodzone w 2003 r. zajęciem II miejsca w prestiżowym konkursie Banku Światowego, przeznaczanego dla organizacji zajmujących się pomocą potrzebującym. Fundacja przeznaczyła nagrodę na dofinansowanie budowy osiedla domów dla bezdomnych przy ul. Darzyborskiej³³.

6.5.4. Program pomocy środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi udzielało 6 Środowiskowych Domów Samopomocy, dysponujących 270 miejscami (od 2002 r. do grudnia 2004 r. działały 2 Domy przy ul. Rawickiej i ul. Ognik, od stycznia 2005 r. działalność rozpoczęły 4 Środowiskowe Domy Samopomocy przy ulicach: Garbary, Grunwaldzkiej, Hetmańskiej i Promienistej). W związku ze zwiększeniem liczby miejsc (ze 160 do 270) ponad dwukrotnie wzrosła liczba osób korzystających z ich świadczeń.

- ▣ Środowiskowy Dom Samopomocy „Fountain House” w Poznaniu, ul. Rawicka 51 (dla 50 osób chorych psychicznie), prowadzony przez Stowarzyszenie Osób i Rodzin na Rzecz Zdrowia Psychicznego „Zrozumieć i Pomóc”
- ▣ Środowiskowy Dom Samopomocy „Zielone Centrum” w Poznaniu, ul. Garbary 47 (dla 70 osób chorych psychicznie), prowadzony przez Stowarzyszenie Osób i Rodzin na Rzecz Zdrowia Psychicznego „Zrozumieć i Pomóc”
- ▣ Środowiskowy Dom Samopomocy „Ognik” w Poznaniu, ul. Ognik 20B (dla 40, a od 1.08.2005 r. dla 60 osób niepełnosprawnych intelektualnie), prowadzony przez Stowarzyszenie Przyjaciół Niewidomych i Słabowidzących
- ▣ Środowiskowy Dom Samopomocy „Iskra” w Poznaniu, ul. Grunwaldzka 55b 18/19 (dla 40 osób niepełnosprawnych intelektualnie) prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „ISKRA”
- ▣ Środowiskowy Dom Samopomocy w Poznaniu, ul. Hetmańska 63 (dla 15 osób niepełnosprawnych intelektualnie), prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Poznaniu
- ▣ Środowiskowy Dom Samopomocy „Sokoły” w Poznaniu, ul. Promienista 131, (dla 35 osób niepełnosprawnych intelektualnie), prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „SOKOŁY”.

Od 1 stycznia 2005 r. Polski Komitet Pomocy Społecznej, Wielkopolski Zarząd Wojewódzki Stowarzyszenie Charytatywne w Poznaniu, ul. Krasińskiego 3/5 realizuje (na podstawie umowy trzyletniej) specjalistyczne usługi opiekuńcze³⁴. Usługi są świadczone dla około 60 osób w wymiarze 60 tys. godzin rocznie.

6.5.5. Kampania wolontaryjna

W latach 2002–2005 kontynuowano działania skierowane do uczniów poznańskich szkół, mające na celu kształtowanie postaw prospołecznych i umiejętności pracy w grupie w ramach kampanii wolontaryjnej. Realizowane projekty dotyczyły współpracy z mieszkańcami domów pomocy społecznej, z chorymi w szpitalach, samopomocy koleżeńskiej w szkole, opieki nad zwierzętami w schronisku. W kampanii promującej „Wolontariat Poznański” w latach 2002–2005 realizowano konkursy skierowane do uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych, promujące działania osób dobrowolnie, nieodpłatnie i bezinteresownie pracujących na rzecz środowiska lokalnego. W 2005 r. odbyła się IV edycja Konkursu „Serce na Dłoni” i VI edycja konkursu o tytuł „Wolontariusza Roku”.

7. Kultura i sztuka

W latach 2002–2005 w gestii Miasta znajdowały się:

- ▣ 4 teatry: Teatr Polski w Poznaniu, Teatr Ósmego Dnia, Teatr Animacji w Poznaniu, Teatr Muzyczny w Poznaniu
- ▣ Estrada Poznańska
- ▣ Poznański Chór Chłopięcy
- ▣ 7 instytucji upowszechniania kultury: Biblioteka Raczyńskich, Centrum Kultury „Zamek”, Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu, Osiedlowy Dom Kultury „Stokrotka”, Galeria Miejska ARSENAŁ, Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych z czterema oddziałami: Armii „Poznań”, Muzeum Martyrologii Wielkopolan w Forcie VII, Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 (Odwach), Muzeum Poznańskiego Czerwca 1956 (CK „Zamek”)
- ▣ 4 szkoły artystyczne I i II stopnia
- ▣ 3 młodzieżowe domy kultury.

W gestii Urzędu Marszałkowskiego pozostają 3 teatry: Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki, Teatr Nowy im. Tadeusza Łomnickiego, Polski Teatr Tańca Balet Poznański oraz Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeligowskiego. Ministrowi Kultury podlega Muzeum Narodowe wraz z 5 oddziałami: Muzeum Sztuk Użytkowych, Muzeum Historii Miasta Poznania, Muzeum Instrumentów Muzycznych, Wielkopolskie Muzeum Wojskowe i Muzeum Etnograficzne. Ponadto na terenie Poznania znajdują się m.in.: Muzeum Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego, Muzeum Farmacji, Muzeum Motoryzacji, Muzeum Wiedzy o Środowisku, Muzeum Broni Pancernej, Muzeum Zakładowe HCP, Muzeum Archidiecezjalne.

7.1. Miejskie instytucje kultury – teatry

Teatr Polski w Poznaniu – w latach 2002–2005 doszło do wielu zmian, zarówno personalnych, jak i artystycznych, które zmieniły profil programowo-repertuarowy Teatru. Paweł Szkotak – nowy dyrektor Teatru od 1.09.2003 r. buduje program zarówno w oparciu o nowe, dotyczące dzisiejszych problemów dramaty, jak i reinterpretację klasyki. Zróżnicowanie repertuaru przyczyniło się do znaczącego poszerzenia grona odbiorców – widownia Teatru Polskiego, to dziś nie tylko młodzież i studenci, jak to było w latach ubiegłych, ale również osoby starsze wiekiem, które od niedawna zaczęły dostrzegać na scenie Teatru Polskiego ofertę przeznaczoną dla siebie. Ma to odzwierciedlenie we frekwencji Teatru, która jest obecnie najwyższa spośród poznańskich

teatrów i sięga ponad 90%. Teatr osiąga sukcesy artystyczne, potwierdzone licznymi nagrodami dla aktorów i reżyserów poznańskich spektakli, w tym prestiżowy „Paszport Polityki” dla dyrektora Pawła Szkotaka w 2005 r. oraz tytuł najlepszego teatru repertuarowego w Polsce (obok warszawskiego Teatru Rozmaitości oraz wrocławskiego Teatru im. J. Szaniawskiego), przyznawany przez miesięcznik TEATR. Działania promujące dramaturgię współczesną owocują systematyczną realizacją poznańskich prapremier utworów najnowszej dramaturgii polskiej i światowej. Wpływa to korzystnie na promocję Teatru Polskiego, czego przykładem może być rejestracja przez TVP dla potrzeb kanału TVP KULTURA spektaklu „Lament” Krzysztofa Bizio w reż. Pawła Szkotaka (emisja styczeń 2006 r.). Teatr Polski jest również współorganizatorem Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego MASKI oraz Ogólnopolskiego Forum Teatrów Szkolnych – Scena Młodzieżowa. Ponadto kontynuuje działalność Centrum Dramaturgii Teatru Polskiego, w ramach którego przedstawiono kolejne projekty z cyklu „Nowe Stulecie – Nowe Dramaty” oraz próby czytane sztuk (m.in. pierwsze w Polsce pokazy współczesnej dramaturgii ukraińskiej). Znaczącym wydarzeniem w skali międzynarodowej były trzydniowe spotkania z najnowszą dramaturgią węgierską, na których obecni byli trzej najwybitniejsi obecnie dramaturdzy węgierscy: Gyorgy Spiro, Janos Hay i Peter Karpati oraz węgierscy dziennikarze i teatrologi. Teatr Polski był także gospodarzem organizowanego wspólnie z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza spotkania ze światowej sławy reżyserem teatralnym Peterem Brookiem, który w 2005 r. otrzymał doktorat honoris causa UAM. Nową propozycją Teatru jest tzw. „Księga Teatru”, będącego prezentacją największych światowych dzieł teatralnych na wideo oraz spotkań ze znawcami pokazywanych spektakli. Wstęp dla chcących wziąć udział w prezentacjach jest wolny, a Księga Teatru cieszy się ogromnym powodzeniem, zwłaszcza wśród młodzieży licealnej i studenckiej. Teatr Polski w latach 2002–2005 zrealizował wiele znaczących w życiu teatralnym Miasta spektakli, które odbiły się szerokim echem na forum ogólnopolskim. W październiku 2005 r. Teatr obchodził 130. rocznicę powstania najstarszej, funkcjonującej nieprzerwanie po dziś dzień sceny teatralnej.

Teatr Ósmego Dnia – pozostaje jednym z najważniejszych centrów kultury alternatywnej w Polsce, niezmiennie budząc uznanie wśród wielbicieli formuły teatru eksperymentalnego. Działalność Teatru to wielkie widowiska plenerowe („Arka”), gromadzące wielotysięczną widownię, jak i spektakle grane w pomieszczeniach zamkniętych („Portiernia” – uznana za teatralne wydarzenie 2003 r. w ankiecie „Tygodnika Powszechnego”), zajęcia warsztatowe, seminaryjne i laboratoryjne. Oferta artystyczno-programowa obejmuje działalność teatralną, na którą składają się prezentacje spektakli własnych i zespołów występujących gościnnie (m.in. cykle „Teatr Spoza”), oraz edukacyjno-artystyczną (warsztaty teatralne, krytyczno-literackie, treningi aktorskie, sesje i seminaria teatrologiczne, w tym unikatowy projekt edukacyjno-artystyczny – „Alternatywna Szkoła Teatru”). Ponadto Teatr kontynuował takie cykle programowe, jak: „Spotkania z literaturą”, „Polskie kino dokumentalne”, „Radio w eterze”. Propagowano budowę „alternatywnych przestrzeni” oraz poruszanie drażliwych tematów dotyczących rzeczywistości społecznej i historycznej („Społeczeństwo alternatywne”, „Historia pod prąd”), a także zainaugurowano w 2004 r. nowy cykl „Zawód: Reporter”. Teatr był corocznie gościem najbardziej licznych się festiwali teatralnych w Polsce i Europie. Swoje spektakle prezentował

niemal na wszystkich kontynentach. Na specjalną uwagę zasługuje inicjatywa przygotowania w ramach obchodu jubileuszu 750-lecia lokacji projektu teatralnego „Miasto” na terenie Starej Rzeźni. W projekcie uczestniczyły 4 poznańskie alternatywne zespoły teatralne, które w ramach projektu przygotowały własne spektakle: Teatr Biuro Podróży, Teatr Strefa Cisy, Teatr Usta Usta i Teatr Porywacze Ciał. To przeszło 3-godzinne przedsięwzięcie – bezprecedensowe w historii polskiego teatru alternatywnego – zakończyło się ogromnym sukcesem, zarówno pod względem artystycznym, jak i frekwencyjnym. W 2004 r. Teatr Ósmego Dnia obchodził jubileusz 40-lecia. Z tej okazji zespół przygotował specjalny projekt realizowany w okresie od października do grudnia pod nazwą „8 dni Teatru Ósmego Dnia”. Projekt skupił ważne wątki działalności Teatru Ósmego Dnia: salowe przedstawienia od „Ziemi niczyjej” przez „Requiem”, „Tańcz póki możesz”, po najnowszy spektakl „Portiernia” oraz swego rodzaju wizytówki cykli programowych realizowanych w siedzibie Teatru. Projekt uzupełniała monograficzna wystawa Joanny Helander poświęcona Teatrowi Ósmego Dnia.

Teatr Animacji w Poznaniu – proponuje odbiorcy twórcze uczestniczenie w teatralnej grze, zyskując akceptację publiczności zarówno najmłodszej, jak i starszej. Teatr dużą wagę przywiązuje do działalności edukacyjnej. Był współorganizatorem Ogólnopolskiego Forum Teatrów Szkolnych – Scena Dziecięca. W 2003 r. był organizatorem I Ogólnopolskiego Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych dla Dzieci i Młodzieży KON-TEKSTY’2003, która stała się imprezą coroczną. Dodatkowo Teatr we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Teatru Animacji organizował warsztaty zimowe pn. „Animacja bez tajemnic”, podczas których można było wziąć udział w zajęciach z ruchu scenicznego, oprawy plastycznej i muzycznej przedstawień oraz pracy za kulisami (wizyta w garderobach, pracowniach, praca aktora-lalkarza). Za swe spektakle, prezentowane na prestiżowych festiwalach teatralnych, regularnie otrzymuje znaczące nagrody. Jest również posiadaczem Atestów – Świadectw Wysokiej Jakości i Poziomu Artystycznego, przyznanych przez Zarząd Polskiego Ośrodka Stowarzyszenia Teatrów dla Dzieci i Młodzieży ASSITEJ. W 2004 r. Teatr Animacji znalazł się w dziesiątce nominowanych do Nagrody Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za twórczość dla dzieci i młodzieży „Sztuka Młodym”. W 2005 r. Teatr Animacji obchodził 60-lecie istnienia. W maju 2005 r. otrzymał statuetkę IKS-a za „szczególne osiągnięcia w kulturze” w dowód uznania „dla wspaniałego dorobku artystycznego i niezwyklej baśniowej aury, jaka otacza Teatr Animacji w Poznaniu”.

Teatr Muzyczny – wiele uwagi przywiązuje do zróżnicowania repertuarowego – od klasyki poprzez komedie muzyczne, musicale po bajki dla dzieci i formy koncertowe. Przez ostatnie lata Teatr udostępniał swoją scenę agencjom artystycznym prezentującym komercyjne farsy i komedie w wykonaniu popularnych aktorów warszawskich oraz recitale gwiazd piosenki. Z okazji Dnia Dziecka corocznie bezpłatnie grano przedstawienia dla dzieci z poznańskich przedszkoli i szkół, a także dla dzieci ubogich i szczególnie dotkniętych przez los. Dużym wydarzeniem w historii instytucji były obchody 50-lecia Teatru. Jubileuszowy koncert galowy miał miejsce 28 maja 2006 r. Jubileusz był również pretekstem do przygotowania wyjątkowego pod względem muzycznym i realizacyjnym spektaklu – „Phantom”.

Estrada Poznańska – Scena na Piętrze – 1 września 2002 r. na mocy decyzji Prezydenta Miasta Poznania funkcję dyrektora Estrady Poznańskiej objął Tomasz Karczewski. Dyrektorem artystycznym został Wojciech Juszcak. Pod nowym kierownictwem Estrada Poznańska niezwykle ożywiła swą działalność, rozszerzając m.in. swą ofertę o duże imprezy plenerowe (m.in. koncert „Malta nowe nurty”), a także wzbogacając artystyczne propozycje Sceny na Piętrze. Estrada skutecznie zaistniała także na komercyjnym rynku agencji artystycznych. Konsekwentnie realizowała założoną linię programową, w tym: cykl prezentujący piosenkę literacką, cykl „Zagubiony w tłumaczeniu”, cykl prezentacji kabaretowych, cykl koncertów, cykl FART, będący kontynuacją spotkań z warszawskimi gwiazdami teatru, kina i telewizji. Dodatkowym elementem wzbogacającym działalność artystyczną Estrady Poznańskiej było uruchomienie Galerii OKO/UCHO, w której udało się zorganizować kilka spektakularnych wystaw, dostrzeżonych przez środowisko zarówno poznańskie, jak i ogólnopolskie. Przykładem takich wystaw o zasięgu ogólnopolskim był „Festiwal Themersonów”, prezentujący prace Franciszki i Stefana Themersonów oraz ekspozycja prac twórców ruchu Fluxus: Emmetta Williama i Ann Noël. Dodatkowym elementem wzbogacającym działalność Estrady Poznańskiej była oferta imprez o charakterze edukacyjnym, w oparciu o program stworzony przy współpracy z Urzędem Miasta Poznania oraz nauczycielami języka polskiego poznańskich szkół. Istotnym novum jest unikatowy obecnie na poznańskim rynku muzycznym projekt jazzowy Made in Jazz Festival, zapoczątkowany w 2005 r., podczas którego w „Scenie na Piętrze” można było wysłuchać wielu interesujących projektów od jazzu japońskiego po wykonawców afrykańskich.

Poznański Chór Chłopięcy

W 2003 r. chór stał się miejską instytucją kultury. Tradycja Chóru sięga roku 1945, kiedy to Jerzy Kurczewski, wybitny dyrygent, pedagog i muzykolog założył zespół, który kilkakrotnie zmieniał nazwy – najbardziej był jednak znany w kraju i na świecie jako „Polskie Słowiki”. Po kryzysie związanym z aresztowaniem następcy J. Kurczewskiego, Wojciecha A. Kroloppa, samorząd Miasta reaktywował zespół pod nazwą Poznański Chór Chłopięcy jako miejską instytucję kultury. Na stanowisko dyrektora tej instytucji powołany został Jacek Sykulski, którego celem było i jest przywrócenie zespołowi dobrego imienia i stworzenie wokół niego przyjaznej atmosfery, a w dziedzinie artystycznej osiągnięcie europejskiego poziomu artystycznego. Odnowiony chór wystąpił m.in. jako support słynnego zespołu wokalnego Take 6 na jego poznańskim koncercie, zaśpiewał też na koncercie dedykowanym prof. Andrzejowi Koszewskiemu – światowej sławy kompozytorowi muzyki chóralnej, w katedrze Notre Dame w Paryżu w ramach sezonu Polskiego we Francji, w Berlinie w ramach Polsko-Niemieckiego Roku Kulturalnego oraz uczestniczył w kraju i za granicą w wielu prestiżowych koncertach i imprezach muzycznych. Jego ostatnie sukcesy to udział w obchodach Powstania Czerwca '56. Jako jedyny w kraju chór posiada ściśle z nim współpracującą Poznańską Szkołę Chóralną Jerzego Kurczewskiego, która od września 2006 r. stała się szkołą koedukacyjną.

7.2. Miejskie instytucje kultury – instytucje upowszechniania kultury

Biblioteka Raczyńskich – W latach 2002–2005 sieć filialnych placówek bibliotecznych nie zmieniała się znacząco i w końcu 2005 r. obejmowała 58 placówek. W porównaniu do stanu na koniec 2002 r. liczba ta zmniejszyła się

o 6. W 2004 r. Biblioteka Raczyńskich poszerzyła swą bazę o nową placówkę dla niewidomych przy ul. Mielżyńskiego 27/29. Obecnie sieć biblioteczną tworzą: Biblioteka Główna, Centralna Wypożyczalnia, Muzeum Literackie H. Sienkiewicza, Pracownia-Muzeum J.I. Kraszewskiego oraz Ośrodek Dokumentacji Wielkopolskiego Środowiska Literackiego, Mieszkanie-Pracownia K. Iłfakowiczówny, Izba Pamięci Jerzego Pertka, Oddział Biblioteki Raczyńskich – Pałac w Sapowicach (magazyn rezerw bibliotecznych) oraz 51 filii bibliotecznych (19 dla dorosłych, 12 dla dzieci i 20 łączonych). Biblioteka prowadzi 9 punktów bibliotecznych. Stan księgozbioru zwiększył się z 1.420,2 tys. w 2002 r. do 1.475,2 tys. w 2005 r., tj. o 55 tys. woluminów. Wzrosła również liczba wypożyczeń (o 2.432), zmniejszyła się natomiast liczba czytelników z 112,1 tys. do 105,1 tys., tj. o 7 tys. osób. Obok podstawowej działalności Biblioteka organizowała cykliczne konkursy, imprezy promocyjne i okolicznościowe.

Centrum Kultury „Zamek” – w latach 2002–2005 warta odnotowania jest wzrastająca atrakcyjność przygotowywanej oferty programowej oraz jej intensyfikacja – np. ponad dwukrotnie wzrosła liczba wystaw (w 2002 r. – 28 wystaw, a w 2005 r. – 70), a także liczba uczestników organizowanych imprez. W 2005 r. liczba ta wynosiła około 150 tys. osób.

Główne kierunki prowadzonej działalności skupione były na:

- ▣ organizacji imprez stałych, mających określone miejsce w życiu kulturalnym Miasta (m.in. Dekada Kultury Belgii Francuskojęzycznej, „Kaziuki”, „Święto Ulicy – Dni Świętomarcińskie”, Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego „Off Cinema”, Sylwester Miejski, Festiwal Poznań Poetów, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy)
- ▣ prowadzeniu zakrojonej na szeroką skalę działalności wystawienniczej. W okresie kadencji instytucja była miejscem licznych znaczących wystaw, m.in. takich jak: „Twórczość Jacka Malczewskiego w zbiorach Lwowskiej Galerii Sztuki”, „L’art. Nouveau – Plakaty z Krakowa” (polska premiera tego projektu), „Pablo Picasso. W hołdzie Picasso – od Miro do Lichtensteina”, „Magic Pencil” (wystawa brytyjskiej ilustracji do książek dla dzieci, przygotowana we współpracy z British Council), „Francisco Goya – cykle graficzne”, prace Zdzisława Beksińskiego, „Współczesna Fotografia Fińska”, doroczne edycje World Press Photo
- ▣ upowszechnianiu teatru, muzyki, tańca i filmu
- ▣ prowadzeniu stałej działalności edukacyjnej. W instytucji działa 21 klubów, pracowni, zespołów (muzycznych, plastycznych, teatralnych, literackich, filmowych i technicznych).

Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu – jako jedyna tego typu instytucja w Polsce zajmowała się przede wszystkim inspirowaniem profesjonalnej twórczości dla dzieci i młodzieży, promocją nowych wartościowych zjawisk artystycznych, popularyzacją i wspieraniem rozwoju nowych metod edukacji kulturalnej młodego pokolenia, a także dokumentacją i wymianą informacji dotyczącej zdarzeń artystycznych, instytucji i osób związanych ze sztuką dla dzieci. Wśród najważniejszych statutowych działań instytucja realizuje: **Bien-nale Sztuki dla Dziecka** (spotkanie twórców, odbiorców ich twórczości oraz osób zajmujących się szeroko rozumianą edukacją artystyczną najmłodszych) i **Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza Ale Kino!** (coroczna impreza organizowana od 1997 r., ciesząca się rosnącą z roku na rok popular-

nością. Dla przykładu w 2002 r. 68 filmów obejrzało 7 tys. widzów, a w 2005 r. 85 filmów reprezentujących 23 kraje obejrzało ponad 10 tys. widzów).

Centrum Sztuki Dziecka odgrywa także rolę inspirującą dla twórców sztuki dziecięcej i animatorów kultury, należąc do wielu międzynarodowych federacji zrzeszających instytucje i organizacje zajmujące się szeroko rozumianą edukacją kulturalną dzieci i młodzieży. Polem jego aktywności jest również wydawnictwo. Centrum jest wydawcą m.in. „Nowych Sztuk dla Dzieci i Młodzieży”, jedynego w Polsce wydawnictwa publikującego utwory dramatyczne oraz scenariusze widowisk teatralnych dla najmłodszych odbiorców.

Ponadto instytucja każdego roku organizuje liczne projekty artystyczno-edukacyjne, m.in.: Poznański Przegląd Małych Form Teatralnych – Teatralka”, będący prezentacją przedstawień teatralnych zrealizowanych w poznańskich przedszkolach i szkołach z początkowego poziomu nauczania, „Sztuka w szkole. Warsztaty dla nauczycieli”, „Wielka przygoda z Filmem”, „Wakacje z Leonardem”.

Centrum konsekwentnie wzmacnia też swoją pozycję na forum międzynarodowym poprzez realizację licznych projektów z udziałem dzieci i młodzieży pochodzących z różnych krajów:

- ▣ „Kieszeń Vincenta – Międzyuczelniane warsztaty niepokoju twórczego” (w interdyscyplinarnych spotkaniach biorą udział artyści, profesorowie uczelni artystycznych, studenci z Polski, Czech, Niemiec i Słowacji)
- ▣ promocję polskiej sztuki za granicą, w tym uczestnictwo w pracach wielu organizacji międzynarodowych, m.in. CIFEJ, (Międzynarodowe Centrum Filmów dla Dzieci i Młodzieży), ASSITEJ (Międzynarodowe Stowarzyszenie Teatrów dla Dzieci i Młodzieży), INSeA (Międzynarodowe Stowarzyszenie Wychowania przez Sztukę), Eu Net Art (Europejska Sieć Organizacji Artystycznych dla Dzieci i Młodzieży).

Galeria Miejska „Arsenał” w latach 2002–2005 organizowała wystawy prezentujące twórczość zarówno artystów poznańskich, jak i środowisk twórczych kraju i zagranicy. Kontynuowała także cykle: „Artyści Poznania – przypomnienia”, prezentujące twórczość artystów kształtujących poznańską tradycję artystyczną, cykle wystaw przybliżających ważne dla polskiego życia artystycznego galerie. Poczesne miejsce w działaniach instytucji zajmowała niezwykle bogata oferta wydawnicza – albumy wydawane jako katalogi wystaw poznańskich artystów, Andrzeja Kurzawskiego, Stefana Wojneckiego, Tadeusza Sobkowiaka, Izabelli Gustowskiej, Piotra C. Kowalskiego oraz książki poświęcone sztuce współczesnej (Jerzy Truszkowski, Grzegorz Dziamski, Marek Wasilewski). Dobrym pomysłem okazały się nowe imprezy cykliczne, Biennale Fotografii Polskiej (pierwsza edycja w 1998 r.) oraz Biennale Grafiki Studenckiej (zapoczątkowane w 1999 r.). Ważnym aspektem działalności Galerii Miejskiej Arsenał, przyciągającym głównie młodą publiczność, są spotkania z książką i wykłady o sztuce współczesnej „Kciuk Cezara”, spotkania z cyklu „Kino Awangardowe”, dyskusje panelowe oraz spotkania z artystami i krytykami. W przeprowadzonym w 2002 r. przez tygodnik „Polityka” rankingu Arsenał znalazł się na 2 miejscu wśród krajowych galerii niekomercyjnych.

Osiedlowy Dom Kultury „Stokrotka” – realizował m.in. liczne cykliczne imprezy środowiskowe integrujące społeczność osiedla Plewiska, m.in. z okazji obchodów „Dnia Matki”, „Dnia Dziecka”. Dużą popularnością cieszy się „Bieg

Kwiatowy”. Aktywnie działa powstałe w 2004 r. Bractwo Młodych Miłośników Miasta Poznania, które poprzez spotkania i wycieczki regionalne zapoznaje młodzież z walorami przyrodniczymi, zabytkami architektonicznymi i muzeami, a także organizuje wyjścia do teatrów, kin oraz na koncerty.

Młodzieżowe Domy Kultury (Nr 1, Nr 2, Nr 3) jako placówki wychowania realizują działania statutowe poprzez prowadzenie działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i kulturalnej. Podstawowymi formami uczestnictwa dzieci i młodzieży w przygotowywanej ofercie są działania pracowni, klubów i zespołów prowadzących stałe zajęcia artystyczne, sportowe i rekreacyjne. Ich uczestnicy biorą także udział w licznych wycieczkach, spektaklach teatralnych i wystawach. Placówki spełniają również ważną funkcję w organizowaniu zajęć dla dzieci i młodzieży szkolnej w okresie wakacji letnich i zimowych, w ramach Akcji Zima i Akcji Lato. Z dniem 1 stycznia 2005 r. przekazano Młodzieżowe Domy Kultury, a także szkoły artystyczne pod nadzór Wydziału Oświaty.

7.3. Upowszechnianie kultury i edukacji kulturalnej realizowane przez stowarzyszenia, organizacje, związki twórcze i inne podmioty nie należące do sektora finansów publicznych

W latach 2002–2005 Urząd Miasta Poznania współpracował z większością środowisk twórczych, stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji realizujących różnorodne działania artystyczne oraz szeroko pojętą edukację kulturalną. Programy wybrane do realizacji obejmowały m.in.: organizację znaczących imprez o randze międzynarodowej, ogólnopolskich i lokalnych w poszczególnych dyscyplinach sztuki (m.in. Międzynarodowy Festiwal Teatralny MALTA, „Muzyka dawna – persona grata”, Międzynarodowy Festiwal Chórów Uniwersyteckich „Universitas Cantat”, Międzynarodowy Konkurs Organowy im. F. Nowowiejskiego, Festiwal Barokowych Smyczków i Strun, Wielki Tydzień u Franciszkanów, Festiwal Muzyki Pasyjnej i Paschalnej), działania z zakresu edukacji kulturalnej, ze szczególnym uwzględnieniem programów skierowanych do dzieci i młodzieży (m.in. Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Georga Philippa Telemanna, Turniej Pro Sinfoniki, Speaking concerts), promocję poznańskich artystów, w tym laureatów Nagród Miasta Poznania, wydawnictwa związane tematem lub osobą twórcy z Poznaniem, kultywowanie tradycji i ochronę dziedzictwa kulturowego miasta (m.in. filmy z cyklu „Sen o Poznaniu”), cykliczne imprezy interdyscyplinarne (edycje Imprez Wartych Poznania oraz „Spotkań z kulturą. Lato”).

DOTACJE Z BUDŻETU MIASTA POZNANIA PRZYZNANE NA ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY I SZTUKI W LATACH 2003–2005		
Rok	Liczba przedsięwzięć	Kwota dotacji w zł
2003	114	2.344.958
2004	136	2.583.445
2005	119	3.390.288

Źródło: Wydział Kultury i Sztuki

7.4. Muzea

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu w ramach prac naukowo-badawczych prowadziło prace archeologiczne o charakterze naukowym, inspekcje, interwencje i wizje lokalne, związane z nadzorami archeologicznymi na terenie kraju (Wielkopolska) i za granicą (Sudan, Egipt). Muzeum aktywnie uczestniczyło w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym, organizując i biorąc udział w konferencjach i sympozjach naukowych oraz prowadząc szeroką działalność wydawniczą. Muzeum było również współorganizatorem dużej imprezy plenerowej: Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie, który odbył się w dniach 24–25 czerwca 2005 r.

Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych – w jego strukturze organizacyjnej znajdują się: Oddział Muzeum Fortyfikacji, Uzbrojenia i Armii „Poznań”, Muzeum Martyrologii Wielkopolan w Forcie VII, Oddział Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 (Odwach), Muzeum Poznańskiego Czerwca 1956 (CK „Zamek”). W 2004 r. WMWN otrzymało I nagrodę w konkursie „Izabela 2003” na Wydarzenie Muzealne Roku 2003 r. w Wielkopolsce w kategorii „Edukacja” za inscenizację historyczną pt. „Przejęcie Odwachu przez powstańców wielkopolskich”.

7.5. Kina

Pod koniec 2005 r. w Poznaniu funkcjonowało 9 kin (podobnie jak pod koniec 2002 r.), jednak liczba miejsc w kinach zwiększyła się aż o 1.712 (w 2002 r. – 11.767 miejsc, w 2005 r. – 13.479). Liczba widzów w zasadzie pozostała bez zmian (w 2002 r. – 2.092,6 tys.; w 2005 r. – 2.029,3 tys. osób), plasując Poznań pod względem liczby widzów na 1000 mieszkańców na najwyższej pozycji w Polsce. W latach 2002–2005 nastąpiło wiele zmian w bazie i działalności kin. Po ogłoszeniu upadłości Instytucji Filmowej „Film-Art.”, należące do niej kina: Apollo, Muza, Rialto i Malta pod koniec 2005 r. funkcjonowały już jako placówki prywatne. W maju 2005 r. baza kinowa w Poznaniu wzbogaciła się o kolejny, po Multikinie oraz Kinopolis, multipleks – Cinema City Poznań z 9 salami kinowymi na 2 tys. widzów oraz trójwymiarowym kinem IMAX, prezentującym filmy przyrodnicze i popularnonaukowe. Od 1 grudnia 2002 r. rozpoczęło działalność kino „Amarant” przy ul. Słowackiego, dysponujące 80 miejscami. Ponadto dzięki remontom i tworzeniu nowych sal w dotychczasowych obiektach bardzo różnicowała się baza poznańskich kin, np. „Apollo” zyskało dwie sale: górną – w której pokazywane są filmy komercyjne i premiery, oraz dolną przeznaczoną dla lubiących kino klubowe koneserów. Również kino „Malta” posiada obecnie dwie sale: „Charlie” – będącą najmniejszą salą projekcyjną w Poznaniu (30 miejsc) oraz „Marylin”. Coraz bogatsza, dostosowana do szerokiego grona odbiorców, jest także oferta poznańskich kin: od premier po przeglądy tematyczne i problemowe oraz organizację cieszących się w kraju renomą festiwali filmowych: „Off Cinema”(festiwal kina niezależnego) oraz „Ale Kino!”(jedyny w Polsce festiwal filmów dla dzieci i młodzieży).

7.6. Inwestycje i remonty finansowane z budżetu Miasta

W latach 2002–2005 na realizację inwestycji i ważniejszych remontów w instytucjach kultury i sztuki przekazano z budżetu Miasta ponad 15 mln zł. Sfinansowano prace modernizacyjne i remontowe w obiektach kultury i sztuki oraz zakup sprzętu i wyposażenia. Inwestycje i remonty były prowadzone

m.in. w: Muzeum Archeologicznym, Wielkopolskim Muzeum Walk Niepodległościowych, Centrum Sztuki Dziecka, Teatrze Animacji, Teatrze Muzycznym, Centrum Kultury „Zamek”, Bibliotece Raczyńskich, Teatrze Ósmego Dnia, Teatrze Polskim, Estradzie Poznańskiej, Galerii Miejskiej Arsenał, młodzieżowych domach kultury oraz szkołach artystycznych.

Ze środków inwestorów zewnętrznych powstały 3 fontanny na Starym Rynku (Apollo, Neptun i Posejdon), pomniki: Karola Marcinkowskiego (2), ks. Jerzego Popiełuszki oraz Poznańskich Koziołków.

7.7. Ochrona zabytków

W latach 2002–2005 Urząd Miasta Poznania prowadził działania dla ratowania najbardziej zagrożonych i najcenniejszych obiektów zabytkowych oraz skierowane na poprawę stanu estetyczno-wizualnego zespołów zabytkowych, w szczególności Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego (np. nawierzchnie ulic na Starym Mieście). Wśród obiektów zabytkowych Poznania objętych remontem konserwatorskim znalazły się obiekty szczególnie ważne w aspekcie historycznym. Są to:

- ▣ Ratusz Poznański
- ▣ zespół domków budniczych na Starym Rynku
- ▣ kościół farny
- ▣ kościół p.w. św. Wojciecha
- ▣ kościół p.w. Wszystkich Świętych
- ▣ zespół klasztorny o.o. Franciszkanów
- ▣ kościół p.w. Matki Boskiej Bolesnej przy ul. Głogowskiej
- ▣ Zamek Cesarski
- ▣ Szkoła Baletowa, ul. Gołębia 2
- ▣ Biblioteka Raczyńskich
- ▣ figura św. Jana Nepomucena na Starym Rynku
- ▣ zespół pałacowo-sakralny przy kościele p.w. NMP
- ▣ wał grodowy przy ul. Posadzego na Ostrowie Tumskim
- ▣ Zamek Przemysła na Wzgórzu Przemysła.

Prowadzono prace ewidencyjno-dokumentacyjne obiektów zabytkowych, w tym m.in.: II etap prac archiwalnych wraz z pełnym serwisem fotograficznym pt. „Trakt Królewsko-Cesarski”, „Studium historyczno-architektoniczne zespołu zabudowy Starej Gazowni”, „Poznań. Spis zabytków architektury”, „Mapy i plany dawnej twierdzy Poznań”.

8. Kultura fizyczna i turystyka

8.1. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej

Baza obiektów sportowo-rekreacyjnych na koniec 2005 r. obejmowała: stadiony (10, w tym: 4 stadiony i 6 boisk sportowych z widownią), boiska (469), hale i sale (181), pływalnie kryte (12), pływalnie odkryte (2), lodowiska (2), kręgielnie (4), tory łucznicze (3), strzelnice (9), przystanie (13), hipodrom (1), tor samochodowy (1), tor regatowy (1), tor saneczkowy (1), stok narciarski (1), korty tenisowe (124), pole golfowe (1), korty do squasha (6), ściany wspinaczkowe (3). Większość z nich to miejskie obiekty sportowo-rekreacyjne (POSiR-u, szkolne i osiedlowe) oraz obiekty: klubów i stowarzyszeń sportowych, wyższych uczelni, spółdzielni mieszkaniowych, Ministerstwa Obrony Narodowej, prywatne. W latach 2002–2005 prowa-

dzono wiele działań, które w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju i poprawy dotychczasowej bazy sportowo-rekreacyjnej Poznania. Główny nacisk położono na obiekty POSIR-u, na których odbywały się znaczące imprezy sportowe o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim i lokalnym oraz na obiekty szkolne, pozwalające na rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Zmodernizowano m.in.: Halę Widowiskowo-Sportową Arena, Tor Regatowy Malta, Ośrodek Przywodny Rataje oraz ośrodek wypoczynkowy Rusałka. Trwała rozbudowa i modernizacja stadionu miejskiego przy ul. Bułgarskiej. Ponadto poznańskie kluby sportowe otrzymały dotację m.in. na: modernizację stadionu lekkoatletycznego przy ul. Warmińskiej (TS „Olimpia” w 2003 r.), sali sportowej przy ul. Kościelnej (KS Budowlani w 2003 r.), basenu przy ul. Słowiańskiej (KS Poznań w 2003 r.) oraz rozbudowę Ośrodka Szkolenia w Zapasach na os. Jana III Sobieskiego (KS Sobieski w 2004 r.).

Baza sportowo-rekreacyjna poszerzyła się m.in. o:

- ▣ halę sportową z 4 kortami tenisowymi przy ul. Reymonta
- ▣ halę sportową i basen pływakki należące do Gimnazjum nr 54 przy ul. Newtona 2
- ▣ basen pływakki (kryty) – obiekt UAM, przy ul. Strażewicza 21
- ▣ szkolną lekką halę sportową w Zespole Szkół Elektrycznych przy ul. Świt
- ▣ 4 korty tenisowe na osiedlach: Rusa, Warszawskim i Sobieskiego (2)
- ▣ 2 boiska sportowe (do piłki nożnej i koszykowej) na os. Powstań Śląskich.

Baza hotelowa wzbogaciła się o 563 miejsca w 3 hotelach: dwugwiazdkowym „Campanile” – francuskiej sieci Envergure, trzygwiazdkowym – „Stare Miasto” – osoby fizycznej, trzygwiazdkowym Hotelu System – polskiej sieci Hotel System SA oraz o 87 w apartamentowcu – Domina Prestige Poznań – włoskiej sieci Domina Hotels & Resorts. Obecnie trwa budowa pięciogwiazdkowego Hotelu Sheraton (planowane otwarcie 20.11.2006 r.), czterogwiazdkowego Hotelu Andersia oraz hotelu w Starym Browarze, których otwarcie przewidziane jest na 2007 r. W końcu 2005 r. w Poznaniu funkcjonowało 57 obiektów noclegowych turystyki, w tym 34 hotele, dysponujące 7,5 tys. miejsc, z których rocznie korzystało blisko 400 tys. turystów, w tym około 40% turystów zagranicznych (patrz rozdział V – Promocja Miasta). W 2005 r. w porównaniu do 2002 r. liczba obiektów noclegowych turystyki wzrosła o 7, a liczba miejsc o 0,6 tys.

8.2. Działania upowszechniające kulturę fizyczną, sport i turystykę

W latach 2002–2005 działalność Miasta jako współorganizatora zadań związanych z rozwojem wszelkich form kultury fizycznej i turystyki oraz zaspokojeniem potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych skierowana była na:

- ▣ upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży
- ▣ upowszechnianie turystyki
- ▣ promowanie Miasta poprzez imprezy sportowe i turystyczne, wymianę sportową oraz promowanie inicjatyw sportowych i turystycznych.

Kontynuowano działalność zmierzającą do upowszechniania kultury fizycznej, sportu i turystyki zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, głównie poprzez:

- ▣ Klubowe Centra Rekreacji, prowadzone przez stowarzyszenia kultury fizycznej, oferujące uprawianie różnych dyscyplin sportowych m.in.: pływanie, tenis stołowy, szermierkę, piłkę siatkową, piłkę nożną, tenis. Z cotygodniowych zajęć skorzystało łącznie 1000 osób. Z budżetu miasta po-

krywane były głównie koszty obsługi trenerskiej, sędziowskiej, medycznej, wynajmu hal sportowych oraz drobnego sprzętu sportowego

- ▣ Młodzieżowe Centra Sportu, prowadzone przez stowarzyszenia kultury fizycznej w około 30 dyscyplinach sportowych, m.in.: pływanie, piłka koszykowa, lekkoatletyka, piłka siatkowa, piłka ręczna, wioślarstwo, kajakarstwo, hokej na trawie, szermierka, żeglarstwo, tenis ziemny, judo, zapasy, pływanie synchroniczne, tenis stołowy, boks, szachy, taekwondo, unihokey, brydż sportowy, rugby. W latach 2002–2005 w cotygodniowych zajęciach prowadzonych w Młodzieżowych Centrach Sportu brało udział łącznie ponad 10 tys. sportowców
- ▣ Sportowe Ligi Szkolne realizowane przez: „Poznański” Szkolny Związek Sportowy – w siatkówce, koszykówce i piłce nożnej – przeznaczone dla uczniów poznańskich szkół nie zrzeszonych w klubach sportowych. W latach 2002–2005 brało w nich udział łącznie około 2 tys. osób; Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Partner” – organizator ligi narciarskiej i snowboardowej, w której uczestniczyło łącznie około 1,8 tys. zawodników; UKS „Śmiały” – organizator piłkarskiej ligi sportowej Szkół Podstawowych Miasta Poznania i powiatu poznańskiego, w której udział wzięło około 5 tys. zawodników z ponad 200 zespołów sportowych; Towarzystwo Sportowe „Olimp” („piłkarska liga Rataj”) – w lidze startowało około 2 tys. zawodników w pięciu kategoriach wiekowych; „Poznański” Szkolny Związek Sportowy – organizator Poznańskich Igrzysk Młodzieży Szkolnej, w których startowało około 5 tys. uczniów z ponad 150 poznańskich szkół. Zawody odbywały się w dyscyplinach indywidualnych (m.in. w: biegach przełajowych, pływaniu, szachach, warcabach, tenisie stołowym) i w grach zespołowych (piłka ręczna, koszykowa, siatkowa, nożna i unihokey).

Poznańskie szkoły kontynuowały kursy: nauki pływania dla uczniów klas II i III szkół podstawowych (w 2005 r. odbyła się XIV edycja), prowadzone na 11 basenach pływackich, z której skorzystało ponad 24 tys. uczniów oraz nauki jazdy na nartach, na stoku narciarskim Malta-Ski, prowadzone przez Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Partner”, w których uczestniczyło około 100 tys. uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych.

W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych dofinansowywano stałe zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne (m.in.: pływanie, lekkoatletyczne), prowadzone przez stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych, m.in.: Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „Niesłyszących” (lekka atletyka, piłka nożna, żeglarstwo i tenis stołowy); Oddział Regionalny Olimpiad Specjalnych Wielkopolska (zajęcia rehabilitacyjno-sportowe); Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów „Start” (pływanie dla dzieci ze schorzeniami narządu ruchu, zajęcia sportowe w bocci oraz w łucznictwie); Wielkopolskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną „Niepełnosprawni – Normalna Sprawa” (pływanie i kolarstwo); UKS przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej (siatkówka na siedząco, koszykówka na wózkach, bilard). W latach 2002–2005 w zajęciach brało udział rocznie około 6 tys. osób niepełnosprawnych.

W latach 2002–2005 Miasto dofinansowało 429 imprez sportowych, w tym: 60 o zasięgu międzynarodowym, 108 – ogólnopolskich i 261 lokalnych, spośród których najważniejszymi były m.in.: Puchar Świata w Kajakarstwie, Międzynarodowe Zawody w Skokach przez Przeszkody CSI-O i CSI-W, Puchar Świata w Wioślarstwie, Międzynarodowy Turniej Tenisowy „Porsche Open”, Mistrzo-

9. Środowisko naturalne

stwa Europy Kadetek w Koszykówe, Międzynarodowy Mityng Lekkoatletyczny Gwiazd, Międzynarodowy Turniej Piłki Ręcznej Reprezentacji Narodowych, Światowe Igrzyska Polonijne, Międzynarodowy Mityng Lekkoatletyczny „Żywiec Cup”, Puchar Narodów – Światowe Regaty Wioślarskie do lat 23.

IMPREZY SPORTOWE W LATACH 2002–2005					
Imprezy	Razem	2002	2003	2004	2005
Ogółem	429	77	97	121	134
międzynarodowe	60	11	13	17	19
ogólnopolskie	108	26	21	30	31
lokalne	261	40	63	74	84

Źródło: Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki

Doceniając osiągnięcia poznańskich sportowców, Kapituła Nagrody Sportowej i Stypendium Sportowego Miasta Poznania każdego roku przyznawała liczne nagrody. W latach 2002–2005 główne jednorazowe nagrody sportowe otrzymali sportowcy z sekcji kajakarskiej Klubu Sportowego Poznania: Paweł Baraszkiewicz, Daniel Pastuszka, Aneta Pastuszka – za wybitne osiągnięcia sportowe oraz zawodnicy Sportowego Stowarzyszenia Inwalidów „Start”: Aneta Szymul za zdobycie trzech srebrnych medali na Paraolimpiadzie w Atenach w 2004 r. i A. Perzanowski – za osiągnięcia sportowe. Ponadto półroczne indywidualne stypendia sportowe otrzymało 112 sportowców.

Kontynuowano cykl imprez turystycznych przeznaczonych dla mieszkańców Poznania, organizowanych przez Oddziały Poznańskiego PTTK na trasach Poznania i Wielkopolski. Były to wycieczki o zróżnicowanych profilach, m.in.: przyrodnicze, historyczne, krajoznawcze, sportowo-rekreacyjne. W ciągu czterech lat w około 150 imprezach, m.in. rajdach: wiosennych, jesiennych i zimowych, seniorów, kolarskich, rowerowych, spływie kajakowym dla dzieci niewidomych i niedowidzących łącznie uczestniczyło około 20 tys. osób.

Poznańskie stowarzyszenia sportowe i kluby sportowe, m.in.: KS „Poznań”, KS „Budowlani”, UKS „Kiekrz”, Zarząd Wielkopolski TKKF kontynuowały zajęcia rekreacyjno-sportowe w ramach akcji „lato i zima w Mieście”.

W latach 2002–2005 na zadania prowadzone w zakresie kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa Miasto wydało 19,3 mln zł, najwięcej na: udział czołowych zespołów poznańskich w rywalizacji o Mistrzostwo Polski w grach zespołowych (5,7 mln zł), naukę pływania (dla klas II i III szkół podstawowych Poznania), jazdy na nartach, łyżwach i snowboardzie (5,7 mln zł), organizację imprez sportowych o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym (1,9 mln zł). Imprezy krajoznawcze organizowane dla mieszkańców Poznania dofinansowano łączną kwotą 200 tys. zł.

9. Środowisko naturalne

9.1. Tereny zielone

W Poznaniu tereny zielone zajmują powierzchnię 70,2 km² i stanowią 27% całego obszaru miasta. Ponad 54% tego obszaru jest własnością Miasta, pozostała część należy do Skarbu Państwa, Polskiego Związku Działkowców, spółdzielni mieszka-

niowych oraz do właścicieli prywatnych. Od 2002 r. powierzchnia miejskich terenów zielonych zmniejszyła się o 55 ha. Największy ubytek w powierzchni zielonej nastąpił w terenach lasów komunalnych i został spowodowany głównie porządkowaniem spraw własnościowych. Na koniec 2005 r. powierzchnia zielona na 1 mieszkańca wynosiła 127 m² i zwiększyła³⁵ się o 3 m² od 2002 r.

Poznań cechuje układ przestrzenny klinowo-pierścieniowy terenów zielonych, oparty na naturalnej konfiguracji terenu. Tworzą go cztery kliny zieleni (gółęciński, cybiński, dębiński i naramowicki) o charakterze parkowo-leśnym, rozłożone w dolinach rzek, oraz rozproszone tereny śródmiejsko-osiedlowe. Najwyższy udział w strukturze terenów zielonych mają lasy (60%) oraz zieleń miejska (14%).

MIEJSKIE TERENY ZIELONE W POZNANIU					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Powierzchnia w ha ogółem	7270	7260	7215	7215	99,2
komunalne	4080	4070	4030	3998	98,0
pozostałe	3190	3190	3185	3185	99,8
Udział % w powierzchni miasta	27,8	27,8	27,6	27,6	99,2

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

Stan terenów zielonych jest zróżnicowany, zależy głównie od warunków pogodowych oraz stanu środowiska naturalnego (obniżanie poziomu wód gruntowych, zasolenie gleby, zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego). Rośliny narażone są także na choroby i uszkodzenia powodowane przez grzyby i szkodniki oraz gazy i pyły zanieczyszczające powietrze³⁶. Problemem jest także dewastacja terenów zielonych przez część mieszkańców. Bez względu na formę własności tereny zielone – jako jednolity zespół przyrodniczy oddziałujący na ekorozwój Miasta – wymagają kompleksowego traktowania, a ich dobra kondycja biologiczna i prawidłowe zagospodarowanie podnosi atrakcyjność terenów miejskich. Władze miejskie przywiązują duże znaczenie do szeroko pojętej problematyki ekologicznej, w tym edukacyjnej. W latach 2002–2005, w celu poprawy stanu utrzymania zieleni i kształtowania postaw proekologicznych, ogłoszono kolejne cztery edycje konkursu „Zielony Poznań”, w którym nagrodzono najbardziej zadbane i efektowne kompozycje roślinne zieleńców, kwietników, balkonów, okien i ogrodów przydomowych. W konkursach wzięło udział 9.677 uczestników, spośród których wyłoniono 48 laureatów. Zorganizowano 11 edycji akcji „Poznańskie drzewko”, w ramach której przekazano do nasadzeń 106,5 tys. szt. materiału roślinnego. Zarząd Zieleni Miejskiej rozprawdza sadzonki drzew i krzewów iglastych oraz liściastych zalecanych do nasadzeń w warunkach miejskich (dotąd rozprawdcono 98 tys. sadzonek)³⁷. Przeprowadzono 9 edycji akcji.

KOMUNALNE TERENY ZIELONE W POZNANIU					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Powierzchnia ogółem w ha z tego:	4080	4070	4030	3998	98,0
zielen miejska	1127	1117	1117	1117	99,1
las komunalne	2640	2640	2600	2578	97,7

KOMUNALNE TERENY ZIELONE W POZNANIU					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
<i>ogrody zoologiczne</i>	121	121	121	121	100,0
<i>cmentarze komunalne</i>	191	191	191	191	100,0
Liczba ³⁸					
<i>parków</i>	43	43	43	43	100,0
<i>zieleńców</i>	109	108	110	109	100,0
Frekwencja w tys. osób					
<i>ogrody zoologiczne</i>	288,4	292,8	295,6	270,4	93,8
<i>palmiarnia poznańska</i>	116,1	113,9	126,6	121,7	104,8

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

W latach 2002–2005 zakończono budowę II etapu parku na os. Przyjaźni³⁹ oraz na os. Powstańców Warszawy⁴⁰. Kontynuowano 4 kompleksowe programy:

- ▣ rewitalizacji zieleni w centrum miasta (zakończono kompleksową renowację 3 parków: im. F. Chopina, im. A. Mickiewicza, im. K. Kurpińskiego oraz 3 zieleńców: pl. Marii Skłodowskiej-Curie, pl. Spiski, ul. Langiewicza, kontynuowane są rewitalizacje: parków Cytadela i Raszyńskiego oraz zabytkowej nekropoli – Cmentarza Zasłużonych Wielkopolan, zapoczątkowano rewitalizację parku im. K. Marcinkowskiego, parku miejskiego na Głuszynie oraz parku Jana Pawła II)
- ▣ ratowania i rekonstrukcji drzewostanów przyulicznych, w ramach którego pracami pielęgnacyjnymi objęto 4 tys. drzew (m.in. zrekonstruowano cenny drzewostan przy Al. Marcinkowskiego⁴¹)
- ▣ rewitalizacja zieleni w pasach drogowych (objęto nim powierzchnię ponad 50 tys. m², w tym pasy drogowe w ulicach: Solna, Garbary, Małe Garbary, Roosevelta, Poznańska, Towarowa, Przepadek, Księcia Mieszka I, Pułaskiego, Szczęśliwowska, Kolejowa, Szwedzka oraz rondo Obornicka)⁴²
- ▣ kontynuowane są działania mające na celu ograniczenie populacji szkodliwych kasztanowcowiastka.

Opracowano także „Program zagospodarowania odpadów z terenów zieleni miejskiej”⁴³. Prowadzono także nasadzenia krzewów i drzew w parkach i zieleńcach oraz pasach przyulicznych. Zakupiono cenne okazy tropikalnych roślin dla Palmiarni Poznańskiej: palmy, sekulty, bambusy, kaktusy, wilczomlec, pielgrzym madagaskarski, krotyn pstry oraz paproć drzewiastą.

W celu utrzymania stanu zasobów przyrodniczych prowadzone były bieżące prace konserwacyjne, renowacyjne, remontowe oraz hodowlane. Wykonano pielęgnację i uzupełnianie drzewostanu parkowego i ulicznego, zakładanie i wymianę kwietników oraz trawników. Na terenach leśnych prowadzona była sukcesywna przebudowa drzewostanów na gatunki odporne na zanieczyszczenia środowiska i dobrane do warunków siedliskowych oraz konserwacja leśnych urządzeń rekreacyjno-wypoczynkowych. W celu zachowania zasobów leśnych w dobrej kondycji zdrowotnej, prowadzone były ciągłe zabiegi ochronne i sanitarne na całej powierzchni leśnej. Gospodarka leśna jest prowadzona na podstawie zatwierdzonego w 2002 r. roku 10-letniego planu urządzenia lasu komunalnego. Ogółem w ramach zrealizowanych prac na poznańskich terenach zielonych, będących własnością komunalną, w latach 2002–2005 wysadzono 980 tys. sadzonek drzew, krzewów i roślin

rabatowych. Na terenie zabytkowego Parku Wilsona znajdują się obiekty Palmiarni Poznańskiej, jednej z najciekawszych w Polsce. Palmiarnia posiada bogatą kolekcję roślin tropikalnych oraz ryb akwariowych. W latach 2002–2005 kolekcja roślin powiększyła się o szereg nowych, cennych okazów, wprowadzono nowe technologie uprawy i pielęgnacji oraz ulepszono warunki agrotechniczne. Na bieżąco prowadzona była także renowacja parku Wilsona. Frekwencja w Palmiarni zwiększyła się i wynosiła w 2005 r. 121,7 tys. osób (wzrost o 4,8% w porównaniu z 2002 r.). Ponad 3% powierzchni komunalnych terenów zielonych zajmują dwa poznańskie ogrody zoologiczne, należące do jednych z najbardziej „zazielonionych” w Polsce. Obiekty Starego Zoo przy ul. Zwierzynieckiej wraz z zabytkową zielenią zostały wpisane do rejestru zabytków i znajdują się pod stałą opieką konserwatorską.

Stan zwierząt na koniec 2005 r. wynosił 3.031 sztuk (w porównaniu z 2002 r. jest to spadek o 7,4%). Najważniejszym wydarzeniem hodowlanym były narodziny samiczki nosorożca białego. Do najcenniejszych nabytków należały: świnia wisajska, wieloszpony lśniące, żaba złota, żółw egipski, jaszczurka perłowa, pelikan kędzierzawy, łabędź czarnoszyi, czubacz rudy, bażant syjamski, perliczka czubata, żuraw rajski, żuraw koroniasty, gołąbek Socorro, włośchatka, dzioborożec malajski, ryjokoczek, suseł moręgowaty, świnka błotna, ostronos, białonosegokolczek szeselski, wij szeselski, skorpion szeselski, wąż jaskiniowy, kraski, kariamy, nogale, rybołowy, łasza palmowa, tenrek pręgowany, jeleń Alfreda, żyrafa Rothschilda, koralowce miękkie, wyderka orientalna, tamaryn złotogłowy, ryjokoczek, szczurokoczek, waran, tropogan temmicki, kiwi, tracz nurogęs, bizon leśny, tygrys syberyjski, wielbłąd dwugarbny, kapibara, tapir anta i inne. Poznański Ogród Zoologiczny przystąpił, wspólnie z Towarzystwem Ochrony Przyrody Salamandra, do projektu hodowli, ochrony i restytucji susła moręgowego⁴⁴. W latach 2002–2005 otwarto nowy wybieg dla tygrysa syberyjskiego (jeden z najnowocześniejszych w Europie) oraz stajnię zimową dla żyraf. Organizowano liczne wystawy i imprezy edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Frekwencja w ogrodach zoologicznych do 2004 r. systematycznie rosła. Spadek nastąpił w 2005 r., ogrody odwiedziło 270,4 tys. osób, o 6,2% mniej niż w 2002 r.

9.2. Powietrze

Na stan powietrza w Poznaniu decydujący wpływ mają „własne”, zlokalizowane na terenie miasta źródła emisji, ale także zanieczyszczenia napływające wraz z masami powietrza z dalszych odległości. Obecnie przy stopniowej redukcji emisji przemysłowej większego znaczenia nabiera emisja niska z sektora komunalnego, zakładów usługowych, lokalnych kotłowni oraz ze środków transportu. W Poznaniu wyraźne zagęszczenie emitorów punktowych stwierdza się na terenie dzielnic Grunwald i Wilda oraz na Ratajach i Starołęce. Do rejonów o mniejszej liczbie emitorów zaliczyć można: Kiekrz, Strzeszyn, Radojewo, Morasko, Krzesiny i Głuszyna. Są to obszary związane z rzadką i niską zabudową mieszkaniową, zbiornikami wodnymi, ogródkami działkowymi, lasami komunalnymi oraz lotniskami.

9. Środowisko naturalne

ŚREDNIOROCZNE WARTOŚCI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z WYBRANYCH STANOWISK POMIAROWYCH W POZNANIU

a – 2002 b – 2003 c – 2004 d – 2004/2002%		Poznań	Grunwald	Jeżyce	Nowe Miasto	Stare Miasto	Wilda
Dwutlenek azotu w $\mu\text{g}/\text{m}^3/\text{rok}$	a	36	31	47	33	31	36
	b	39	36	49	36	36	38
	c	28	23	34	27	28	27
	d	78	74	72	82	90	75
Dwutlenek siarki w $\mu\text{g}/\text{m}^3/\text{rok}$	a	8	6	12	7	7	10
	b	7	5	10	7	6	8
	c	5	4	7	5	4	5
	d	63	67	58	71	57	50
Stężenie pyłu zawieszonego w $\mu\text{g}/\text{m}^3/\text{rok}$	a	19	18	25	15	16	22
	b	21	22	27	17	17	23
	c	15	15	24	11	13	16
	d	79	83	96	73	81	73

Źródło: GUS, Państwowa Inspekcja Sanitarna, obliczenia własne

W latach 2002–2004 zanotowano wyraźny spadek stężenia w powietrzu atmosferycznym zarówno pyłu zawieszonego, dwutlenku azotu, jak i dwutlenku siarki (mimo przejściowego wzrostu stężenia dwutlenku azotu oraz pyłu zawieszonego w 2003 r.). Najgorsze wyniki dotyczące jakości powietrza odnotowano na Jeżycach. Najmniej zanieczyszczone powietrze występowało na Grunwaldzie, Nowym Mieście oraz Starym Mieście. Największy spadek stężenia dwutlenku azotu nastąpił na Jeżycach (o 28%), dwutlenku siarki – na Wildzie (o 50%), a pyłu zawieszonego – na Nowym Mieście oraz Wildzie (o 27%). Poprawę jakości powietrza w Poznaniu notuje się od 1995 r.

ŚREDNIOROCZNE WARTOŚCI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W WYBRANYCH STANOWISKACH POMIAROWYCH W POZNANIU

a – 2002 b – 2003 c – 2004 d – 2004/2002%		SO ₂	NO ₂	Pył zawieszony
		w $\mu\text{g}/\text{m}^3$		
ul. Kościuszki	a	8,1	34,9	20,9
	b	7,4	37,2	22,9
	c	4,3	29,7	15,3
	d	53,1	85,1	73,2
os. Armii Krajowej	a	7,6	32,9	14,8
	b	6,9	36,3	17,2
	c	4,8	26,7	10,5
	d	63,2	81,2	70,9
ul. Słowiańska	a	6,3	27,8	14,6
	b	5,3	35,2	16,1
	c	3,9	26,5	13,1
	d	61,9	95,3	89,7
Norma średnioroczna*		20	40	40

Źródło: US Poznań (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu), obliczenia własne

* normy dotyczą 2004 r.

Wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza wykonanych w 3 punktach w centrum miasta potwierdziły postępujący proces zmniejszania poziomu zanieczyszczenia powietrza. Największy spadek stężenia SO_2 (o blisko połowę) zanotowano w punkcie przy ul. Kościuszki. O zadowalającej jakości powietrza w Poznaniu mogą świadczyć coroczne oceny sporządzane przez WIOŚ w celu dokonania klasyfikacji stref zamieszkania według kryteriów ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. Strefa obejmująca Poznań we wszystkich klasach wyników została zakwalifikowana do nie budzącej zastrzeżeń, najwyższej kategorii A. W 2004 r. Poznań zajął dobre 18 miejsce w gronie 149 miast o dużej skali zagrożenia czystości powietrza (korzystny spadek o 1 pozycję w porównaniu do 2002 r.).

EMISJA PRZEMYSŁOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W POZNANIU				
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2002=100
	w tys. t/rok			
Zanieczyszczenie pyłowe	0,9	1,0	0,9	100,0
Zanieczyszczenia gazowe	1883,4	1829,2	1913,9	101,6
w tym:				
dwutlenek siarki	7,4	6,8	7,4	100,0
tlenki azotu	3,1	3,1	3,7	119,4
dwutlenek węgla	1872,3	1818,7	1902,0	101,6

Źródło: GUS, obliczenia własne

W 2004 r. zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska wyemitowały 0,9 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (na poziomie 2002 r.) oraz 1.314 tys. ton zanieczyszczeń gazowych, czyli o 1,6% więcej niż 2 lata wcześniej. Głównym zanieczyszczeniem gazowym był dwutlenek węgla, który stanowił aż 99,4% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych. Największy przyrost zaobserwowano w przypadku emisji tlenków azotu – o blisko 20%. Nie zmieniła się natomiast emisja dwutlenku siarki i wynosiła 7,4 tys. t/rokoło. Dzięki zastosowaniu urządzeń do redukcji wytworzonych zanieczyszczeń powietrza zatrzymywanych było 99,4% pyłów. Stale poprawia się skuteczność redukcji zanieczyszczeń gazowych. W 2004 r. zneutralizowano 32,2% zanie-

czyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), wobec 28,3% w 2002 r. Poprawa jakości powietrza w mieście jest w znacznym stopniu spowodowana inwestycjami proekologicznymi, np. wymianą kotłów węglowych na gazowe. W latach 2002–2005 kontynuowano w Poznaniu proces likwidacji lub modernizacji kotłowni i ciepłowni miejskich uciążliwych dla środowiska naturalnego oraz zakończono program termorenowacji w placówkach oświatowych.

9.3. Wody powierzchniowe i podziemne

9.3.1. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym Poznań należy do dorzecza Odry. Główną rzeką regionu jest Warta, będąca największym dopływem Odry oraz trzecią pod względem długości rzeką w Polsce. Obszar Poznania pokrywa gęsta sieć innych wód powierzchniowych. Przez Poznań przepływa prawie 100 cieków wodnych: rzek, strumieni, potoków, kanałów i rowów o łącznej długości około 200 km.

Warta wpływa na teren Poznania zanieczyszczona w stopniu przekraczającym obowiązujące normy. Najbardziej niekorzystne oddziaływanie na jakość wód Warty mają miejscowości, które mimo zwodociągowania nie zostały jeszcze w pełni skanalizowane oraz nie oczyszczają wszystkich swoich ścieków np. Łódź, z której ścieki poprzez rzekę Ner przedostają się do Warty. Dodatkowe obciążenie dla rzeki stanowią ścieki pochodzące z rolnictwa oraz zakładów przemysłowych. Znaczące obciążenie biologiczno-chemiczne powoduje, że proces samooczyszczania wód jest w dużej mierze spowolniony. Negatywnie na czystość Warty wpływają także niskie stany wód, spowodowane częstymi w ostatnich latach długimi okresami bezopadowymi.

W latach 2002–2005 jakość wód rzeki Warty w pobliżu Poznania monitorowano w Luboniu oraz w Bolechowie. Stałe obserwacje wykazały znaczne zanieczyszczenia wód rzeki Warty w całym badanym okresie (IV klasa – niezadowalająca). Szczególnie negatywnie wypadają wody Warty pod względem zawartości bakterii typu coli oraz wskaźnika BZT₅ (ilość materii organicznej) oraz ChZT-Cr (chemiczne zużycie tlenu). Warta wypadła dobrze lub nawet bardzo dobrze pod względem zawartości substancji rozpuszczonych, tlenu rozpuszczonego, fosforu ogólnego i amoniaku (szczególnie w Luboniu). W stosunku do 2002 r. jakość wody uległa niewielkiemu polepszeniu w Luboniu oraz nieznacznemu pogorszeniu w Bolechowie. Ogólnie Warta wypada gorzej pod względem zawartości amoniaku, natomiast lepiej pod kątem chemicznego zużycia tlenu (ChZT-Cr) oraz utlenialności (wsk. ChZT-Mn).

WYNIKI BADAŃ MONITORINGOWYCH WÓD RZEKI WARTY

Wyszczególnienie	Jednostka	Stężenia				Klasa*
		2002	2003	2004	2005	2005
rzeka Warta powyżej Poznania (w Luboniu)						
Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /dm ³	10,1	10,8	10,6	11,0	I
BZT ₅	mgO ₂ /dm ³	3,1	4,0	3,3	3,8	IV
ChZT-Mn utlenialność	mgO ₂ /dm ³	9,4	7,7	6,1	5,4	III
ChZT-Cr	mgO ₂ /dm ³	35,1	34,1	36,9	28,6	IV

WYNIKI BADAŃ MONITORINGOWYCH WÓD RZEKI WARTY						
Wyszczególnienie	Jednostka	Stężenia				Klasa*
		2002	2003	2004	2005	2005
Fosfor ogólny	mgP/dm ³	0,2	0,2	0,2	0,2	II
Fosforany	mgPO ₄ /dm ³	0,3	0,3	0,3	0,4	III
Amoniak	mgNH ₄ /dm ³	0,2	0,5	0,3	0,2	I
Azot ogólny	mgN/dm ³	4,5	3,6	3,8	3,8	III
Substancje rozpuszczone	mg/dm ³	380	360	335	357	II
Zawiesina ogólna	mg/dm ³	10,0	12,0	11,1	12,4	III
Liczba bakterii coli (typu kałowego)	w 100 ml	x	x	4.902	3.721	IV
Ocena ogólna	x	x	x	IV	IV	IV
rzeka Warta poniżej Poznania (w Bolechowie)						
Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /dm ³	9,7	9,8	10,1	9,5	II
BZT ₅	mgO ₂ /dm ³	3,6	5,0	4,8	6,5	IV
ChZT-Mn utlenialność	mgO ₂ /dm ³	9,6	8,0	5,7	6,1	III
ChZT-Cr	mgO ₂ /dm ³	37,0	36,7	44,6	28,3	IV
Fosfor ogólny	mgP/dm ³	0,2	0,3	0,2	0,2	III
Fosforany	mgPO ₄ /dm ³	0,4	0,5	0,4	0,4	III
Amoniak	mgNH ₄ /dm ³	0,3	0,5	0,4	0,7	III
Azot ogólny	mgN/dm ³	4,5	4,0	4,0	4,6	III
Substancje rozpuszczone	mg/dm ³	377	369	365	383	II
Zawiesina ogólna	mg/dm ³	11,0	15,0	13,7	16,7	III
Liczba bakterii coli (typu kałowego)	w 100 ml	x	x	85.083	969.250	V
Ocena ogólna	x	x	x	IV	IV	IV

* I – jakość bardzo dobra, II – dobra, III – zadowalająca, IV – niezadowalająca, V – zła
 Źródło: US w Poznaniu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

Na jakość wód Warty wpływ ma także stan jej poznańskich dopływów, przede wszystkim Cybiny, Bogdanki oraz Główniej, dlatego badaniom poddaje się także odcinki ujściowe ww. cieków. Wody tych rzek nie odpowiadają normom. Do Bogdanki trafiają ścieki z przelewów kanalizacji ogólnospławnej miasta oraz przelewy z przepompowni ścieków⁴⁵, w związku z tym ciek w dalszym ciągu pozostaje najbardziej zanieczyszczoną rzeką w Poznaniu. Jakość wód w badaniach przeprowadzanych przy ujściu do Warty, poniżej przepompowni ścieków przy ul. Garbary jest na tyle zła, iż w przypadku niemal wszystkich wskaźników mieści się w najniższej – piątej klasie. Pozostałe dwa cieki zaliczane są do nieco wyższej IV klasy, jednakże jakość ich wód, mimo niewielkiej poprawy, w dalszym ciągu jest niezadowalająca.

W latach 2002–2005 władze miejskie podjęły szereg działań zmierzających do poprawy i utrzymania czystości wód powierzchniowych, m.in.:

- ▣ kontynuowano biologiczną odnowę wód rzeki Bogdanki, m.in. dokonano przebudowy cieku Wierzbak, wybudowano zbiornik retencyjny przy ul. Strzeszyńskiej/Druskiennickiej, przeprowadzono czyszczenie stawów Sońskich
- ▣ przeprowadzono remont i uszczelnienie lewobrzeżnego wału przeciwpowodziowego Warty, od mostu Królowej Jadwigi do mostu Przemysła I

- ▣ kontynuowano budowę systemu stałego doczyszczania wód ciągu wodnego rzeki Cybiny, m.in. wykonano odbudowę przegrody biologicznej na stawie Browarnym, prace ziemne i umocnieniowe na cieku Darzynka, zakończono rekultywację stawu Antoninek oraz stawu Olszak
- ▣ prowadzono prace przy odbudowie 4 stawów na Dębinie, m.in.: zakończono prace rekultywacyjne na stawie Grundela
- ▣ dofinansowano ze środków budżetu Miasta napowietrzanie naddennych wód jez. Kierskiego w celu spowolnienia eutrofizacji wód jeziora poprzez eliminację procesów beztlenowych.

Dodatkowo prowadzono konserwację oraz odbudowę rowów, cieków i zbiorników wodnych małej retencji i budowli hydrotechnicznych, a także sprawdzano szczelność zbiorników bezodpływowych oraz likwidowano nielegalne wyloty ze zbiorników.

9.3.2. Wody podziemne

Wody podziemne, ze względu na ich duże zasoby oraz wysoką jakość stanowią ważne źródło zaopatrzenia ludności oraz zakładów przemysłowych w wodę. Zasoby wód podziemnych występują w obrębie utworów czwartorzędu oraz trzeciorzędu i kredy. Przeciętny zasięg utworów czwartorzędowych w Poznaniu sięga do głębokości 30–40 m. Badania jakości wód podziemnych w sieci monitoringu regionalnego prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, natomiast w sieci monitoringu krajowego – Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Obserwuje się wyraźną korelację stanów wód podziemnych z wielkością opadów i stanami rzek.

W celu ochrony oraz porządkowania gospodarki wodami podziemnymi Miasto w latach 2002–2005 prowadziło działania w zakresie:

- ▣ opiniowania dokumentacji i projektów likwidacji starych nieczynnych technicznie 37 studni publicznych i 14 studni o innym charakterze (w tym zakładowych), które stanowiły potencjalną drogę przemieszczania się zanieczyszczeń do warstwy wód podziemnych, a także zebranie dokumentacji dotyczącej likwidacji 118 studni i wykonanie takiej samej liczby nowych studni na ujęciu wody pitnej „Dębina”
- ▣ opiniowania zagadnień dotyczących wykonania otworów obserwacyjnych dla potrzeb monitoringu wód podziemnych na terenie 45 projektowanych i istniejących inwestycji
- ▣ ustalenia zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych dla około 50 zainteresowanych podmiotów, w celu ochrony wód podziemnych pod względem jakości i ilości
- ▣ ustanawiania stref ochronnych dla 2 ujęć wód podziemnych
- ▣ prowadzenia nadzoru nad wykonaniem badań jakości środowiska wód podziemnych w ramach monitoringu lokalnego.

Urząd Miasta Poznania opracował bazę danych inwentaryzujących ujęcia wód podziemnych na terenie Poznania, która zawiera dokładny opis każdego ujęcia, w tym informacje o lokalizacji topograficznej, budowie geologicznej, stanie prawnym, właścicielu, użytkowniku oraz jakości wody.

Wyniki zawarte w raportach z badań monitoringowych, przeprowadzonych na terenach istniejących inwestycji, w większości przypadków nie wskazują na pogarszanie się stanu środowiska gruntowo-wodnego, co świadczy o skuteczności podejmowanych działań.

9.4. Klimat akustyczny

Najbardziej uciążliwy dla mieszkańców Poznania jest hałas komunikacyjny, w szczególności drogowy, emitowany przez pojazdy oraz samoloty. Najgorsza sytuacja występuje w śródmieściu, w sąsiedztwie ulic tranzytowych na trasach dróg krajowych: Świecko–Brześć (Nr 92), Wrocław–Bydgoszcz (Nr 5), drodze wylotowej w kierunku Katowic (Nr 11), linii kolejowych do Warszawy, Katowic, Bydgoszczy, Wrocławia, Krzyża i Zbąszynka oraz lotnisk: na Ławicy i w Krzesinach (wraz z korytarzami powietrznymi).

W centrum miasta w porze dziennej równoważny poziom dźwięku powyżej 75 dB występuje wzdłuż 14% przebadanych tras. W niektórych rejonach miasta notuje się obniżenie maksymalnych rejestrowanych wartości równoważnego poziomu hałasu, w wyniku zmniejszenia liczby pojazdów ciężkich, poprawy ich stanu technicznego, poprawy stanu nawierzchni drogowych (m.in. eliminacji bruku). W 2004 r. w całym kraju wprowadzono ograniczenie maksymalnej szybkości pojazdów samochodowych w terenie zabudowanym (w ciągu dnia) do 50 km/h, co służy zmniejszeniu poziomu hałasu komunikacyjnego. W Poznaniu dodatkowo centrum miasta obejmuje szeroka strefa płatnego postoju, powodująca uspokojenie ruchu. Lokalnie podejmowane są działania polegające na zmniejszeniu prędkości dopuszczalnych pojazdów na wybranych odcinkach drogi lub ograniczania wjazdu pojazdów ciężarowych. Poznań był pierwszym miastem w Polsce stosującym tzw. „ciche nawierzchnie”. Nawierzchnię typu colsoft, powodującą spadek o około 3 dB emisji hałasu, położono m.in. na ul. Główniej, Garbary, Grunwaldzkiej, Poznańskiej, Hetmańskiej, Reymonta, Głogowskiej. W najbardziej dokuczliwych dla mieszkańców ciągach komunikacyjnych powstały ekrany akustyczne, m.in. zabezpieczają miejski odcinek autostrady, przez co jego uciążliwość dla mieszkańców jest zmniejszona. Stosowane są także coraz nowocześniejsze rozwiązania techniczne zmniejszające uciążliwość akustyczną komunikacji tramwajowej, np. specjalne konstrukcje zapewniające odpowiednią wibroizolację oraz nowe typy taboru. Co roku powiększa się sieć dróg rowerowych – np. w 2005 r. zbudowano odcinek na ul. Zamenhofska między ul. Kórnicką i Piłsudskiego oraz dostosowano chodniki do ruchu rowerowego na ul. Niestachowskiej, Serbskiej oraz Witosa.

WYNIKI BADAŃ AKUSTYCZNYCH W OTOCZENIU AUTOSTRADY A2 W 2004 R.

Punkt pomiarowy	Odległość od osi autostrady	Równoważny poziom hałasu (dB)*		Natężenie ruchu (pojazdy/h)			
				dzień		noc	
		dzień	noc	ogółem	poj.ciężkie	ogółem	poj.ciężkie
ul. Przemyska I	68	49,0	49,5	146	14	40	6
ul. Przemyska II	70	47,3	46,4	142	14	50	6

*norma w porze dziennej – 60 dB, w porze nocnej 50 dB

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu

Mieszkańcy rejonów ulic Bukowska, Bułgarska, Polska (rejon lotniska Ławica), a w szczególności okolic Marlewa, Minikowa i Świerczewa (rejon lotniska wojskowego) dotkliwie odczuwają nadmierny hałas lotniczy. W tym ostatnim przypadku, ze względu na brak możliwości ograniczenia emisji hałasu i zlokalizowania w niewielkiej odległości od lotniska zabudowań mieszkalnych, wo-

Wojewoda wielkopolski podjął decyzję o utworzeniu w rejonie lotniska Krzesiny obszaru ograniczonego użytkowania, skutkującą m.in. zakazami rozwoju budownictwa mieszkaniowego czy też powstawania budynków użyteczności publicznej w określonych strefach wokół lotniska. W związku z występowaniem nadmiernego hałasu grupy mieszkańców przystąpiły do starań o odszkodowanie związane z sąsiedztwem lotniska na drodze sądowej. Hałas kolejowy jest uciążliwy dla mieszkańców zamieszkujących w sąsiedztwie linii kolejowych (os. Piątkowo, Podolany, Strzeszyn, Sołacz, Górczyn, Świerczewo i Szczepankowo). W 2005 r. powstał ekran dźwiękochłonny wzdłuż obwodnicy kolejowej na wysokości os. Batorego na Piątkowie.

9.5. Odpady i oczyszczanie miasta

W latach 2002–2005 w ramach prac związanych z racjonalizacją gospodarki odpadami w Poznaniu:

- ▣ Rada Miasta Poznania podjęła uchwałę nr XLVII/498/IV/2004 z dnia 22.06.2004 r. w sprawie przyjęcia Strategii Gospodarki Odpadami dla miasta Poznania, w której określono kierunki rozwoju gospodarki odpadami do 2014 r.
- ▣ Rada Miasta Poznania podjęła uchwałę nr XLVII/498/IV/2004 z dnia 22.06.2004 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Poznania, który obejmuje działania i projekty zmierzające do zorganizowania zintegrowanego, nowoczesnego miejskiego systemu gospodarki odpadami, zgodnego z wymogami unijnymi.

9.5.1. Oczyszczanie miasta

W 2005 r. usługi⁴⁶ w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości świadczyło 57 firm. Największy udział na rynku usług mają firmy: Remondis Sanitech Poznań Sp. z o.o., SITA, Altrans, Vikom i Hemar. Największy udział w ilości odpadów komunalnych przyjętych na składowisko w Suchym Lesie ma Remondis Sanitech Poznań Sp. z o.o.⁴⁷, Altrans i Hemar. W latach 2002–2005 działalność w zakresie oczyszczania ulic i placów, torowisk, przystanków tramwajowych i autobusowych MPK oraz terenów zielonych, skarp i rowów PST prowadzona była przez firmy zewnętrzne wybierane w drodze przetargu przez zarządców tych terenów (ZDM, MPK, ZZM). Powierzchnia oczyszczonych terenów, poza pasem drogowym, wyniosła ponad 900 ha. Działające w strukturze zakładu budżetowego Zakład Zagospodarowania Odpadów Pogotowie Czystości wykonało w latach 2002–2005 14,6 tys. interwencji (w tym uprzątnięto skutki 3,1 tys. kolizji drogowych i 11 tys. padłych zwierząt i ptaków) oraz blisko 1 tys. ton odpadów z uporządkowanych terenów. Kontynuowano współpracę Urzędu Miasta Poznania z Aresztem Śledczym. Pensjonariusze Aresztu porządkowali przede wszystkim niezagospodarowane otwarte przestrzenie, pobocza dróg i tras kolejowych, tereny wokół cmentarzy, fortów i lasów komunalnych o powierzchni ogółem 2.273 ha, na których w latach 2002–2005 zebrali 255 ton śmieci. W latach 2002–2005 systematycznie zlecano porządkowanie niezagospodarowanych terenów miejskich, gdzie stwierdzono występowanie załączków tzw. „dzikich wysypisk”. Podejmowane działania przyczyniły się do poprawy stanu sanitarno-porządkowego miasta i przeciwdziałały powstawaniu zagrożeń negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko. Również corocznie organizowano proekologiczno-edukacyjne akcje: w kwietniu „Wiosenne Porządki”, a we wrześniu międzynarodową

akcję „Sprzątanie Świata”, kierowane w szczególności do młodego pokolenia poznaniaków. Podczas tych akcji młodzież porządkowała w szczególności tereny przyszkolne, pobocza dróg, tereny leżące przy cmentarzach komunalnych i parafialnych, akwenach wodnych oraz lasy komunalne.

W akcji „Wiosenne porządki” uczestniczyło 106 tys. ochotników, którzy uporządkowali obszar 2.278 ha i wyzbierali 1.459 ton odpadów, przyjętych nieodpłatnie na składowisko komunalne w Suchym Lesie. W akcjach „Sprzątanie Świata” uczestniczyło 108 tys. osób (głównie to uczniowie). Sprzątaniem objęto tereny o powierzchni 2.310 ha, z których wywieziono 1.041 ton odpadów.

9.5.2. Odzyskiwanie surowców wtórnych

Na terenie Poznania prowadzona jest na szeroką skalę selektywna zbiórka odpadów „u źródła” (makulatura, szkło, tworzywa sztuczne), obejmująca swoim zasięgiem zabudowę jedno- i wielorodzinną oraz obiekty użyteczności publicznej. Sелеktywna zbiórka jest prowadzona przez firmy wywozowe⁴⁸ oraz miejski zakład budżetowy Zakład Zagospodarowania Odpadów (w ramach systemu miejskiego). W latach 2002–2005 ogółem odzyskano prawie 36 tys. ton surowców wtórnych⁴⁹.

W celu rozwiązania problemu usuwania odpadów problemowych (wielkogabarytowych lub niebezpiecznych):

- ▣ na terenie składowiska w Suchym Lesie zorganizowano Punkt Gromadzenia Odpadów Problemowych⁵⁰ (w 2005 r. zebrano 820 ton odpadów wielkogabarytowych)
- ▣ od sierpnia 2005 r. po Poznaniu jeździ Mobilny Punkt Gromadzenia Odpadów Problemowych. Do końca roku zebrał on 12,2 ton odpadów niebezpiecznych
- ▣ prowadzona jest akcja selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych (zużytych baterii i opakowań z aluminium) w placówkach oświatowych. W latach 2004–2005 zebrano 1,2 ton aluminium i 8,1 ton zużytych baterii
- ▣ od 2005 r. wprowadzono system zbiórki przeterminowanych leków w aptekach (w 2005 r. zebrano w tym systemie 576 kg leków).

Urząd Miasta Poznania wraz z jednostkami miejskimi zintensyfikował działania edukacyjne promujące wśród mieszkańców segregację odpadów komunalnych. Przygotowano m.in. plakaty edukacyjno-informacyjne, kalendarze plakatowe, ołówki i torby ekologiczne, naklejki, książeczki do kolorowania, plany lekcji, torby ekologiczne i smycze z nadrukiem „Chroń Środowisko – Segreguj Odpady”. Przygotowano animowany spot edukacyjny „Felka rady jak segregować na odpady”, który w 2005 r. został przekazany poznańskim szkołom oraz broszury informacyjne o zasadach utrzymania czystości i porządku, postępowania z odpadami komunalnymi i segregacji odpadów. Przeprowadzono II Poznańskie Dni Recyklingu. Akcję skierowano do nauczycieli i uczniów poznańskich szkół.

9.5.3. Eksploatacja składowiska miejskiego

Eksploatacją składowiska miejskiego, zlokalizowanego na terenie gminy Suchy Las, zajmuje się zakład budżetowy Zakład Zagospodarowania Odpadów⁵¹. Wszelkie prace realizowane na jego terenie oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie wymagają uzgodnień z władzami gminy. Odpady gminy Suchy Las są składowane nieodpłatnie, a po wypełnieniu części składowiska Miasto jest zobowiązane do rekultywacji terenu na swój koszt.

SKŁADOWISKO ODPADÓW KOMUNALNYCH W SUCHYM LESIE						
Wyszczególnienie	Jedn. miary	2002	2003	2004	2005	2002=100
Powierzchnia wysypiska ogółem, w tym:	ha	33,3	33,8	48,8	52,0	156,2
część eksploatowana	ha	12,4	12,4	12,4	12,4	100,0
zrekultywowana	ha	11,6	11,6	11,6	11,6	100,0
Przepustowość wysypiska	t/dobę	236	588	510	358	151,7
Liczba przyjętych pojazdów na wysypisko ogółem, w tym:	tys.	45,7	55,9	31,6	31,8	69,6
Remondis-Sanitech	tys.	9,1	16,9	12,8	9,5	104,4
Ilość przyjętych odpadów stałych ogółem, w tym:	tys. t	76,1	183,8	182,0	127,4	167,4
Remondis-Sanitech	tys. t	30,1	97,3	108,0	71,5	237,5
Średnia cena za tonę odebranych odpadów	zł	78,00 ⁵²	45,00-78,00 ⁵²	45,00-78,00	55,00-85,00	x

Źródło: Zakład Zagospodarowania Odpadów

W latach 2002–2005 na wysypisko przyjęto 569,3 ton odpadów stałych⁵³, w tym od spółki Remondis-Sanitech 306,9 ton, tj. 53,9%. Po zmianie w 2003 r. sposobu wyznaczania ceny za składowanie odpadów⁵⁴, ich ilość zwiększyła się znacząco, pomimo iż ustawa o odpadach umożliwiła firmom wywozowym składowanie odpadów na innych ekologicznych składowiskach (m.in. w Czmo- niu i Goraninie). Składowisko w Suchym Lesie jest wypełnione w 72,8%, sukcesywnie trwają prace przy przygotowywaniu na ten cel nowej jego części. Do eksploatacji wprowadzono rozdrabniarkę odpadów wielkogabarytowych, dzięki której dwukrotnie zmniejszyła się objętość tych odpadów. Na terenie składowiska prowadzono prace rekultywacyjne i modernizacyjne, w tym zmo- dernizowano elektrownię biogazową, wykorzystującą do produkcji energii elektrycznej powstający samoistnie metan. W latach 2002–2005 uzyskano 10.113 MW energii elektrycznej (wykorzystywanej częściowo do na potrzeby zasilania terenu składowiska, a nadwyżki są sprzedawane firmie Enea SA). Na składowisku kontynuowano segregację surowców wtórnych, tj. makulatu- ry, opakowań z tworzyw sztucznych typu PET, szkła. W latach 2002–2005 ze- brano 5,1 tys. ton surowców.

9.6. Program Ochrony Środowiska dla miasta Poznania na lata 2004–2007

W dniu 22 czerwca 2004 r. Rada Miasta Poznania uchwaliła „Program Ochrony Środowiska dla miasta Poznania na lata 2004–2007”⁵⁵. Program został opraco- wany przez konsorcjum Głównego Instytutu Górnictwa oraz Przedsiębiorstwa Geologicznego PROXIMA SA. Program realizuje na poziomie miasta zapisy po- lityki ekologicznej państwa, a jego zakres został określony przez ustawę „Pra-

wo ochrony środowiska”. Opracowany został w trzech aspektach:

1. działań systemowych (w związku z systemem transportowym, rekreacją, osadnictwem, przemysłem i energetyką, rolnictwem, edukacją ekologiczną i współpracą ponadlokalną)
2. ochrony dziedzictwa przyrodniczego wraz z racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrody
3. poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

W trakcie prac nad projektem Programu przygotowano analizę stanu środowiska miasta, uwarunkowań wewnętrznych, zewnętrznych oraz innych aspektów niezbędnych i pomocnych w sformułowaniu zagrożeń, celów ekologicznych, a także priorytetowych kierunków działań. Wybór celów, priorytetów i zadań jest dorobkiem analizy dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego i miejskiego, programów inwestycyjnych realizowanych na terenie miasta, opracowań naukowych, uwarunkowań finansowych oraz konsultacji, którymi objęto zainteresowane podmioty samorządowe, gospodarcze i środowiska opiniotwórcze miasta. Zadania do realizacji zostały ujęte w formie harmonogramu w rozbiciu na lata, w którym podano zasady odpowiedzialności i współpracy, a także wskazano możliwe zewnętrzne źródła finansowania. Zawarto tam także propozycje procedur zarządzania jego realizacją oraz system oceny skuteczności wdrażania.

Do najważniejszych problemów środowiskowych Poznania zaliczono zagrożenie hałasem komunikacyjnym oraz zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Pozostałe problemy środowiskowe są w Poznaniu od lat skutecznie łagodzone.

Ograniczeniu hałasu komunikacyjnego ma sprzyjać m.in. preferencja dla rozwoju komunikacji publicznej (m.in. wykorzystanie komunikacji kolejowej do podróży lokalnych w obrębie aglomeracji) i dla ruchu niezmotywowanego, przy jednoczesnym wprowadzaniu ograniczeń dla ruchu samochodowego. Wśród zadań inwestycyjnych priorytetem ma być realizacja tzw. III Ramy oraz stosowanie „cichych” nawierzchni i instalowanie ekranów akustycznych.

Poprawę czystości wód powierzchniowych ma umożliwić m.in. całkowite wyeliminowanie zrzutów nieoczyszczonych ścieków do wód otwartych (w szczególności poprzez modernizację LOŚ, przebudowę sieci kanalizacyjnej), wspieranie działań zakładów przemysłowych zmierzających do wdrażania technologii przyjaznych środowisku, przestrzeganie zasady wyprzedzającego uzbrojenia terenów pod zabudowę w infrastrukturę kanalizacyjną. Realizowane są zadania zawarte w rozporządzeniu Dyrektora RZGW w Poznaniu w sprawie ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru zlewni rzeki Kopel. Przewiduje się kontynuację wdrażania programów ochrony wód w zlewniach rzek Cybiny i Bogdanki oraz rozpoczęcie podobnych programów dla Strumienia Junikowskiego i Różanego Potoku oraz ewentualnie innych rzek, w miarę rozpoznawania problemów.

W pierwszym okresie realizacji planu prace objęły organizowanie spotkań z jednostkami i podmiotami, których działalność ma wpływ na realizację Programu oraz monitorowanie zaawansowania realizacji priorytetów programu. Program stanowi podstawę do ubiegania się o dofinansowanie działań związanych z ochroną środowiska i był jednym z kryteriów oceny wniosków składanych do Gminnego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Go-

spodarki Wodnej.

W Wydziale Ochrony Środowiska UMP trwają prace nad przygotowaniem raportu z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla miasta Poznania na lata 2004–2007”, który zostanie przedstawiony Radzie Miasta Poznania w marcu 2007 r. wraz ze sprawozdaniem z realizacji Planu Gospodarki Odpadami, przygotowanym przez Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej UMP.

10. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

10.1. Stan bezpieczeństwa publicznego

10.1.1. Przestępczość

W latach 2002–2005 stan bezpieczeństwa publicznego na terenie Poznania poprawił się. Komenda Miejska Policji w Poznaniu wszczęła na terenie miasta 136,6 tys. śledztw i dochodzeń. Wykrywalność rosła i wyniosła w 2005 r. 47,9% (2002 r. – 43,3%). W okresie tym popełniono w Poznaniu 155 tys. przestępstw. Od 2003 r. liczba ich zmniejsza się (średnio o 8% rocznie). Wskaźnik zagrożenia przestępczością mierzony liczbą stwierdzonych przestępstw na 100 tys. mieszkańców wyniósł w 2005 r. 6109 i był o 15% niższy niż w 2002 r.

PRZESTĘPSTWA POPEŁNIONE W M. POZNANIU W LATACH 2002–2005						
Wyszczególnienie a – ogółem b – popełnione przez nieletnich		2002	2003	2004	2005	2002=100
Przestępstwa ogółem, w tym:	a	41.160	41.747	37.646	34.823	84,6
	b	800	1.427	2.527	2.954	369,3
przestępstwa kryminalne	a	36.323	34.522	30.711	28.845	79,4
	b	793	1.404	2.482	2.920	368,2
zabójstwa	a	20	19	19	14	70,0
	b	—	—	1	—	X
uszkodzenie ciała	a	197	203	275	282	143,1
	b	66	94	145	158	239,4
bójki i pobicia	a	154	191	159	175	113,6
	b	31	67	43	57	183,9
zgwałcenie	a	32	15	23	25	78,1
	b	4	1	1	2	50,0
rabunek	a	1 379	1 528	1 412	1 951	141,5
	b	180	258	414	286	158,9
kradzież	a	9 842	11 093	10 628	10 469	106,4
	b	137	232	271	232	169,4

PRZESTĘPSTWA POPEŁNIONE W M. POZNANIU W LATACH 2002–2005						
Wyszczególnienie a – ogółem b – popełnione przez nieletnich		2002	2003	2004	2005	2002=100
kradzież z włamaniem	a	8. 643	8. 570	7. 498	5. 847	67,7
	b	68	80	128	167	245,6
– w tym samochodów	a	2. 710	3. 266	2. 937	2. 747	101,4
	b	.	.	12	5	X
przestępstwa narkotykowe	a	.	.	1. 627	2. 192	X
	b	.	.	968	1 428	X
przestępstwa gospodarcze	a	3. 340	5. 368	4. 670	3. 662	109,6
	b	—	8	28	15	X

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Najwyższy udział, 84% wszystkich stwierdzonych przestępstw, stanowią przestępstwa o charakterze kryminalnym. W tej grupie przestępstw w latach 2002–2005 komisariaty z terenu Poznania wszczęły 113,2 tys. śledztw i dochodzeń. Wykrywalność wyniosła w 2005 r. 37,6%⁵⁶ i była wyższa o 1,4% w stosunku do 2002 r. W ciągu 4 lat liczba stwierdzonych przestępstw, kryminalnych spadła o 1/5. Analizując dynamikę liczby przestępstw można zauważyć, że jej spadek następuje w większości kategorii przestępstw od 2003 r. Analiza liczby i dynamiki zgłoszeń 5 kategorii przestępstw, które mają największy wpływ na bezpieczeństwo wykazuje, iż w 2005 r. wystąpił spadek liczby kradzieży (o 6%), kradzieży z włamaniem (aż o 32% w porównaniu z 2003 r.) i kradzieży samochodów (o 16%). Wzrosła natomiast liczba przestępstw brutalnych: rabunku (wzrost aż o 28%) i przestępstw, w wyniku których doszło do uszkodzenia ciała (wzrost aż o 39%). W ostatnich 2 latach zanotowano także wzrost liczby przestępstw narkotykowych (o 35%).

W latach 2002–2005 stwierdzono 17 tys. przestępstw gospodarczych. Liczba ich spadła w porównaniu z 2003 r. aż o 32%⁵⁷. W 2005 r. znacznie zmniejszyła się liczba stwierdzonych przestępstw gospodarczych (spadek o 21,6%). Wykrywalność była bardzo wysoka (w 2005 r. – 95,3%), co oznacza, że zostali ustaleniu sprawcy praktycznie prawie wszystkich wykrytych i ujawnionych przestępstw gospodarczych.

Liczba stwierdzonych przestępstw popełnionych przez nieletnich wyniosła 7,7 tys. Udział nieletnich w popełnionych przestępstwach wykazuje od 2002 r. tendencję wzrostową, do 5% w 2005 r. (2002 r. – 1,9%).⁵⁸ Nieletni popełniają głównie przestępstwa o charakterze kryminalnym (98,6%).

10.1.2. Wypadki drogowe

W latach 2002–2005 w Poznaniu zanotowano 5.712 wypadków drogowych. Liczba wypadków systematycznie zmniejsza się. W 2005 r. było ich o 14,1% mniej w porównaniu z 2002 r. Podstawowe przyczyny wypadków to nadmierna prędkość, nietrzeźwość uczestników wypadków, nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu oraz nieprawidłowe wyprzedzanie. Największe zagrożenie

stwarzają młodzi kierowcy w wieku 18–24 lat.

WYPADKI DROGOWE W POZNANIU W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Wypadki drogowe ogółem	1. 328	1.248	1. 152	1. 141	85,9
Ofiary wypadków ogółem, w tym:	1. 669	1. 517	1. 497	1. 460	87,5
zabici na miejscu	34	40	50	34	100,0
zabici na 100 wypadków	2,6	3,2	4,3	3,0	115,4

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

W latach 2002–2005 na drogach zostały poszkodowane 6.143 osoby, z tego 158 osób zginęło na miejscu.

W Poznaniu do największej liczby wypadków dochodzi na ulicach: Głogowska, Dąbrowskiego, Hetmańska, Bałtycka i Grunwaldzka.

10.2. Współpraca Samorządu z Policją

W latach 2002–2005 działalność Policji na terenie Poznania koncentrowała się na zapewnieniu mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa i ochronie porządku publicznego, w tym na zwalczaniu najgroźniejszych, zwłaszcza zorganizowanych grup przestępczych. Ustalono 32,4 tys. podejrzanych. Zatrzymano prawie 25 tys. sprawców przestępstw „na gorącym uczynku”, przeprowadzono 511,1 tys. interwencji, doprowadzono 96,7 tys. osób i wylegitymowano ponad 1,4 mln osób. Nałożono 188,6 tys. mandatów karnych na kwotę 20,8 mln zł i skierowano ponad 29,7 tys. wniosków do sądów. W ramach służby konwojowo-ochronnej konwojowano i doprowadzono 50,2 tys. osób i zabezpieczano 2.264 imprezy.

Należy podkreślić, że cele strategiczne Miasta Poznania i Policji w zakresie bezpieczeństwa i w określaniu przestępstw uznanych jako największe zagrożenie od kilku lat są zbieżne. Ułatwia to zaangażowanie lokalnej społeczności we współpracę z policją na rzecz ograniczenia przestępczości. Niewątpliwie m.in. dzięki tej współpracy możliwa była znaczna poprawa poziomu bezpieczeństwa, a w szczególności ograniczenie tak zwanej przestępczości „ulicznej”. W tym okresie ustalono 32,4 tys. podejrzanych, zatrzymano „na gorącym uczynku” prawie 25 tys. sprawców przestępstw, przeprowadzono 511,1 tys. interwencji, doprowadzono 96,7 tys. osób i wylegitymowano ponad 1,4 mln osób. Nałożono 188,6 tys. mandatów karnych na kwotę 20,8 mln zł i skierowano ponad 29,7 tys. wniosków do sądów. W ramach służby konwojowo-ochronnej konwojowano i doprowadzono 50,2 tys. osób i zabezpieczono 2.264 imprezy.

Podejmowano wspólne patrole Policji oraz Straży Miejskiej.

W latach 2002–2006 w ramach wsparcia działalności Policji wydatkowano z budżetu Miasta kwotę ponad 16,5 mln zł, m.in. na:

- ▣ zakup nieruchomości na siedzibę Komisariatu Poznań–Północ (os. Jana III Sobieskiego 115)
- ▣ służbę kandydacką
- ▣ funkcjonowanie służb patrolowych
- ▣ prace adaptacyjno-remontowe (m.in. Ośrodek Szkolenia Policji w Poznaniu przy ul. Taborowej 22)
- ▣ zakup wyposażenia, sprzętu specjalistycznego i komputerowego oraz pojazdów samochodowych
- ▣ wdrożenie w Komendzie Miejskiej Policji systemu pozycjonowania pojazdów służbowych, wykorzystującego technologię GPS i GPRS.

Miasto Poznań sfinansowało także dodatkowe patrole policjantów w rejonach, gdzie dochodziło do najczęstszego popełniania wykroczeń i przestępstw po spożyciu alkoholu oraz wyróżniano nagrodami policjantów, którzy dokonali zatrzymania „na gorącym uczynku” sprawców przestępstw samochodowych i okołosamochodowych.

W 2002–2005 coroczną nagrodę „Najlepszy Dzielnicowy Miasta Poznania” otrzymało 3 funkcjonariuszy: st. posterunkowy Michał Leśniewski (2002 r.), sierżant Adam Michalak (2003 r.), starszy posterunkowy Piotr Wrona (2004 r.), starszy sierżant Adam Michalak (2005 r.).

Od 2005 r. utworzono w budżecie Miasta Poznania specjalny „fundusz nagrodowy” na zwalczanie przestępczości samochodowej, z którego nagrodzeni są policjanci zatrzymujący na gorącym uczynku sprawcę kradzieży (w 2005 r. fundusz wyniósł 50 tys. zł).

10.3. Straż Miejska⁵⁹

W latach 2002–2005 działania Straży Miejskiej ukierunkowane zostały na zwalczanie i zapobieganie negatywnym zjawiskom naruszania ładu, porządku publicznego, czystości i estetycznego wyglądu miasta oraz na zapobieganie przestępczości.

REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH STRAŻY MIEJSKIEJ W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Wnioski do kolegium ds. wykroczeń/sądu	379	428	440	976	257,5
Liczba ukaranych mandataми karnymi	33. 358	34. 821	34. 691	41. 022	123,0
Kwota mandatów karnych w tys. zł	1. 562	1. 615	2.780	3. 541	226,7
Liczba upomnień-pouczeń	55. 373	54. 101	44. 319	44. 231	79,9
Liczba wylegitymowanych osób	75. 425	79. 816	80. 680	88. 385	117,2
Liczba zatrzymanych osób	224	228	206	237	105,8
Liczba usuniętych wraków samochodowych	459	389	218	305	66,4

REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH STRAŻY MIEJSKIEJ W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002=100
Liczba osób skierowanych do Izby Wyrzeźwieni	213	231	208	275	129,1
Uwagi przekazane przedsiębiorstwom i innym jednostkom organizacyjnym	25. 559	25. 762	25. 729	23. 411	91,6
Liczba założonych blokad na koła niewłaściwie zaparkowanych pojazdów	16. 395	18.735	18. 434	14 .833	90,5

Źródło: Straż Miejska

Straż Miejska samodzielnie lub z udziałem innych właściwych organów, podejmowała działania egzekwujące przestrzeganie prawa. Większość z nich dotyczyła warunków sanitarnych i legalności prowadzenia handlu okrężnego, ochrony środowiska (dzikie wysypiska, dewastacja zieleni, nielegalne wycinki drzew), stanu technicznego oświetlenia i czystości ulic. Straż Miejska zapewniała również ochronę odbywających się w Poznaniu imprez i uroczystości o charakterze patriotycznym, religijnym, politycznym, handlowym i sportowym. Usprawnieniu i podniesieniu efektywności działania Straży Miejskiej służyło podjęcie współpracy z wszystkimi jednostkami pomocniczymi. Efektem tej współpracy był szereg wspólnych dokonań na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców oraz porządku i ładu estetycznego miasta. Działania Straży Miejskiej pozwalają na znaczne odciążenie policji od zadań o charakterze administracyjno-porządkowym. Straż Miejska aktywnie uczestniczy w realizacji zadań doraźnych, wynikających z potrzeb Miasta oraz problemów pojawiających się w jego codziennym funkcjonowaniu. W latach 2002–2005 ukarano 143,9 tys. osób mandatami karnymi na kwotę 9,5 mln zł, skierowano 2,2 tys. wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Poznaniu oraz udzielono 198 tys. upomnień-pouczeń. Nastąpiło znaczne wzmocnienie kadrowe oddziałów Straży Miejskiej. Stan zatrudnienia Straży Miejskiej w okresie 2002–2005 zwiększył się do 311 osób na koniec 2005 r., tj. o 54 osoby w porównaniu z 2002 r. 50 nowo zatrudnionych funkcjonariuszy realizuje projekt tzw. „patroli szkolnych”. Jego celem jest poprawa bezpieczeństwa uczniów i eliminowanie zjawisk patologicznych na terenie szkół i w ich okolicy⁶⁰.

Od końca 2004 r. Straż Miejska prowadziła wraz z Sekcją Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji pomiary⁶¹ prędkości pojazdów samochodowych z wykorzystaniem mobilnego fotoradaru (trafifoto), zakupionego ze środków budżetu Miasta Poznania⁶². Miejsca kontroli są wyznaczane na podstawie policyjnych statystyk wypadkowości oraz uwag przekazywanych przez mieszkańców.

W latach 2002–2005 przekazano środki z budżetu Miasta na utrzymanie i działalność Straży Miejskiej w wysokości prawie 4,7 mln. zł. Środki te zostały wykorzystane na zakup składników mundurowych, zakup materiałów biurowych, środków czystości, wyposażenie techniczne funkcjonariuszy SM, paliwo i części zamienne do pojazdów służbowych, naprawy pojazdów służbowych, usługi krawieckie, czyszczenie odzieży, naprawę obuwia, broni, środków łączności,

opłaty telekomunikacyjne, zakup energii, opłaty za czynsz. Z budżetu Miasta sfinansowano zakup 8 samochodów oraz 8 skuterów i miernika hałasu. Wzrosła liczba sprzętu specjalistycznego: łączności (o 18 radiostacji nasobnych oraz 45 urządzeń ładujących) i przymusu bezpośredniego: kajdanek (o 42) i pałek typu „Tonfa” (o 51 sztuk). W celu podniesienia kwalifikacji i przydatności zawodowej funkcjonariusze Straży Miejskiej uczestniczą, poza szkoleniami wewnętrznymi, w kursach organizowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu, w szczególności w zakresie zasad posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego.

10.4. Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego

W dniu 3 lutego 2004 r. Rada Miasta Poznania przyjęła Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego⁶³, w ramach którego podejmowane są działania⁶⁴ mające na celu zmniejszenie poczucia zagrożenia, ograniczenie przestępczości oraz poprawę ochrony bezpieczeństwa mieszkańców, w tym wielorakie kierunkowe programy częściowe, m.in.: przeciwdziałania przestępczości nieletnich, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, programy zwiększające poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnych i grup mieszkańców (np. „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna Szkoła”, „Niebieska Karta”, „Uwaga zagrożenie”, „Program Informacyjno-Edukacyjny o Sektach”, „Sąsiedzki Program Przeciwdziałania Przestępczości”, „W tym domu dbają o porządek”), ochrony przed zagrożeniami nadzwyczajnymi. Istotą programu jest przekonanie, że tylko wspólne skoordynowanie działań służb miejskich i państwowych, samorządów pomocniczych, różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców może doprowadzić do wyraźnej poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w Poznaniu.

Urząd Miasta Poznania zacieśnił współpracę z samorządami pomocniczymi, placówkami oświatowymi oraz z instytucjami powołanymi do zapewnienia ładu i porządku publicznego: Policją i Strażą Pożarną (z którymi współdziała także Straż Miejska). Rozpoczęto doposażenie przyszkolnych i przyosiedlowych ośrodków sportowych w stacjonarny sprzęt sportowy: betonowe stoły do gry w tenisa stołowego oraz płyty z wysięgnikami do gry w koszykówkę. Wyposażono również kuratorskie ośrodki dla dzieci i młodzieży w sprzęt RTV AGD i sportowy. Kontynuowano realizowane od kilku lat programy kierunkowe i przedsięwzięcia („Bezpieczne Miasto”, „System monitoringu wizyjnego”, „System Służb Ratowniczych”, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) oraz liczne działania akcyjne (np. „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczny weekend”, „Tydzień trzeźwości”).

10.4.1. Program „Bezpieczne Miasto”

W latach 2002–2005 w ramach realizacji programu „Bezpieczne Miasto” wdrażano przedsięwzięcia zmierzające do obniżenia poziomu przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnych. Zainicjowano cykl spotkań z przedstawicielami samorządów pomocniczych Miasta Poznania poświęconych problematyce bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie dzielnic i osiedla⁶⁵. Odbłyły się spotkania z samorządami pomocniczymi działającymi na terenie miasta, policją oraz Strażą Miejską, na których informowano o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie dzielnicy. Pełnomocnik Prezydenta ds. programu „Bezpieczne Miasto” przedstawił

pakiet propozycji do realizacji przez rady osiedli w celu zmniejszenia liczby zagrożeń, ograniczenia przestępczości, włączenia mieszkańców do działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na terenie dzielnicy i osiedla. W ramach niego zaproponowano samorządom pomocniczym opracowanie map przestępczości dzielnic i osiedli ze szczególnym uwzględnieniem miejsc najbardziej zagrożonych, utworzenie wspólnie z Policją i Strażą Miejską stref bezpieczeństwa⁶⁶ na terenie dzielnicy, które ze względu na istniejące tam zagrożenia należałoby objąć specjalnym nadzorem. Wspólnie z radami osiedli organizowano spotkania mieszkańców z policjantami i ekspertami ds. zabezpieczeń na temat zabezpieczenia domów, mieszkań, piwnic, altan działkowych⁶⁷. W 2005 r. rozpoczęto realizację na osiedlach projektu „Projektowanie bezpiecznych przestrzeni”. W ramach działań profilaktycznych organizowano, wspólnie z policjantami z Zespołu Prewencji Kryminalnej i Zespołu ds. Nieletnich i Patologii Społecznych Sekcji Prewencji KMP, prelekcje i pogadanki dla uczniów, nauczycieli, pedagogów i rodziców na tematy z zakresu prewencji kryminalnej, narkomanii, alkoholizmu, wandalizmu, negatywnych skutków przynależności do nieformalnych grup młodzieżowych, sekt religijnych. Przeprowadzono akcję rozpowszechniania plakatów „Potrzebujesz pomocy? Zadzwoń”, informujących o numerach alarmowych, kontaktowych i pomocowych (plakaty trafiły do największych poznańskich spółdzielni mieszkaniowych, MPGM Sp. z o.o., a także zostały wywieszone w dużych placówkach handlowych i szkołach).

W ramach programu „Bezpieczne Miasto” sfinansowano:

- ▣ zakup manekinów do nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej i zestawów pozoracji ran
 - ▣ zakup dla zespołów kuratorów sądowych 5 zestawów komputerowych z oprogramowaniem oraz sprzęt sportowy, RTV i AGD dla ośrodków kuratorskich dla nieletnich
 - ▣ zakup sprzętu sportowego dla osiedlowych ośrodków sportowych (akcja zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, zainicjowana przez samorządy osiedlowe w celu poprawy stanu bezpieczeństwa)
 - ▣ zakup elementów odblaskowych z logo „Bezpieczny Poznań” oraz kasety wideo o treści prewencyjno-edukacyjnej (m.in. na temat skutków spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, palenia tytoniu, przemocy i agresji)
 - ▣ projekt pn. „Miasteczko Młodego Rowerzysty w każdej dzielnicy”, zrealizowany wspólnie przez Straż Miejską, Zarząd Zieleni Miejskiej, Zarząd Dróg Miejskich, samorządy pomocnicze, szkoły podstawowe, administrację osiedli mieszkaniowych oraz Sekcję Rowerzystów Miejskich
 - ▣ materiały o treści informacyjno-edukacyjnej w zakresie prewencji (plakietki, odblaskowe, smycze, ulotki i plakaty adresowane do dzieci, młodzieży i dorosłych), m.in. w ramach przedsięwzięcia „Stop narkotykom” – plakaty „Diler nie bierze” i smycze do kluczy oraz materiały informacyjno-prewencyjne dla Rady Osiedla Ogrody „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo”, ulotki i plakaty informacyjno-edukacyjne dotyczące prewencji kryminalnej, adresowane do dzieci („Pamiętaj!”), młodzieży („Łamiąc prawo... Łamiesz nie tylko swoje życie”) i dorosłych („Bezpieczeństwo osobiste”), przygotowane wspólnie ze specjalistami Sekcji Prewencji Komendy Miejskiej w Poznaniu
 - ▣ opracowano i rozpowszechniono wśród uczniów broszurę „Udzielanie pierwszej pomocy”, informującą, jak reagować w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia
 - ▣ zorganizowano kurs udzielania pierwszej pomocy medycznej dla nauczycieli.
- Dla Komendy Miejskiej Policji zakupiono m.in.:

- ▣ wyposażenie ambulansu kryminalistycznego do zwalczania przestępczości samochodowej
 - ▣ sprzęt specjalistyczny (aparaty cyfrowe z wyposażeniem, mikroskop stereoskopowy, miernik RTG, suwmiarka elektroniczna, dalmierz laserowy, lokalizator GPS, wiertarko-wkrętarka akumulatorowa oraz szlifierka kątowa, agregat prądotwórczy i szperacz samochodowy, kamera cyfrowa dla Sekcji Ruchu Drogowego KMP w Poznaniu) i informatyczny
 - ▣ 7 walizek „drug box” (atrapy środków uzależniających) dla policjantów – specjalistów zajmujących się profilaktyką z zakresu uzależnień oraz odczynniki stanowiące uzupełnienie zestawów do wstępnej identyfikacji środków odurzających i substancji psychotropowych „NARKO-2”
 - ▣ zestawy komputerowe wraz z oprogramowaniem (program Nielat do prowadzenia policyjnej „Karty Nieletniego”) dla Zespołów ds. Nieletnich i Patologii Społecznych oraz Prewencji Kryminalnej pracujących we wszystkich komisariatach policji w Poznaniu
 - ▣ wykonanie haftu sztandaru dla KMP w Poznaniu.
- Nakłady z budżetu Miasta wyniosły blisko 0,6 mln zł.

10.4.2. Monitoring wizyjny miasta

Jednym z działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście jest budowa systemu monitoringu wizyjnego. Systemem obejmowane są miejsca uznane za niebezpieczne ze szczególnym uwzględnieniem skrzyżowań o dużym natężeniu ruchu, wiaduktów i przystanków komunikacji miejskiej i przejść podziemnych⁶⁸. Do przesyłania sygnałów wizyjnych wykorzystywany jest ring światłowodowy budowany dla potrzeb Systemu Służb Ratowniczych.

Budowa monitoringu finansowana jest z budżetu Miasta, natomiast każdy zrealizowany fragment przekazywany jest do Komendy Miejskiej Policji. W latach 2002–2005 kontynuowano program rozbudowy miejskiego systemu monitoringu wizyjnego, montując ogółem 78 nowych kamer: na rondzie Rataje, ulicach: Wioślarskiej i Serafitek (12 kamer), skrzyżowaniu ulic Jackowskiego i Wawrzyniaka oraz Kraszewskiego i Jackowskiego (2), skrzyżowaniu ulic Grunwaldzka i Grochowska oraz Grochowska i Marcelińska (2), w przejściu podziemnym pod ul. Dworcową (2), w rejonie Starego Rynku (14), ul. Głogowskiej (6), na przystankach PST (24 kamery), na ul. św. Marcin (7), Półwiejskiej (7), skrzyżowaniu Bukowska–Przybyszewskiego (1) i rondzie Przybyszewskiego (1 kamera). Dostosowano istniejącą dokumentację projektowo-techniczną do systemu monitoringu wizyjnego rejonu ronda Śródka i wykonano okablowanie⁶⁹. W 2006 r. wykonano monitoring wizyjny w rejonie Wildy (8 kamer). Na koniec czerwca 2006 r. system monitoringu wizyjnego obejmował 103 kamery stacjonarne i obrotowe. Efekty rozbudowy miejskiego systemu monitoringu wizyjnego są znaczące. Szacuje się, że w przestrzeni objętej monitoringiem wystąpił spadek liczby zdarzeń przestępczych sięgający od 20 do 40%.

EFEKTY DZIAŁAŃ MONITORINGU W 2005 R.				
Kategoria przestępstwa	przed uruchomieniem monitoringu	po uruchomieniu monitoringu	spadek/wzrost	
			bezwzględny	w %
Kradzież	136	117	-19	-14,0
Kradzież pojazdów	89	16	-73	-82,0
Kradzież z włamaniem	192	59	-133	-69,3
Rozbój, napad	47	15	-32	-68,1
Bójka, pobicie	10	11	1	10,0
Razem	474	218	-256	-54,0

Źródło: Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa

10.5. Centrum Zarządzania Kryzysowego

Centrum Zarządzania Kryzysowego (CZK) spełnia funkcję punktu koordynacyjnego i ośrodka łączności, scalającego w codziennej działalności miejskie służby ratownicze i komunalne. Centrum ma integrować działalność podmiotów biorących bezpośredni i pośredni udział w akcjach ratowniczych. Organizacja Centrum umożliwia kierowanie z niego działaniami wszystkich służb ratowniczych.

Do głównych zadań⁷⁰ realizowanych przez Centrum należy:

- ▣ zbieranie, ewidencja, analiza i ocena danych o zdarzeniach zaistniałych na obszarze miasta i powiatu związanych z rozwojem cywilizacyjnym lub działaniem sił natury
- ▣ prognozowanie rozwoju powstałego zagrożenia
- ▣ proponowanie wykorzystania sprzętu oraz technik ratowniczych stosownie do rodzaju i miejsca zagrożenia, z uwzględnieniem wyników uzyskanych na podstawie komputerowych rozwiązań modeli zagrożeń
- ▣ prowadzenie komputerowo wspomaganą analizy i oceny sytuacji zagrożenia na podkładzie mapy cyfrowej miasta i powiatu
- ▣ prowadzenie ewidencji danych o członkach Zespołu Reagowania Kryzysowego i innych niezbędnych specjalistach oraz określenie sposobu ich powiadamiania
- ▣ posiadanie dostępu do pełnej i aktualnej informacji o infrastrukturze drogowej, komunikacyjnej, energetycznej, komunalnej itp. na obszarze miasta i powiatu
- ▣ przesyłanie danych z baz danych (zbiorów) poszczególnych służb zgodnie z ustaloną częstotliwością
- ▣ koordynowanie wspólnych działań służb ratowniczych w prowadzonych akcjach
- ▣ udzielanie informacji i przekazywanie danych niezbędnych kierującemu działaniem ratowniczym
- ▣ rejestrowanie i ewidencjonowanie meldunków o zaistniałych pożarach, wypadkach, katastrofach technicznych, chemicznych, ekologicznych i innych zgodnie z potrzebami
- ▣ prowadzenie i aktualizacja dokumentacji operacyjnej Centrum Zarządzania Kryzysowego
- ▣ wykonywanie obligatoryjnych sprawozdań statystycznych i na żądanie decydentów systemu

- ▣ opracowywanie dokumentacji i prowadzenie ćwiczeń reagowania kryzysowego z udziałem członków Zespołu Reagowania Kryzysowego.

Na obecnym etapie tworzenia CZK zapewnia warunki techniczne do pracy Zespołu Reagowania Kryzysowego, tj. pomieszczenia: służby dyżurnej, operacyjne do prac i ćwiczeń zespołu, zaplecza socjalnego, sanitarnego i technicznego. Wyposażenie tych pomieszczeń zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pracy dyspozytorów w zakresie oświetlenia, wymiany powietrza, zabezpieczenia przed wilgocią, niekorzystnymi warunkami cieplnymi, nastończeniem oraz przed drganiami, hałasem i innymi czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia.

Do końca 2005 r. w Centrum wykonano wewnętrzną sieć okablowania strukturalnego oraz wyposażono odpowiednie stanowiska pracy w sprzęt komputerowy i urządzenia łączności przewodowej. Urządzenia łączności przewodowej z podmiotami uwzględnionymi w planie reagowania kryzysowego zapewniają ich alarmowanie, dysponowanie i współdziałanie, a także przekazywanie informacji kierującym działaniami ratowniczymi.

10.5.1. System Służb Ratowniczych

W Poznaniu jest także tworzony System Służb Ratowniczych, który ma zapewnić wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Sieć światłowodowa dla potrzeb systemu została zbudowana w kształcie pierścienia pomiędzy następującymi obiektami:

- ▣ Centrum Zarządzania Kryzysowego (Miejskie Stanowisko Kierowania Państwowej Straży Pożarnej, ul. Bobrzańska 6)
- ▣ Komisariat Policji Poznań–Nowe Miasto (ul. Polanka 24)
- ▣ Urząd Miasta Poznania (pl. Kolegiacki 17)
- ▣ Komisariat Policji Poznań–Stare Miasto (Al. Marcinkowskiego 31)
- ▣ Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (ul. Wieniawskiego 17/19)
- ▣ Wojewódzki Węzeł Łączności Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu (ul. Kochanowskiego 2A)
- ▣ Komisariat Policji Poznań–Grunwald (ul. Rycerska 2)
- ▣ Centrum Powiadamiania Ratunkowego (ul. Rycerska 10)
- ▣ Komenda Miejska Policji w Poznaniu (ul. Taborowa 22)
- ▣ Komisariat Policji Poznań–Wilda (ul. Chłapowskiego 12).

W 2005 r. zmodernizowano oprogramowanie centrali telefonicznej w Centrum Zarządzania Kryzysowego przy ul. Bobrzańskiej oraz utworzono węzeł transmisyjny w siedzibie Rejonowej Stacji Pogotowia Ratunkowego przy ul. Rycerskiej, który umożliwił włączenie do systemu dyspozytorów pogotowia ratunkowego. Nowe centrale telefoniczne, umożliwiające połączenia telefoniczne z pominięciem sieci telefonii publicznej, zainstalowano także w nowo utworzonym Centrum Powiadamiania Ratunkowego (CPR) przy ul. Rycerskiej i Urzędzie Miasta Poznania przy pl. Kolegiackim.

10.5.2. Centrum Powiadamiania Ratunkowego (CPR)

Centrum Powiadamiania Ratunkowego (wspólne dla miasta Poznania i powiatu poznańskiego) zostało uruchomione w grudniu 2005 r. na bazie Rejonowej Stacji Pogotowia Ratunkowego przy ul. Rycerskiej 10. Do zadań CPR należy:

- ▣ przyjmowanie powiadomień o stanach nagłego zagrożenia życia lub zdrowia
- ▣ ustalania priorytetów i niezwłocznego dysponowania jednostek systemu
- ▣ przekazywanie niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej

pomocy, w szczególności przed przybyciem zespołu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia

- ▣ koordynacja działań służb ratowniczych.

W Centrum, obsługującym miasto Poznań i powiat poznański, utworzono 9 stanowisk dyspozytorskich oraz stanowisko koordynatora medycznego.

W ramach tworzonego Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego na terenie miasta działa 10 reanimacyjnych i 10 wypadkowych Zespołów Ratownictwa Medycznego, a także 4 Szpitalne Oddziały Ratunkowe: w 111 Szpitalu Wojskowym, Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSWiA, Szpitalu Wojewódzkim oraz Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne HCP Sp. z o.o. Lecznictwo Stacjonarne.

10.6. Jednostki ochrony przeciwpożarowej

Zadania z zakresu ratownictwa pożarowego realizowane są w Poznaniu przez 7 jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej oraz 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP Głuszyna, OSP Krzesiny, OSP Osiedla Kwiatowego, Ochotnicza Straż Pożarna-Grupa Ratownictwa Specjalistycznego oraz OSP Ratownictwa Wodnego Mistrza. W jednostkach ratowniczo-gaśniczych zatrudnione były na koniec 2005 r. 456 osoby, w tym 450 funkcjonariuszy pożarnictwa, natomiast stan osobowy OSP wynosił 128 strażaków i członków drużyny młodzieżowej. W latach 2002–2005 odnotowano w Poznaniu 17.997 zdarzeń, w tym 8.275 pożarów. Największe pożary w tym okresie wydarzyły się w: hurtowni obuwia przy ul. Przemysłowej oraz kamienicy przy ul. Wielkiej. Najwięcej pożarów spowodowanych było nieostrożnym posługiwaniem się ogniem otwartym (75%), a podpalenia spowodowały co 17. pożar. Straty wynikłe na skutek pożarów wyniosły 22,4 mln zł.

POŻARY W LATACH 2002–2005					
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2002 =100
Liczba zdarzeń	4 040	4 683	4316	4958	122,7
Liczba pożarów	1 757	2 538	1940	2040	116,1
Straty spowodowane przez pożary ogółem w mln zł	3,9	9,9	4,4	4,2	107,7
na 1 pożar w zł	2 200	3 900	2 300	2 000	90,9
Wartość uratowanego mienia w mln zł	178,3	67,2	21,6	16,6	9,3
Liczba miejscowych zagrożeń	2 041	1861	2093	2510	123,0
Liczba fałszywych alarmów	242	284	283	408	168,6

Źródło: Komenda Miejska Straży Pożarnej w Poznaniu

W latach 2002–2005 na działalność poznańskiej straży pożarnej przekazano z budżetu Miasta kwotę 3 mln zł. W ramach tej kwoty: dofinansowano 2 nowe strażnice: przy ul. Wolnica i ul. Warszawskiej, modernizację i adaptację pomieszczeń w JRG-8 w Bolechowie, zakupy inwestycyjne sprzętu i wyposażenia specjalistycznego oraz pojazdów ratowniczo-gaśniczych. Coroczną nagrodę „Poznański Strażak Roku” otrzymało 4 strażaków: mł.

aspirant Włodzimierz Święcicki (2002 r.), aspirant Ryszard Tasarz (2003 r.), młodszy ogniomistrz Andrzej Kałucki (2004 r.), starszy ogniomistrz Jacek Nowicki (2005 r.).

W latach 2002–2005 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej interweniowały 303 razy, w tym 53 akcje były związane z ratownictwem wodnym⁷¹. Na działalność OSP budżet miejski wydatkował w tym okresie 467,6 tys. zł. Środki te zostały przeznaczone na utrzymanie w gotowości bojowej jednostek OSP, wyszkolenie, zakup sprzętu specjalistycznego, umundurowania, paliwa i innych materiałów eksploatacyjnych oraz opłaty za energię elektryczną, wodę, gaz, wywóz śmieci, zakup leków do apteczek medycznych, opłaty telekomunikacyjne, ubezpieczenie pojazdów i członków OSP.

Coroczną nagrodę „Najlepszy Strażak Roku OSP” otrzymało 3 strażaków: druh Robert Nowacki (2003 r.), druh Jerzy Kwiatkowski (2004 r.) i naczelnik Andrzej Mazurkiewicz (2005 r.).

PRZYPISY:

¹ Wyniki czwartej edycji badań znane będą pod koniec 2006 r.

² Większość zasobów administrowanych przez spółdzielnie jest w posiadaniu osób fizycznych mających własnościowe prawo do lokalu spółdzielczego lub posiada pełne prawo do lokalu. Szacuje się, że ponad 80% zasobów spółdzielni mieszkaniowych w Poznaniu jest własnością dotychczasowych najemców, którzy w drodze wykupu od spółdzielni posiadają tytuł własnościowego prawa do lokalu lub pełnej własności.

³ Zakłady pracy nie tylko przestają inwestować w budownictwo mieszkaniowe, ale również pozbywają się swojego dotychczasowego zasobu poprzez sprzedaż mieszkań.

⁴ Głównie w wyniku ich sprzedaży dotychczasowym najemcom.

⁵ Ponadto opracowano koncepcję architektoniczną remontu 11 kamienic objętych programem renowacji (ul. Knapowskiego 30, ul. Wroniecka 24, ul. Wielka 11 (wraz z oficyną), ul. Dąbrowskiego 84, ul. Gołębia 3, ul. Żydowska 19, ul. Działyńskich 8, ul. Grobla 4, ul. Grobla 5, ul. Półwiejska 31) oraz przygotowano dokumentację projektowo-kosztorysową wykonania renowacji 5 kamienic (ul. Dąbrowskiego 84, ul. Wielka 11, ul. Wroniecka 24, ul. Gołębia 3, ul. Działyńskich 3).

⁶ W ramach budownictwa socjalnego trwały prace przy 4 budynkach przy ul. Darzyborskiej, rozpoczęto remont kamienicy przy ul. Dąbrowskiego 84 oraz wykopy pod nowy budynek i przeprowadzono postępowanie przetargowe oraz wyłoniono wykonawcę robót w budynkach przy ul. Karpackiej 12 i ul. Fabrycznej 18.

⁷ Realizując ustalenia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Poznania, w 2005 r. wybudowano przy ul. Nadolnik 108 mieszkań komunalnych o powierzchni 5,6 tys. m².

⁸ Stan na 31.12.2005 r.

⁹ Spadek udziału Miasta Poznania we wspólnotach jest konsekwencją sprzedaży lokali komunalnych na rzecz ich dotychczasowych najemców.

¹⁰ Wzrost ten wynikał z coraz większej liczby prawomocnych wyroków sądowych dotyczących wykwaterowań z prawem do lokalu socjalnego, który ma obowiązek zapewnić Miasto Poznań. Opóźnienie w wykonaniu wyroków skutkuje coraz częstszym występowaniem na drogę sądową z żądaniem odszkodowania z budżetu Miasta w wysokości różnicy między odszkodowaniem rynkowym, a tym, co powinien płacić były lokator. W 45 przypadkach zapadły już wyroki zobowiązujące Miasto do zapłaty. Wysokość odszkodowania sięga od kilkuset do 18 tys. zł. W przypadku spółdzielni mieszkaniowych prowadzonych było 10 spraw. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Osiedle Młodych” żąda zapłaty 130 tys. zł, natomiast Poznańska Spółdzielnia Mieszkaniowa szacuje wysokość odszkodowania na kwotę 100 tys. zł.

¹¹ Poznań stał się jedynym miastem w Polsce, które uzyskało z budżetu centralnego tak duże środki finansowe na realizację programu zaproponowanego resortowi budownictwa.

¹² Pozostałe 46 mieszkań socjalnych przy ul. Fabrycznej 18 i ul. Dąbrowskiego 84 zostaną zrealizowane do końca 2006 r.

¹³ Stan na 31.12. 2005 r.

¹⁴ Do końca listopada 2004 r.

¹⁵ W związku z orzeczeniem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, z dnia 15 grudnia 2005 r., maksymalna obniżka bazowej stawki czynszu wynosić może 61%, (stawka czynszu wynosi wówczas 1,99 zł za m²), a stawka czynszu za lokal socjalny 1 zł za m².

¹⁶ Zgodnie z Uchwałą RMP z 22 sierpnia 2002 r. opłata stała za dzieci, których rodzice nie pobierają zasiłku rodzinnego wynosi 7,5% przeciętnego wynagrodzenia. Stawka ta zostaje obniżona o 25% dla rodziców pobierających zasiłek rodzinny a o 50%, gdy do żłobka uczęszcza dwoje dzieci z jednej rodziny. Troje i więcej dzieci uzyskują całkowite zwolnienie z opłaty stałej.

¹⁷ Zajmujący się opieką stacjonarną (lecznictwo zamknięte).

¹⁸ Status szpitala zyskały 4 jednostki prywatne, które potrafiły spełnić wymogi przewidziane dla placówki szpitalnej (Klinika Grunwaldzka, Poliklinika GIEŁ-MED, Klinika Promienista, Help).

¹⁹ Wysoka wartość tego wskaźnika była spowodowana koniecznością hospitalizowania w poznańskich szpitalach – niejednokrotnie specjalistycznych, prezentujących wysoki poziom medyczny – mieszkańców nie tylko Poznania, ale całej Wielkopolski oraz innych regionów kraju.

²⁰ Wykonano m.in. pomieszczenia dla stacji dializ, obserwacyjnej izby przyjęć, sali intensywnej opieki kardiologicznej, wybudowano magazyn odpadów medycznych, otwarto Pracownię Angiografii i Radiologii Zabiegowej oraz Poradnię Chirurgii Urazowej i Leczenia Oparzeń.

²¹ Do głównych zadań nowo powstałego Centrum należy przyjmowanie powiadomień o stanach nagłego zagrożenia życia lub zdrowia oraz koordynacja działań ratowniczych podejmowanych przez poszczególne jednostki systemu.

²² Plan został przyjęty przez Radę Miasta Poznania w dniu 26.08.2003 r. uchwałą Nr XXVII/184/IV/2003.

²³ Wcześniej zwierzchnictwo nad sprawami sanitarno-epidemiologicznymi sprawowało Miasto

²⁴ Miasto realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przy współpracy m.in. z placówkami leczenia odwykowego, organizacjami pozarządowymi, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W realizacji MPPiRPA uczestniczą również: Ośrodek Leczenia Uzależnień Zakładu Opieki Zdrowotnej Poznań-Jeżyce, Komenda Miejska Policji w Poznaniu, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu, Ośrodek dla Bezdomnych nr 1 w Poznaniu, Poznański Ośrodek Sportu i Rekreacji, Centrum Wspierania Dzieci i Młodzieży, Pogotowie Opiekuńcze w Poznaniu, Dom Dziecka nr 2 w Poznaniu. W zakresie realizacji MPPiRPA Miasto korzysta z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się problemem uzależnienia od alkoholu, a w szczególności: specjalistów psychoterapii uzależnień, psychologów i pedagogów prowadzących zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym w strukturach podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, funkcjonariuszy policji, sędziów, kuratorów sądowych i pracowników socjalnych.

²⁵ Coraz większą grupę bezrobotnych w tym okresie stanowiły osoby długookresowo bezrobotne lub trwale bezrobotne.

²⁶ W 2004 r. nastąpił znaczny spadek o 17% liczby świadczeniobiorców, będący wynikiem przekazania do ZUS (w związku ze zmianą w 2003 r. ustawy o pomocy społecznej) spraw związanych z wypłatą renty socjalnej.

²⁷ Znaczne zwiększenie w 2004 r. udziału procentowego w wydatkach na świadczenia pomocy społecznej po stronie zadań własnych gminy było wynikiem wprowadzenia (w 2004 r.) nowej ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którą przyznanie pomocy w formie zasiłku okresowego i kredytowego włączono do zadań własnych gminy (wydatki te stanowiły około 30% wydatków poniesionych na realizację zadań własnych gminy).

²⁸ W siedzibie Punktu Interwencji Kryzysowej czynny jest telefon zaufania (nr 988 i 061 835 49 04) oferujący pomoc osobom, które przeżywają trudności natury moralnej, społecznej, prawnej lub psychologicznej.

²⁹ Program określa zbiór kompleksowych i systematycznych działań ukierunkowanych na wspieranie oraz integrowanie osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

³⁰ Nagroda w wysokości 250 tys. zł została przekazana na realizację projektu w latach 2006–2007. Bezpośrednim wykonawcą projektu jest organizacja pozarządowa wyłoniona w drodze konkursu.

³¹ W wyniku realizacji projektu przeszkolono 53 pracowników instytucji otoczenia osób niepełnosprawnych oraz wydano dwie publikacje o aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

³² Ośrodek dla Bezdomnych Nr 1 ul. Michałowo, Schronisko dla Bezdomnych im. św. Alberta ul. Widłakowa, Pogotowie Społeczne ul. Borówki, Dom Readaptacji Społecznej „Markot” dla Rodzin Eksmitowanych oraz Noclegownia Dla Osób Bezdomnych ul. Borówki, Dom Readaptacji Społecznej „Markt” dla Osób Objętych Eksmisją, ul. Starołęcka.

³³ Inwestycja jest częścią programu Barki, który ma na celu pomoc osobom bezdomnym w uzyskaniu samodzielności i jest realizowana wspólnie z Miastem Poznań. We wrześniu 2006 r. zasiedlono 32 mieszkania (4 rodziny z hotelu dla bezdomnych i 28 z listy oczekujących na mieszkania).

³⁴ Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę.

³⁵ Z powodu zmniejszania się liczby ludności Poznania.

³⁶ Szczególnie drzewa w lasach. Ponadto od 2002 r. drzewa przyuliczne i parkowe są zaatakowane przez szkodnika kasztanowca – szrotówka kasztanowcowiaczka.

³⁷ Odbiorcy ponoszą jedynie koszty przygotowania materiału do sprzedaży (od 0,50 zł do 10,00 zł w zależności od gatunku i odmiany).

³⁸ W administracji ZZM na dzień 30.06.2006 r. znajdują się 42 parki miejskie i 110 zieleńców.

³⁹ Obecnie w budowie jest kolejny III etap parku na os. Przyjaźni.

⁴⁰ Inwestycja realizowana ze środków jednostek pomocniczych-osiedli.

⁴¹ Posadzono 64 dęby piramidalne. Rekonstrukcja alei objęła także budowę małej architektury oraz remont zabytkowej fontanny Kronthala.

⁴² Wykonano kompleksowe roboty ogrodnicze i małą architekturę oraz zamontowano system nawadniający. W 2006 r. rozpoczęto rewaloryzację szaty roślinnej na rondzie Kaponiera i Al. Solidarności.

⁴³ Celem tego opracowania jest wskazanie optymalnego kierunku zagospodarowania odpadów roślinnych z terenów zieleni Poznania przy jednoczesnym uporządkowaniu gospodarki odpadami zielonymi.

⁴⁴ Projekt jest finansowany ze środków Globalnego Funduszu Środowiska w ramach programu rozwojowego ONZ i Ekofunduszu.

⁴⁵ Obecnie spółka Aquanet SA prowadzi prace inwestycyjno-modernizacyjne zmierzające do poprawy gospodarki ściekowej w rejonie ujścia Bogdanki.

⁴⁶ Od dnia 7 lutego 2003 r. obowiązuje zmieniona ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zgodnie z którą wydawane są decyzje na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych (wydawane w Poznaniu przez Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej) oraz na zbieranie i transport, odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych (wydawane w Poznaniu przez Wydział Ochrony Środowiska).

⁴⁷ Firma Remondis Sanitech Poznań Sp. z o.o. swym działaniem obejmuje miasto Poznań i Murowaną Goślinę oraz gminy: Skórzewo, Rokietnica, Czerwonak. W Poznaniu jej największymi klientami są zarządcy zasobów mieszkaniowych (Feroma, spółdzielnie mieszkaniowe: Grunwald, Rataje, Koziegłowy i Wielkopółka, Kompania Piwowska).

⁴⁸ Firmy te udostępniają właścicielom domów jednorodzinnych specjalnie oznakowane worki do odzysku surowców wtórnych oraz ustawiają pojemniki (na makulaturę, tworzywa sztuczne, szkło białe i szkło kolorowe) w zabudowie wielorodzinnej.

⁴⁹ W 2003 r. ZZO zdobył szklaną statuetkę za zajęcie II miejsca w zakresie zbierania stłuczki szklanej w przeliczeniu na mieszkańca w ogólnopolskim konkursie o Puchar Recyklingu, zorganizowanym przez magazyn „Przegląd Komunalny” oraz dyplom Mistrza Recyklingu, przyznany przez Prezesa Zarządu Fundacji Nasza Ziemia w IV edycji konkursu o Puchar Recyklingu, a w 2002 r. został uhonorowany wyróżnieniem w ogólnopolskim konkursie na POLEKO, zorganizowanym przez magazyn „Przegląd Komunalny”.

⁵⁰ Podjęto prace nad utworzeniem kolejnego punktu przy ul. 28 Czerwca 1956 r.

⁵¹ Przedtem działał pod nazwą Wysypisko Odpadów Komunalnych.

⁵² Plus 7% VAT i opłata środowiskowa

⁵³ Ilość składowanych rocznie odpadów po zagęszczeniu wyniosła 116,5 tys. ton.

⁵⁴ W 2003 r. cena za składowanie odpadów jest uzależniona od deklarowanej i wykonanej ilości odpadów przywiezionych w ciągu miesiąca przez każdą z firm.

⁵⁵ Uchwała Nr XLVII/500/4/2004.

⁵⁶ Wykrywalność była jednak różna w zależności od kategorii przestępstw i wynosiła od 90% (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) do kilku % w przypadku przestępczości okołosamochodowej (7,5%).

⁵⁷ W stosunku do 2002 r. jest to jednak wzrost o 10%.

⁵⁸ W 2005 r. ponad 2,5-krotnie zwiększyła się także liczba stwierdzonych przestępstw popełnianych przez nieletnich.

⁵⁹ Na podstawie uchwały Nr LXXIX/886/IV/2005 Rady Miasta Poznania z dnia 11 października 2005 r. Straż Miejska przekształcona została z wydziału Urzędu Miasta Poznania w jednostkę

organizacyjną gminy.

⁶⁰ Projekt obejmuje także współpracę ze społecznością szkolną i rodzicami w celu rozwiązywania problemów uczniów i szkół.

⁶¹ Dotąd przeprowadzono 28 tys. pomiarów.

⁶² W październiku 2006 r. zakupiono drugi fotoradar

⁶³ Uchwała Nr XXXVII/316/IV/2004.

⁶⁴ Represyjne, prewencyjne, porządkowe, komunikacyjne, zagrożeń nadzwyczajnych i informacyjne.

⁶⁵ Istotą przedsięwzięcia jest stworzenie płaszczyzny współdziałania, dzięki której pomoc merytoryczną, organizacyjną i finansową znajdą wszystkie inicjatywy lokalne na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

⁶⁶ W ramach tworzenia stref bezpieczeństwa na terenie dzielnicy przewiduje się następujące działania: rozpoznanie grup patologicznych i kryminogennych ze szczególnym uwzględnieniem nieletnich, nasilenie służb patrolowych poprzez wydłużenie rejonu działania o wytypowane miejsca i obszary, uświadomienie mieszkańcom konieczności ochrony swojego mienia przez wyposażenie domów, mieszkań, samochodów w systemy zabezpieczeń.

⁶⁷ Eksperti radzili, jak w najprostszy, efektywny sposób chronić mienie, co robić w chwili zagrożenia, jak przeciwdziałać zagrożeniom.

⁶⁸ Miejsca te są wyznaczane na drodze wspólnych uzgodnień władz miejskich, służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz samorządów pomocniczych – osiedli.

⁶⁹ Poniesione nakłady wyniosły 10,5 mln zł.

⁷⁰ W sytuacji kryzysowej będą realizowane wszystkie powyższe zadania, a ponadto: przedstawianie zaistniałej sytuacji kryzysowej i prognoz jej rozwoju Prezydentowi w oparciu o zebrane informacje w miejscu zdarzenia, jak również o informacje uzyskane w wyniku wykorzystania modeli symulacyjnych i oprogramowania wspomagającego podejmowanie decyzji w określonych sytuacjach kryzysowych, ustalanie strategii działania, wytyczanie szczegółowych zadań do realizacji poszczególnym członkom Zespołu Reagowania Kryzysowego, ciągłe utrzymywanie łączności z miejscem akcji i bieżące przekazywanie meldunków, opracowywanie zasad i planów współdziałania z jednostkami organizacyjnymi zajmującymi się realizacją zadań wynikających z ustaleń Zespołu Reagowania Kryzysowego, realizowanie zadań szczegółowych według rodzaju kryzysu, szacowanie i prowadzenie ewidencji wyrządzonych strat i szkód ludzkich oraz materialnych, spowodowanych zaistniałym kryzysem, alarmowanie i zawiadamianie mieszkańców miasta i powiatu o zagrożeniach, we współdziałaniu z Radiem Merkury SA, Radiem Emaus i Radiem „Afera” oraz Telewizją Polską SA oddział w Poznaniu i Telewizją Kablową Poznań SA, sterowanie systemem syren alarmowych.

⁷¹ W tym na terenie miasta Poznania 239.

1. Oświata i wychowanie

W latach 2002–2005 zanotowano wiele zmian zarówno w bazie, jak i strukturze szkolnictwa, wynikających zarówno z procesów demograficznych, jak i przeobrażeń organizacyjnych. Mając na uwadze względy ekonomiczne, demograficzne i społeczne, podjęto proces likwidacji niektórych przedszkoli publicznych oraz przekształcania publicznych w niepubliczne, a także proces tzw. „wygaszania” szkół podstawowych. W grudniu 2003 r. Rada Miasta Poznania ustaliła standardy funkcjonowania placówek oświatowych oraz przyznawania środków finansowych na realizację nauczania i wychowania, a w listopadzie 2005 r. wydała stanowisko w sprawie Poznańskiego Bonu Oświatowego dla przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Poznań. Przyjęte zasady finansowania oświaty w większym niż dotychczas stopniu uwzględniają różnorodność wynikającą z realizacji przez szkoły i placówki ramowego planu nauczania i zadań indywidualnych oraz ich wpływu na koszty i wydatki. W 2003 r. po raz pierwszy w Poznaniu został uruchomiony Komputerowy System Rekrutacji do Szkół Ponadgimnazjalnych Miasta Poznania, dzięki któremu możliwe było bieżące monitorowanie liczby kandydatów oraz sprawne technicznie przeprowadzenie rekrutacji (90% kandydatów zostało przyjętych w pierwszym naborze). Nowością było również uruchomienie w maju 2006 r. na stronach Poznańskiego Serwisu Oświatowego Internetowej Giełdy Używanych Podręczników¹.

1.1. Wychowanie przedszkolne

W latach 2002–2005 dokonano wiele zmian w bazie przedszkoli, uwzględniając uwarunkowania demograficzne i ekonomiczne oraz ustalono standardy funkcjonowania w nowo powstających przedszkolach (od 1 stycznia 2004 r. każda nowa placówka powinna posiadać minimum 3 oddziały po 18 do 25 dzieci w oddziale). Uchwałami Rady Miasta Poznania zlikwidowano 20 przedszkoli publicznych samorządowych. Likwidacji uległy również 2 przedszkola publiczne nadzorowane przez Ministerstwo Obrony Narodowej (jedno z nich – przy ul. Głuszyna przejęło Miasto Poznań) oraz jedno przedszkole niepubliczne. Decyzje o likwidacji dotyczyły głównie przedszkoli zlokalizowanych w budynkach nie należących do Miasta. Pięć przedszkoli publicznych samorządowych nr 125 na os. Przyjaźni, 52 na os. Armii Krajowej, 56 przy ul. Kłuszyńskiej, 5 przy ul. Świt oraz 139 przy ul. Za Cytadelą zostały przekształcone w placówki niepubliczne. W konsekwencji przeprowadzonych zmian, od 2002 r. liczba przedszkoli publicznych zmniejszyła się o 20, tj. o 14%, a niepublicznych wzrosła o 14, tj. o 73%. Zmalała o 10% liczba etatów pedagogicz-

nych w przedszkolach samorządowych. W roku szkolnym 2005/2006 funkcjonowało 128 przedszkoli publicznych (samorządowych) i 33 niepubliczne, do których uczęszczało 13.867 dzieci. W porównaniu do 2002 r. liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wzrosła o 420, tj. o 2,9%. Współczynnik skolaryzacji wzrósł z 73% w 2002 r., do 79% w 2005 r. Ponad dwukrotnie wzrosła liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych i uczęszczających do nich dzieci (w 2002 r. – 26 oddziałów, 745 dzieci; w 2005 r. – 64 oddziały, 1.713 dzieci) oraz blisko dwukrotnie liczba etatów pedagogicznych. Zmniejszył się wskaźnik wykorzystania miejsc w przedszkolach – z 95,6% w 2002 r. do 93% w 2005 r.

W ramach dodatkowych zajęć przedszkola kontynuowały naukę języków obcych, lekcje rytmiki i pływania (finansowane przez rodziców) oraz logopedię i gimnastykę korekcyjną (finansowane przez Miasto Poznań).

Oprócz pięciu przedszkoli specjalnych zorganizowanych dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo, upośledzonych umysłowo, z autyzmem i przewlekle chorych w 8 przedszkolach ogólnodostępnych funkcjonowało 8 oddziałów specjalnych i 20 oddziałów integracyjnych. W roku szkolnym 2005/2006 przebywało w nich ponad 500 dzieci.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W POZNANIU W LATACH 2002–2005							
Lata a – ogółem b – samorządowe		Liczba przed- szkoli	Liczba miejsc w przed- szkolach	Liczba dzieci w:		%	
				przed- szkolach	wieku 3–6 lat	wykorzy- stania miejsc	objętych wychowa- niem przed- szkolnym
2002	a	168	14.515	13.636	18.268	94	73
	b	146	13.489	12.827	x	95	x
2003	a	168	14.524	13.192	18.135	91	73
	b	141	13.308	12.164	x	91	x
2004	a	163	14.913	13.599	17.910	91	75
	b	130	12.954	11.973	x	92	x
2005	a	161	14.935	13.867	17.391	93	79
	b	128	12.928	12.115	x	94	x

Źródło: Urząd Statystyczny, obliczenia własne. Stan na początku roku szkolnego

1.2. Szkolnictwo podstawowe

Malejąca liczba dzieci w wieku szkolnym² wpłynęła na decyzję o zmianach organizacyjnych w oświacie, zwłaszcza dotyczących „wygaszania” szkół podstawowych i przekształcania ich w gimnazja. W latach 2002–2005 zlikwidowano 7 szkół publicznych samorządowych oraz 4 szkoły niepubliczne. Powstało natomiast 6 szkół podstawowych, w tym jedna publiczna. W 2005 r. w porównaniu do 2002 r. liczba dzieci w szkołach podstawowych zmniejszyła się o 4,2 tys., tj. o 12,6%.

W konsekwencji przeprowadzonych zmian w roku szkolnym 2005/2006 do 87 szkół podstawowych uczęszczało 28.977 dzieci, w tym do 74 szkół publicznych 27.348 i do 13 niepublicznych – 1.629 uczniów. Szkoły podstawowe

dysponowały 1.232 salami lekcyjnymi oraz 198 pracownikami przedmiotowymi, w tym 90 komputerowymi oraz 106 salami gimnastycznymi. Przeciętnie w jednym pomieszczeniu uczyło się 19 uczniów, a przeciętny oddział liczył 22 uczniów. Oddziały w szkołach niepublicznych były mniej liczne (przeciętnie 15 uczniów). Zmniejszyło się zatrudnienie w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2005/2006 ogólna liczba etatów wyniosła 3,2 tys. i w porównaniu do 2002 r. zmniejszyła się o 14%. Liczba etatów pedagogicznych zmniejszyła się o 13%. W roku szkolnym 2005/2006 szkoły ogólnodostępne samorządowe zatrudniały 2.456 nauczycieli.

W ogólnej liczbie szkół publicznych znajdują się 3 szkoły artystyczne, do których rocznie uczęszczało około 650 uczniów oraz 3 szkoły sportowe i 1 szkoła mistrzostwa sportowego, w których uczyło się około 1,5 tys. uczniów. W szkołach podstawowych ogólnodostępnych w roku szkolnym 2005/2006 funkcjonowało 95 oddziałów alternatywnych: 79 klas integracyjnych, 5 klas terapeutycznych, 5 klas wyrównawczych. Jedyna Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa (nadzorowana przez Ministerstwo Kultury i Sztuki) kształciła na poziomie szkoły podstawowej 72 uczniów.

SZKOŁY PODSTAWOWE W LATACH 2002–2005						
Rok szkolny	Ogółem		Publiczne		Niepubliczne	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
2002/2003	92	33.149	80	31.941	12	1.208
2003/2004	88	31.525	79	30.317	9	1.208
2004/2005	85	30.098	74	28.801	11	1.297
2005/2006	87	28.977	74	27.348	13	1.629

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu; obliczenia własne. Stan na początku roku szkolnego

Corocznie szkołę podstawową kończy blisko 5 tys. absolwentów. Od 2002 r.³ uczniowie przystępują do obowiązkowego końcowego sprawdzianu badającego poziom opanowania umiejętności czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji oraz wykorzystania wiedzy w praktyce. Średnie wyniki sprawdzianu poznańskich szóstoklasistów w latach 2002–2005 oscylowały wokół 30 punktów.⁴

1.3. Szkolnictwo gimnazjalne

Liczba gimnazjów w latach 2002–2005 nie uległa zmianie. W roku szkolnym 2005/2006 w Poznaniu funkcjonowało 67 gimnazjów (54 publiczne i 13 niepublicznych), w których uczyło się 17.892 uczniów (17.057 w publicznych i 835 w niepublicznych). Zlikwidowane zostało jedno publiczne Gimnazjum nr 28, przy ul. Starołęckiej. Liczba uczniów spadała rocznie o ponad 4% i w 2005 r. wyniosła 17,9 tys., tj. o 2,3 tys. mniej niż w 2002 r.

Średnio na 1 oddział i na 1 pomieszczenie szkolne przypadało odpowiednio: 25 i 20 uczniów, z tego:

- ▣ w gimnazjach publicznych – 26 i 21 uczniów
- ▣ w gimnazjach niepublicznych – 16 i 9 uczniów.

Ponad 23% pomieszczeń szkolnych w gimnazjach zajmowały pracownie szkolne (215, w tym 73 pracownie komputerowe). Nie wszystkie gimnazja dysponowały salami gimnastycznymi. W 67 placówkach znajdowały się 54 sale gimnastyczne i 1 pływalnia. Sportowa baza szkolna zwiększyła się o halę sportową i basen przy Gimnazjum nr 54 przy ul. Newtona.

GIMNAZJA W LATACH 2002-2005						
Rok szkolny	Gimnazja ogółem		Gimnazja publiczne		Gimnazja niepubliczne	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
2002/2003	67	20.176	55	19.429	11	747
2003/2004	66	19.530	54	18.770	12	760
2004/2005	66	18.791	54	18.047	12	744
2005/2006	67	17.892	54	17.057	13	835

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu; obliczenia własne. Stan na początku roku szkolnego

W roku szkolnym 2005/2006 Miasto Poznań było organem prowadzącym dla 53 gimnazjów, do których uczęszczało 17.051 uczniów. Gimnazja samorządowe dysponowały 589 salami lekcyjnymi (przeciętnie 29 uczniów na 1 salę lekcyjną) i 185 pracowniami szkolnymi (przeciętnie 92 uczniów na 1 pracownię szkolną), w tym 64 pracowniami komputerowymi oraz 45 salami gimnastycznymi i 1 pływalnią. Na potrzeby uczniów udostępniono 781 komputerów. Przeciętne gimnazjum dysponowało 16 pomieszczeniami szkolnymi i 13 oddziałami, znajdowało się w nim 15 komputerów (średnio na 1 komputer przypadało 22 uczniów). W roku szkolnym 2005/2006 gimnazja prowadziły 43 oddziały alternatywne (34 integracyjne, 1 terapeutyczny i 8 wyrównawczych) i 36 oddziałów sportowych.

Zatrudnienie w gimnazjach zmniejszyło się o 12%, w tym o 14% w etatach pedagogicznych.

W czerwcu 2005 r. mury gimnazjów opuściło 6,2 tys. gimnazjalistów, o blisko 800 mniej niż w 2002 r. Wyniki testów egzaminacyjnych na zakończenie gimnazjum są średnie. Na zakończenie roku szkolnego 2005/2006 (tj. w czerwcu 2006 r.) gimnazjaliści osiągnęli średni wynik z testów egzaminacyjnych z części humanistycznej – 33,6 pkt. i z części matematyczno-przyrodniczej – 25,9 pkt., który był nieco niższy niż w 2005 r. (w 2005 r. odpowiednio: 36,4 i 26,7 pkt.)⁵.

1.4. Podstawowe i gimnazjalne szkolnictwo specjalne

Szkoły specjalne zorganizowane są z myślą o dzieciach, które ze względu na stan zdrowia nie mogą uczęszczać do placówek ogólnodostępnych. Uczęszczają do nich dzieci: z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną i niedostosowane społecznie oraz sprawiające problemy wychowawcze. W Poznaniu niezmienne od lat uczniowie tych szkół stanowią 2,4% ogólnej liczby uczniów uczących się na tym poziomie.

W latach 2002–2005 baza szkół specjalnych zwiększyła się z 29 do 32, tj. o 3 placówki. W roku szkolnym 2005/2006 w Poznaniu funkcjonowało 16 szkół podstawowych specjalnych, do których uczęszczało 579 uczniów (tj. o 81 mniej niż w 2002 r.) i 16 gimnazjów specjalnych, w których naukę pobierało 549 uczniów (o 129 uczniów mniej niż w 2002 r.). W porównaniu do 2002 liczba uczniów zmniejszyła się o 16% (o 13% w szkołach podstawowych i o 19% w gimnazjach).

Samorządowe szkoły podstawowe specjalne i gimnazja specjalne funkcjonują w szpitalach (4 szkoły podstawowe i 4 gimnazja), w ośrodku szkolno-wychowawczym (1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum), w Pogotowiu Opiekuńczym (1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum), w zespołach szkół specjalnych (7 szkół podstawowych i 8 gimnazjów).

Ogólna liczba etatów w latach 2002–2005 zmniejszyła się o 10%, w tym etatów pedagogicznych o 12%. W roku szkolnym 2005/2006 szkoły te zatrudniały 660 osób, w tym 563 nauczycieli (316 w szkołach podstawowych i 247 w gimnazjach).

SPECJALNE SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJA W LATACH 2002–2005						
Wyszczególnienie	Ogółem		Szkoły podstawowe		Gimnazja	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
2002/2003	29	1.338	14	660	15	678
2003/2004	29	1.228	14	621	15	607
2004/2005	30	1.186	15	598	15	588
2005/2006	32	1.128	16	579	16	549

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu, obliczenia własne. Stan na początku roku szkolnego

1.5. Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Od 2002 r. ogólna liczba szkół ponadgimnazjalnych, pomaturalnych i policealnych zwiększyła się o 37, tj. do 338 placówek, natomiast liczba uczniów o 547, tj. o 1,1%. Wzrost liczby szkół dotyczył głównie szkół dla dorosłych: liceów ogólnokształcących (do 99 w 2005 r., tj. o 34 w porównaniu do 2002 r.) oraz szkół pomaturalnych i policealnych (do 141 w 2005 r., tj. o 34 w porównaniu do 2002 r.). W 2003 r. po raz pierwszy w Poznaniu uruchomiono Komputerowy System Rekrutacji do Szkół Ponadgimnazjalnych Miasta Poznania (KSR), pozwalający na bieżące monitorowanie liczby kandydatów w poszczególnych oddziałach oraz na sprawne technicznie przeprowadzenie rekrutacji. Dzięki KSR około 90% kandydatów zostało przyjętych w pierwszym naborze. Największą popularnością cieszyły się licea ogólnokształcące, w których o miejsce ubiegało się około 60% kandydatów. W dalszej kolejności były technika (około 20%), licea profilowane i zasadnicze szkoły zawodowe (po około 10%). W 2005 r. we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych znajdujących się na terenie Poznania uczniowie po raz pierwszy przystąpili do nowego egzaminu

dojrzałości. W 2006 r. do matury przystąpiło 7.767 uczniów, spośród których 6.454, tj. 83,1% zdało egzamin pozytywnie. Najwięcej uczniów zdawało geografę jako przedmiot do wyboru (co trzeci uczeń). Biologię wybrał co piąty zdający; co szósty matematykę, co siódmy historię, co 10 wiedzę o społeczeństwie. Ponad 77% wybrało jako zdawany język obcy angielski. Najwyższy wskaźnik zdanych matur poznańscy uczniowie osiągnęli z wiedzy o społeczeństwie (99,8%) i geografii (98,1%). Najwyższą liczbę punktów maturzyści otrzymali z języka angielskiego i francuskiego. Wyżej niż w ubiegłym roku zostali ocenieni z matematyki (o 10 pkt.; średnia 66,35 pkt).

W 2005 r. kontynuowano rozpoczęty w 2004 r. program stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. W roku szkolnym 2005/2006, w ramach projektu „Wspieranie szans edukacyjnych uczniów poznańskich szkół”, o stypendium (przysznane na całkowitą lub częściową refundację kosztów związanych z zakwaterowaniem w internacie lub bursie szkolnej, posiłkami w stołówce, zakupem podręczników i pomocy naukowych, transportem środkami komunikacji do i ze szkoły) mogli ubiegać się uczniowie pochodzący z rodzin, w których dochód netto na 1 osobę w 2004 r. nie przekraczał 504 zł lub 583 zł w przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym (w roku szkolnym 2005/2006 – 438 stypendiów po 200 zł miesięcznie).

SZKOLNICTWO PONADGIMNAZJALNE, POMATURALNE I POLICEALNE W LATACH 2002–2005									
a – ogółem b – dla młodzieży		Ogółem		Licea ogólnokształcące		Szkoly zawodowe		Szkoly pomaternalne i policealne	
		szkoly	uczniowie	szkoly	uczniowie	szkoly	uczniowie	szkoly	uczniowie
2002/2003	a	301	51.808	65	24.104	129	19.170	107	8.534
	b	186	37.720	46	18.825	106	15.330	34	3.565
2003/2004	a	316	52.387	71	24.457	127	18.542	118	9.388
	b	183	36.895	46	18.264	102	15.105	35	3.526
2004/2005	a	324	52.887	81	24.886	111	17.298	132	10.703
	b	174	36.020	48	17.974	89	14.692	37	3.354
2005/2006	a	338	52.355	99	24.772	98	15.725	141	11.858
	b	160	34.053	50	17.465	75	13.549	35	3.039

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu; obliczenia własne. Stan z początku roku szkolnego

1.6. Licea ogólnokształcące

Od 2002 r. zwiększyła się liczba liceów ogólnokształcących, zwłaszcza liceów dla dorosłych (w 2002 r. licea dla młodzieży stanowiły 71%, a w 2005 r. udział ich zmalał do 51%). Wzrastało zainteresowanie młodzieży kontynuacją

nauki w tego typu szkołach (od 55,7% w 2002 r. do 61,2% w 2005 r.). Udział uczniów w liceach dla młodzieży do ogólnej liczby uczniów w liceach spadł z 78% do 71%. W porównaniu do 2002 r. liczba liceów wzrosła o 34, w tym o 10 dla młodzieży. W roku szkolnym 2005/2006 w Poznaniu w 99 liceach ogólnokształcących kształciło się 24.772 uczniów, w tym w 50 dla młodzieży – 17.465 uczniów.

LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W LATACH 2002–2005					
Rok szkolny a – ogółem b – nadzorowane przez M. Poznań		Licea ogólnokształcące			
		ogółem		dla młodzieży	
		szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
2002/2003	a	65	24.104	46	18.825
	b	48	21.849	40	18.158
2003/2004	a	71	24.457	46	18.264
	b	49	21.521	40	17.593
2004/2005	a	81	24.886	48	17.974
	b	52	21.031	41	17.328
2005/2006	a	99	24.772	50	17.465
	b	58	20.018	42	16.855

* Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu; obliczenia własne

Miasto Poznań było organem prowadzącym dla 42 liceów ogólnokształcących dla młodzieży i 16 liceów dla dorosłych. Uczęszczało do nich 20.018 uczniów: 16.855 – do liceów dla młodzieży i 3.163 – do liceów dla dorosłych (w porównaniu do 2002 r. liczba uczniów zmalała o 8%).

Nieznacznie (o 2%) zmniejszyło się zatrudnienie w liceach ogólnokształcących zarówno w ogólnej liczbie etatów, jak i w etatach pedagogicznych.

Wśród placówek samorządowych znajdowały się: 1 szkoła mistrzostwa sportowego oraz 4 licea ogólnokształcące specjalne (przy: Szpitalu Rehabilitacyjnym dla Dzieci, przy ul. Sanatoryjnej 2, Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 4 przy ul. 28 Czerwca 1956, Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Nieśłyszących przy ul. Bydgoskiej 4 a, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej przy ul. Szamarzewskiego 78/82).

Cztery licea ogólnokształcące prowadziły nauczanie w oddziałach dwujęzycznych:

- ▣ I LO – klasę dwujęzyczną z językiem francuskim
- ▣ VII LO – klasę dwujęzyczną z językiem niemieckim
- ▣ XVI LO – klasę z rozszerzonym programem języka angielskiego
- ▣ I Prywatnym LO – klasy dwujęzyczne z językiem angielskim i niemieckim.

W 2004 r. w II Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Zamojskiej i H. Modrzejewskiej oraz w I Prywatnym Liceum Ogólnokształcącym, po raz pierwszy uczniowie przystąpili do międzynarodowej matury i zdali ją z wynikiem bardzo dobrym. W 2006 r. międzynarodową maturę zdali wszyscy uczniowie II LO (w przypadku I Prywatnego LO – brak danych).

Blisko dwukrotnie zwiększyła się liczba komputerów udostępnionych uczniom (z 542 w 2002 r. do 837 w 2005 r.).

1.7. Szkoły zawodowe

W roku szkolnym 2005/2006 w Poznaniu funkcjonowało 98 zasadniczych i średnich szkół zawodowych, wśród których znajdowało się: 56 techników, 22 licea profilowane i 20 zasadniczych szkół zawodowych. W latach 2002–2005 liczba szkół zmniejszyła się o 31, zwłaszcza techników (o 26 szkół, tj. o około 20%). W szkolnictwie zawodowym dominują szkoły dla młodzieży, w których uczyło się ponad 80% uczniów. Szkoły dla dorosłych funkcjonują głównie jako technika, od roku szkolnego 2005/2006 rozpoczęła działalność jedyna zasadnicza szkoła dla dorosłych, w której uczyło się 66 uczniów.

SZKOŁY ZAWODOWE W LATACH 2002–2005									
Rok szkolny a – ogółem b – dla młodzieży		Szkoły zawodowe							
		ogółem		zasadnicze zawodowe		licea profilowane		średnie zawodowe	
		szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
2002/2003	a	129	19.170	24	4.187	23	1.369	82	13.614
	b	106	15.330	24	4.187	23	1.369	59	9.774
2003/2004	a	127	18.542	23	3.185	23	2.547	75	12.810
	b	102	15.105	23	3.185	23	2.547	56	9.373
2004/2005	a	111	17.289	21	3.225	24	3.425	66	10.639
	b	89	14.692	21	3.225	24	3.425	44	8.042
2005/2006	a	98	15.725	20	3.102	22	3.098	56	9.525
	b	75	13.549	19	3.036	22	3.098	34	7.415

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu, obliczenia własne

W szkolnictwie średnim zawodowym dominowały szkoły dla młodzieży (76,5%). W roku szkolnym 2005/2006 na poziomie średnim zawodowym 13.549 uczniów kontynuowało naukę w 75 szkołach dla młodzieży, tj.: 19 zasadniczych szkołach zawodowych (w tym 5 specjalnych), 22 liceach profilowanych, 29 szkołach średnich technicznych i zawodowych (w tym 4 specjalnych), 5 szkołach artystycznych oraz 2.176 uczniów w 23 szkołach dla dorosłych: 22 średnich szkołach technicznych i zawodowych oraz 1 zasadniczej szkole zawodowej. Odwrotna sytuacja jest w szkolnictwie policealnym, w którym dominują szkoły dla dorosłych (około 75%). W roku szkolnym 2005/2006 do 141 szkół policealnych uczęszczało 11.858 uczniów, w tym do 105 szkół dla dorosłych – 8.799 uczniów (74%). W porównaniu do 2002 r. baza szkolnictwa policealnego wzrosła o 34, tj. o 31% (ze 107 do 141 szkół), a liczba uczniów o 3,3 tys. tj. o 39% (z 8,5 tys. do 11,9 tys.)

SZKOLNICTWO POLICEALNE W LATACH 2002–2005						
Rok szkolny	Szkoły			Uczniowie		
	ogółem	dla młodzieży	dla dorosłych	ogółem	dla młodzieży	dla dorosłych
2002/2003	107	34	73	8.534	3.565	4.969
2003/2004	118	35	83	9.388	3.526	5.862
2004/2005	132	37	95	10.703	3.354	7.349
2005/2006	141	36	105	11.858	3.059	8.799

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

W roku szkolnym 2005/2006 do wszystkich szkół zawodowych uczęszczało 27.666 uczniów, w tym do: zasadniczych zawodowych – 3.102; liceów profilowanych – 3.098; średnich zawodowych – 8.632, w tym 6.522 dla młodzieży, szkół artystycznych – 893, szkół policealnych – 11.858, w tym 3.039 dla młodzieży; szkół przysposabiających do pracy – 83.

W porównaniu do 2002 r. liczba uczniów uczących się w szkołach zawodowych prowadzonych przez Miasto Poznań zmniejszyła się z 80% do 70%.

We wszystkich typach szkół zawodowych funkcjonowało 1.387 etatów pedagogicznych, z czego ponad 46% to nauczyciele mianowani. Ponad 48% stanowili nauczyciele dyplomowani i kontraktowi (odpowiednio: 25% i 23%). Nauczyciele pracujący na etatach stażystów stanowili niewiele ponad 5% (74 etaty). W porównaniu do 2002 r. liczba etatów pedagogicznych zmniejszyła się o ponad 5%.

Przy 7 Zespołach Szkół (Geodezyjno-Drogowych, Samochodowych, Mechanicznych, Technicznych w Gospodarce Żywnościowej, Budowlano-Drzewnych, Gastronomicznych) oraz przy Centrum Kształcenia Praktycznego, prowadzono warsztaty szkolne, które poza praktyczną nauką zawodu wykonywały również odpłatne usługi na rzecz ludności.

1.8. Pozostała działalność

W latach 2002–2005 kontynuowano działalność pozaszkolną skoncentrowaną na prowadzeniu 2 ogrodów jordanowskich, 2 szkolnych schronisk młodzieżowych. Czas wolny od nauki uczniowie wszystkich typów szkół mogli spędzić na zajęciach pozalekcyjnych, mających charakter zajęć kulturalnych, sportowych i naukowych.

Ponadto na terenie Poznania działało 9 poradni psychologiczno-pedagogicznych, kwalifikujących młodzież do odpowiedniej formy kształcenia specjalnego, w tym integracyjnego oraz indywidualnego.

Dla młodzieży uczącej się w Poznaniu, a stale zamieszkałej w innych miejscowościach udostępniono miejsca w internatach i bursach szkolnych. W 2005 r. samorząd nadzorował działalność 3 burs szkolnych, dysponujących 396 miejscami i 4 internatów, dysponujących 616 miejscami. Korzystało z nich 774 uczniów i studentów. W porównaniu do 2002 r. liczba osób korzystających z miejsc w internatach i bursach nie zmieniła się. Uchwałą Rady Miasta Poznania z dnia 17 maja 2005 r. zlikwidowano Bursę Szkolną nr 5 przy ul. Zamenhofa

oraz przekształcono Bursę Szkolną nr 4 przy ul. Orzechowej 2 a w internat Zespołu Szkół Mistrzostwa Sportowego. W internatach funkcjonujących przy dwóch ośrodkach szkolno-wychowawczych: Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Nieśłyszących i Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w 2005 r. przebywały 263 osoby.

1.9. Ważniejsze inwestycje i remonty w szkołach i placówkach oświatowych

W latach 2002–2005, poszerzając bazę sportową szkół, wybudowano pięć pełnowymiarowych sal sportowych: przy Szkole Podstawowej nr 28, ul. Chojnicka (2002 r.); przy Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi nr 2, ul. Żonkilkowa (2002 r.); przy Gimnazjum nr 15, ul. Główna (2004 r.) oraz przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2, ul. Tarnowska (2006 r.). Ponadto wybudowano siedem hal namiotowych przy: Zespole Szkół nr 1, ul. Leśnowolska (2002 r.); Zespole Szkół Elektrycznych nr 2, ul. Świt (2003 r.); Zespole Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 2, al. Niepodległości (2004 r.); Zespole Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1, os. Pod Lipami (2004 r.); Zespole Szkół Chemicznych, ul. Starołęcka (2004 r.); Szkole Podstawowej nr 54, ul. Małoszyńska (dokończenie inwestycji w 2006 r.). W 2006 r. oddano do użytku ogólnodostępną pływalnię przy Gimnazjum nr 12 na os. Stefana Batorego. Od 2000 r. unowocześniono ponad 25 sal szkolnych gimnastycznych (wykonano nową posadzkę, wymieniono stolarkę okienną, oświetlenie oraz instalację ogrzewania i wentylacji) oraz zmodernizowano 100 boisk szkolnych, pokrywając je nawierzchnią ze sztucznej trawy i wyposażając w nowe urządzenia sportowe i ogrodzenie. W ramach dostosowywania sieci placówek oświatowych rozbudowano budynek Gimnazjum nr 30 przy ul. Głuszyna (2002 r.), zmodernizowano budynek po zlikwidowanej bursie szkolnej i wybudowano salę sportową na potrzeby Zespołu Szkół Specjalnych nr 102 przy ul. Przełajowej (2006 r.). W latach 2002–2005 baza oświatowa zwiększyła się o nowe obiekty przedszkolne: dwa sześcioddziałowe przedszkola przy ulicach Omańkowskiej/Rożka (2002 r.) i św. Antoniego (2003 r.); zmodernizowano również pomieszczenia w Gimnazjum nr 42, ul. św. Jerzego na potrzeby Przedszkola nr 103; dobudowano salę 1 oddziału dla zbudowanego w 2000 r. Przedszkola nr 4, ul. św. Kingi. Miasto prowadziło szeroki zakres prac remontowo-modernizacyjnych placówek oświatowych (średnio w 200 placówkach rocznie), które w znacznym stopniu przyczyniły się do poprawy warunków nauczania. Prace dotyczyły m.in. remontów: dachów, sanitariatów, bloków sportowych, instalacji elektrycznych i oświetleniowych oraz wodno-kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania oraz modernizacji: budynków, boisk szkolnych oraz placów gier i zabaw. W 2004 r. zakończono realizację programu termorenowacji placówek oświatowych, w zakresie wymiany tradycyjnych kotłowni węglowych na ekologiczne źródła ciepła oraz wymianę stolarki okiennej. Program modernizacji kotłowni zrealizowano w 85 obiektach oświatowych, w tym 48 szkołach podstawowych i gimnazjach, 26 przedszkolach i 11 pozostałych placówkach. W latach 2004–2005 kontynuowany jest program, w ramach którego ocieplono 20 obiektów wraz z kompleksową wymianą stolarki okiennej.

1.10. Ogólnopolski Ranking Szkół Średnich

Od ośmiu lat tygodnik „Perspektywy” (od 6 lat wspólnie z dziennikiem „Rzeczpospolita”) przeprowadza Ogólnopolski Ranking Szkół Średnich. W latach

2002–2005 wśród 100 szkół średnich uznanych za najlepsze w kraju było 7 szkół poznańskich: LO św. Marii Magdaleny, I LO im. K. Marcinkowskiego, II LO im. gen. Zamoyskiej i H. Modrzejewskiej, VII LO im. Dąbrowki, I Prywatne LO, VIII LO im. A. Mickiewicza. W ostatnim r. w 8 dużych miastach⁶ Polski wyłoniono 584 finalistów i laureatów, biorących udział w 279 olimpiadach z 72 szkół średnich (spośród 387 szkół uczestniczących w rankingu). Poznańskie szkoły średnie reprezentowało w tej grupie 8 liceów ogólnokształcących: II LO im. gen. Zamoyskiej i H. Modrzejewskiej (28 miejsce), LO św. Marii Magdaleny (74 miejsce), VIII LO im. A. Mickiewicza (77 miejsce), I LO im. K. Marcinkowskiego (98 miejsce), XVI LO im. Charles’a de Gaulle’a (122 miejsce), Zespół Szkół Technicznych im. Michała Drzymały (165 miejsce), III LO im. św. Jana Kantego (194 miejsce), VII LO im. Dąbrowki (200 miejsce).

Natomiast w publikowanym przez Gazetę Wyborczą jedynym w Polsce, sporządzanym od 11 lat, Rankingu liceów ogólnokształcących, wśród najlepszych poznańskich liceów znalazły się: LO św. Marii Magdaleny, VIII LO im. A. Mickiewicza, I LO im. K. Marcinkowskiego, I Prywatne LO i II LO im. gen. J. Zamoyskiej i H. Modrzejewskiej. Licea te osiągały najwyższy wskaźnik (ponad 90%) absolwentów, którzy zdali maturę i dostali się na studia wyższe.

2. Szkolnictwo wyższe i nauka

Nauka staje się podstawą rozwoju dla coraz większej liczby gałęzi gospodarki, przez co może wpływać na zmianę charakteru miasta. Wśród polskich ośrodków mających duże szanse rozwojowe znajduje się Poznań. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom środowisko akademickie wraz z Urzędem Miasta Poznania opracowały Strategię Naukową i Akademicką Miasta Poznania, która m.in. ma ułatwić dalszy rozwój funkcji akademickiej i naukowej aglomeracji oraz transfer wiedzy do praktyki społecznej i gospodarczej, w celu zdobycia pozycji konkurencyjnej w skali nie tylko krajowej, ale także międzynarodowej. Dokument nie tylko prezentuje potencjał akademickiego i naukowego Poznania, ale także określa kierunki jego rozwoju na miarę współczesnych wyzwań i ambicji poznańskich. Głównymi celami wymienionymi w strategii są:

- ▣ szeroki dostęp młodzieży do wiedzy na poziomie akademickim i ponadmaturalnym
- ▣ rozwój kształcenia ustawicznego i edukacji zaawansowanej
- ▣ poprawa jakości kształcenia w szczególności w szkołach wyższych
- ▣ internacjonalizacja procesu dydaktycznego i badań naukowych
- ▣ wzmocnienie związków sektora szkolnictwa wyższego i nauki z praktyką m.in. poprzez zwiększenie innowacyjności gospodarki lokalnej
- ▣ umocnienie pozycji Poznania jako europejskiego ośrodka akademickiego poprzez zwiększenie jego atrakcyjności jako miejsca studiów i prowadzenia działalności naukowo-badawczej (m.in. wspólne działania z uczelniami w zakresie kształtowania wysokiej jakości przestrzeni miejskiej, budowy rozwiązań komunikacyjnych, które zwiększą dostępność i dogodność połączeń komunikacyjnych na trasach między kampusami, wsparcie działań na rzecz utworzenia Centrum Kultury Studenckiej, podjęcie inicjatywy związanej z badaniami profilaktycznymi dla studentów)

Tematy podniesione w Strategii Akademickiej i Naukowej są w znacznym stopniu przełożone na poziom wykonawczy w programach zapisanych w Planie Rozwoju Miasta Poznania na lata 2005-2010.

2.1. Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2005/2006 w Poznaniu nauczanie prowadziło 25 szkół wyższych (wobec 22 w 2002 r.), z tego 8 szkół państwowych i 17 niepaństwowych. Mimo iż szkoły niepaństwowe w większości kształcą wyłącznie na poziomie licencjackim, to coraz więcej z nich zyskuje także uprawnienia prowadzenia nauczania na poziomie magisterskim. W roku akademickim 2005/2006 takich szkół było 6, o 2 więcej niż 4 lata wcześniej.

W latach 2002–2005 powstało 5 nowych, niepaństwowych szkół wyższych:

- ▣ Wielkopolska Wyższa Szkoła Turystyki i Zarządzania (utworzona w 2003 r.)
- ▣ Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji (2004)
- ▣ Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii (2005)
- ▣ Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa (2005)
- ▣ Wyższa Szkoła Zawodowa „Kadry dla Europy”(2005).

Jednocześnie 2 szkoły zakończyły swoją działalność. W 2002 r. Wyższa Szkoła Oficerska im. St. Czarnieckiego została przemianowana na Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. St. Czarnieckiego (bez uprawnień szkoły wyższej), a na początku 2006 r., z uwagi na utratę płynności finansowej, upadłość ogłosiła Wyższa Szkoła Sztuki Stosowanej „Schola Posnaniensis”.

Uczelnie, dostosowując się do potrzeb zmieniającej się gospodarki i rynku pracy, poszerzyły ofertę edukacyjną poprzez:

- ▣ podejmowanie nowych kierunków studiów oraz specjalności – obecnie funkcjonuje 146 kierunków, w tym 29 nowych, m.in. „akustyka”, „europeistyka”, „kognitywistyka” na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza, „biotechnologia” i „kosmetologia” (Akademia Medyczna), „technologie ochrony środowiska” (Politechnika Poznańska), „informatyka i ekonometria”, „stosunki międzynarodowe” (Wyższa Szkoła Bankowa), „scenografia” (Akademia Sztuk Pięknych), „pedagogika” (Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania), „fizjoterapia” (Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii), „ekonomia” i „gospodarka przestrzenna” (Wyższa Szkoła Zawodowa „Kadry dla Europy”), „zarządzanie i marketing” (Wyższa Szkoła Logistyki)
- ▣ rozszerzenie działalności dydaktycznej poza siedzibę uczelni, organizując nowe filie i oddziały zamiejscowe m. in. w Katowicach (WSUS), Kościelcu k. Koła (AR), Krotoszynie, Ostrowie Wlkp. i Pleszewie (UAM), Koninie (PP), Gdyni i Szczecinie (WSZPZiU). W 2005 r. w 12 szkołach funkcjonowały 32 placówki tego typu (o 7 więcej niż w 2002 r.), w których naukę pobierało 19,8 tys. osób.

Od lat poznańskie szkoły wyższe zajmują wysokie miejsca w badaniach porównawczych. W rankingu dotyczącym 2005 r. opublikowanym przez dziennik „Rzeczpospolita” i tygodnik „Perspektywy”, w kategorii uczelni ekonomicznych 2. miejsce w skali kraju zajęła Akademia Ekonomiczna, podobnie Akademia Rolnicza w kategorii uczelni rolniczych, 3. miejsce w kategorii uniwersytetów przypadło Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza oraz Akademii Medycznej w kategorii uczelni medycznych. Wśród wszystkich 86 uczelni państwowych objętych rankingiem, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza uplasował się na 3. pozycji, Akademia Ekonomiczna na 13., Akademia Medyczna na 14., a Akademia Rolnicza na 17. pozycji. Najlepszą, 24. lokatę, w kategorii niepaństwowych uczelni magisterskich zajęła Wyższa Szkoła Bankowa, a w kategorii niepublicznych uczelni licencjackich Wyższa Szkoła Języków Obcych, zajmując 33. miejsce. W publikowanym przez tygodnik „Polityka” rankingu wyższych

2. Szkolnictwo wyższe i nauka

uczelnii prowadzących studia na najbardziej popularnych kierunkach, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza zajął 1. miejsce w Polsce w kategorii pedagogika oraz uplasował się w pierwszej piątce w kategoriach: politologia i psychologia – 2. pozycja oraz socjologia i prawo – 4. pozycja. Czołowe pozycje w swoich kategoriach zajęły także: Akademia Ekonomiczna (2. pozycja w kategorii ekonomia i zarządzanie) oraz Politechnika Poznańska (2. pozycja w kategorii informatyka). Spośród poznańskich uczelni prywatnych najwyższą została sklasyfikowana Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa, która zajęła 4. miejsce w kategorii socjologia oraz 6. w kategorii politologia.

Według deklaracji poznańskich uczelni w r. akademickim 2005/2006 w mieście studiowało 127,5 tys. osób⁷ (łącznie z obcokrajowcami, jednak bez studentów oddziałów zamiejscowych i filii), tj. o 8,5 tys. (7,2%) więcej w porównaniu do roku akademickiego 2002/2003, w tym na studiach:

- ▣ dziennych – 68,9 tys. osób (wzrost o 11,8%)
- ▣ zaocznych – 54,1 tys. osób (więcej o 7,8%)
- ▣ wieczorowych – 2,5 tys. osób (spadek o 45,1%)
- ▣ eksternistycznych – 2,0 tys. osób (mniej o 21,0%).

Największą uczelnią Poznania jest Uniwersytet im. A. Mickiewicza, w którym kształcą się co trzeci poznański student. Ogólnie wzrost liczby studentów odnotowały zarówno szkoły państwowe (o 6,7%), jak i szkoły niepaństwowe (o 8,5%). Spośród szkół państwowych najwyższy przyrost studentów odnotowała Akademia Medyczna (o 41%) oraz Akademia Sztuk Pięknych (o 33%), wśród szkół niepublicznych⁸ – Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa (o 59%) i Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii (o 34%). Trzech na czterech studentów pochodzi spoza Poznania.

STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH W POZNANIU					
a – 2002 b – 2005 c – 2002 = 100		Liczba studentów			
		ogółem	w tym na studiach		
			dziennych	wieczorowych	zaocznych
		w tys.			
Ogółem w tym:	a	119,0	61,7	4,5	50,2
	b	127,5	68,9	2,5	54,1
	c	107,2	111,8	54,9	107,8
uczelnie państwowe	a	89,3	54,6	2,4	31,5
	b	95,3	60,1	1,5	33,2
	c	106,7	109,9	64,6	105,6
Uniwersytet im. A. Mickiewicza	a	38,2	21,5	0,7	15,4
	b	42,6	25,1	0,8	16,4
	c	111,5	116,8	112,6	106,6
Akademia Ekonomiczna	a	12,3	6,5	0,8	5,0
	b	11,0	6,7	0,1	4,1
	c	89,2	103,7	16,6	81,7
Politechnika Poznańska	a	18,1	12,7	0,4	5,0
	b	17,3	12,3	0,2	4,8
	c	95,6	96,5	53,2	96,6

2. Szkolnictwo wyższe i nauka

STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH W POZNANIU

a – 2002 b – 2005 c – 2002 = 100		Liczba studentów			
		ogółem	w tym na studiach		
			dziennych	wieczorowych	zaocznych
		w tys.			
Akademia Rolnicza	a	11,6	8,0	0,0	3,5
	b	12,6	8,4	0	4,1
	c	109,5	105,7	x	117,9
Akademia Medyczna	a	4,6	3,3	0,2	1,0
	b	6,5	4,5	0,0	2,0
	c	141,1	135,2	0,0	203,4
Akademia Wychowania Fizycznego	a	2,8	1,7	0,0	1,1
	b	3,2	1,9	0	1,3
	c	112,7	113,9	x	111,0
Akademia Sztuk Pięknych	a	1,1	0,6	0,2	0,4
	b	1,5	0,7	0,4	0,4
	c	132,9	125,0	191,2	113,6
Akademia Muzyczna	a	0,6	0,4	0,0	0,2
	b	0,6	0,4	0	0,2
	c	104,2	102,8	x	123,2
uczelnie niepaństwowe	a	29,7	7,0	2,2	18,8
	b	32,3	8,9	1,0	20,9
	c	108,5	126,1	44,3	111,4

Źródło: badania ankietowe własne, obliczenia własne

Blisko 3/4 studentów pobierało naukę w szkołach państwowych. Podstawową formą kształcenia są studia stacjonarne, których udział zasadniczo nie zmienia się od 2002 r. i pozostaje na poziomie 52-54%. Blisko 60% studentów uczęszcza na studia o poziomie magisterskim.

W 2005 r. uczelnie poznańskie ukończyło 23,6 tys. osób⁹ (w 2002 r. – 22,6 tys. osób). Wzrost liczby absolwentów dotyczył niemal wyłącznie szkół państwowych. Ponad 2/3 absolwentów ukończyło szkoły państwowe, najwięcej Uniwersytet im. A. Mickiewicza – 6,3 tys. osób i Akademię Ekonomiczną – 3,0 tys. osób.

ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH W POZNANIU

a – 2002 b – 2005 c – 2002 = 100		Liczba absolwentów			
		ogółem	w tym po studiach		
			dziennych	wieczorowych	zaocznych
		w tys.			
Ogółem w tym:	a	22,6	9,6	1,3	11,1
	b	23,6	10,7	0,7	11,2
	c	104,3	112,1	57,9	101,0

2. Szkolnictwo wyższe i nauka

ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH W POZNANIU					
a – 2002 b – 2005 c – 2002 = 100		Liczba absolwentów			
		ogółem	w tym po studiach		
			dziennych	wieczorowych	zaocznych
		w tys.			
uczelnie państwowe	a	15,6	8,2	0,5	6,7
	b	16,5	9,0	0,4	6,9
	c	105,9	109,2	81,5	102,0
Uniwersytet im. A. Mickiewicza	a	7,4	3,5	0,2	3,7
	b	6,3	3,5	0,1	2,7
	c	84,9	100,6	48,7	71,7
Akademia Ekonomiczna	a	2,7	1,1	0,2	1,4
	b	3,0	1,2	0,2	1,6
	c	111,7	114,5	86,0	114,0
Politechnika Poznańska	a	2,0	1,4	0,1	0,5
	b	2,9	1,8	0,05	0,8
	c	148,4	130,9	85,7	183,1
Akademia Rolnicza	a	1,9	1,2	0,0	0,7
	b	2,2	1,4	0,0	0,8
	c	117,9	116,8	x	123,6
Akademia Medyczna	a	0,6	0,5	0,0	0,1
	b	1,1	0,6	0,0	0,5
	c	181,4	120,7	x	506,3
Akademia Wychowania Fizycznego	a	0,7	0,4	0,0	0,3
	b	0,5	0,2	0,0	0,3
	c	77,4	48,0	x	113,8
Akademia Sztuk Pięknych	a	0,1	0,1	0,0	0,1
	b	0,2	0,1	0,04	0,1
	c	147,7	122,4	x	117,2
Akademia Muzyczna	a	0,1	0,1	0,0	0,0
	b	0,1	0,1	0	0,04
	c	119,6	118,2	0,0	146,7
uczelnie niepaństwowe	a	7,0	1,4	0,8	4,3
	b	7,1	1,8	0,4	4,3
	c	100,6	129,7	44,4	99,4

Źródło: badania ankietowe własne, obliczenia własne

Coraz bardziej popularne stają się studia podyplomowe i doktoranckie. W 2005 r. zajęcia prowadzone były na 186 kierunkach studiów podyplomowych (wobec 148 w 2002 r.). Ukończyło je 5,4 tys. osób, najwięcej na UAM (1,6 tys.), na Akademii Ekonomicznej (1,4 tys.) oraz w Wyższej Szkole Bankowej (0,6 tys.). Na Akademii Ekonomicznej oraz w Wyższej Szkole Bankowej funkcjonują także studia podyplomowe typu MBA¹⁰, które w 2005 r. ukończyło około 120 osób.

Uprawnienia do prowadzenia studiów doktoranckich posiadało – podobnie jak 4 lata wcześniej – 6 uczelni państwowych. W końcu 2005 r. uczestniczyło w nich 3,5 tys. osób (w 2002 r. – 3,2 tys.). Największą liczbą doktorantów poszczycić się może Uniwersytet im. A. Mickiewicza – 1,5 tys. osób oraz Akademia Ekonomiczna – 0,7 tys. osób.

W Poznaniu naukę pobiera 1,1 tys. studentów zagranicznych (o 0,5 tys. więcej niż w 2002 r.), a ich liczba z r. na rok rośnie. Ponad połowa z nich studiuje w Akademii Medycznej, gdzie utworzono specjalne grupy, w których zajęcia prowadzone są w języku angielskim. Coraz bardziej popularne stają się wśród poznańskich studentów odbywanie części studiów za granicą, głównie w ramach programów unijnych Socrates oraz Leonardo. W ubiegłym roku akademickim skorzystało z nich około 1,4 tys. osób.

W efekcie prowadzonych prac modernizacyjnych i kończonych inwestycji w latach 2002–2005 znacznie (o 40 tys. m²) powiększyła się baza dydaktyczna uczelni poznańskich, osiągając powierzchnię 540 tys. m². Oddano do użytku m.in.:

- ▣ kolejne budynki kampusu Morasko (UAM), m.in.: siedzibę Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych, Wydziału Matematyki i Informatyki, Wydziału Biologii oraz krytą pływalnię
- ▣ gmach Biblioteki Filologicznej „Novum” przy Al. Niepodległości (UAM)
- ▣ siedzibę Wydziału Melioracji przy ul. Piątkowskiej, Katedry Ochrony i Kształtowania Środowiska oraz Terenów Zielonych Wydziału Ogrodniczego (Collegium Zembala) przy ul. Botanicznej (Akademia Rolnicza)
- ▣ gmach Instytutu Stomatologii Akademii Medycznej (Collegium Stomatologicum) przy skrzyżowaniu ulic Przybyszewskiego i Bukowskiej
- ▣ Centrum Wykładowe w rejonie ulic Piotrowo–Berdychowo, budynek laboratoryjny Instytutu Elektroniki i Telekomunikacji przy ul. Polanka oraz nowo zakupiony, zmodernizowany budynek przy ul. Nieszawskiej na potrzeby Politechniki Poznańskiej
- ▣ rozbudowane skrzydło wschodnie budynku dydaktycznego Akademii Muzycznej
- ▣ Bibliotekę Główną Akademii Wychowania Fizycznego przy ul. Droga Dębińska
- ▣ budynek dydaktyczny przy ul. Wolnica (Akademia Sztuk Pięknych)
- ▣ zmodernizowany budynek przy ul. Różanej dla Wyższej Szkoły Bankowej
- ▣ siedzibę Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa¹¹
- ▣ zaadoptowany budynek Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych przy ul. Głogowskiej
- ▣ wyremontowany budynek dydaktyczny przy ul. Różanej na potrzeby Wyższej Szkoły Komunikacji i Zarządzania
- ▣ zmodernizowany budynek dla potrzeb Wyższej Szkoły Komunikacji i Zarządzania przy ul. Różanej

W realizacji znajdują się:

- ▣ sala koncertowa Akademii Muzycznej przy ul. Towarowej
- ▣ pawilon naukowo-badawczy z funkcją dydaktyczną w Ogrodzie Botanicznym (UAM)
- ▣ rozbudowany budynek Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Gastronomii przy ul. Nieszawskiej
- ▣ Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na terenie kampusu UAM na Morasku.

Szereg realizowanych inwestycji powstało lub powstaje dzięki dotacjom uzyskanym z Unii Europejskiej, m.in. sala koncertowa Akademii Muzycznej, obiekt

ty dydaktyczno-badawcze na terenie kampusu uniwersyteckiego na Morasku, Centrum Medycznej Informacji Naukowej Akademii Medycznej, obiekty naukowo-dydaktyczne Akademii Rolniczej.

W 2005 r. Politechnika Poznańska została uhonorowana przez Radę Miasta Poznania tytułem „Zasłużony dla Miasta Poznania”. Szkoła ta jest jednym z najbardziej znanych, odnoszących spektakularne sukcesy ośrodków informatycznych w kraju. Za osiągnięciami profesorów idą osiągnięcia ich uczniów, którzy od lat biorą udział w wielu zarówno międzynarodowych, jak i krajowych konkursach. Do jednego z najbardziej prestiżowych należy Międzynarodowy Konkurs Projektowania Systemów Komputerowych CSIDS, którego finał odbywa się w Waszyngtonie. Poznańscy studenci zdobyli I miejsce w 2004 r., oraz dwukrotnie II miejsca – w 2002 i 2005 r. W 2005 r. zwycięstwo w prestiżowym międzynarodowym konkursie informatycznym dla młodych informatyków Imagine Cup w Japonii przyznano dwóm poznańskim studentom IV r., którzy w kategorii „Visual Gaming” (Tworzenie Gier) pokonali 2 tys. drużyn z całego świata. Studenci Politechniki Poznańskiej kolejny raz znaleźli się także w krajowym finale konkursu Imagine Cup 2006, w kategorii Projektowanie Oprogramowania. Poznańscy informatycy konkurowali z 10. drużynami z czołowych polskich uczelni, zajmując dwa pierwsze miejsca. Dużym sukcesem międzynarodowym było również I miejsce w 2005 r., które zajęli studenci kierunku Informatyka w konkursie programistycznym Challenge 24 w Budapeszcie.

Studenci Akademii Muzycznej występujący w trio fortepianowym zdobyli I nagrodę na XV Międzynarodowym Konkursie Zespołów Kameralnych, który odbył się w 2005 r. w Salonikach (Grecja).

Studentka Akademii Ekonomicznej zajęła II miejsce w konkursie na najlepszą pracę magisterską „Logistyczna Praca R.”, organizowanym przez firmę Schenker, będącej międzynarodowym dostawcą zintegrowanych usług logistycznych.

W 2004 r. Urząd Miasta Poznania ustanowił „Nagrody Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę doktorską” i „Nagrody Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę magisterską”, które wynikły z potrzeby pogłębiania i rozpowszechniania wiedzy o Poznaniu, promowania osiągnięć absolwentów i młodych naukowców wyższych uczelni oraz pozyskiwania młodych talentów naukowych do pracy na rzecz rozwoju miasta. Nagrody przyznawane są za prace doktorskie i magisterskie podejmujące problematykę związaną z Poznaniem i cechujące się walorami użytkowymi. Corocznie przyznaje się 3 nagrody za prace magisterskie oraz 3 za prace doktorskie. Materialnym wyrazem wspomagania przez Miasto uczelni wyższych jest przekazanie na dogodnych warunkach gruntów pod zabudowę naukowo-dydaktyczną, np. Politechnice Poznańskiej działki o pow. 9,5 tys. m² pod budowę Centrum Wykładowego i biblioteki, Akademii Ekonomicznej działki o pow. 2,7 tys. m² przy ul. Towarowej, Akademii Medycznej nieruchomości o pow. 0,8 tys. m² przy ul. Marcelesińskiej, Akademii Muzycznej gruntu pod budowę sali koncertowej przy ul. Towarowej o pow. 1,3 tys. m². Przykładem innych działań może być przekazanie 100 tys. zł na usuwanie barier architektonicznych w budynku Akademii Wychowania Fizycznego przy ul. K. Jadwigi. Od roku akademickiego 2006/2007 planuje się wprowadzenie we wszystkich uczelniach elektronicznych legitymacji studenckich, łączących w sobie także funkcje komkarty i karty bibliotecznej. W 2006 r. Miasto Poznań wydało „Praktyczny informator dla studentów I roku”, który ułatwi „pierwszorocznikom” poruszanie się po instytucjach uczelnianych oraz mieście.

2.2. Placówki naukowo-badawcze

Poznań należy do znaczących ośrodków pracy naukowo-badawczej w Polsce. Poza środowiskiem naukowym uczelni wyższych prace badawczo-rozwojowe prowadzą także:

- ▣ placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk (instytuty, zakłady, pracownie)
- ▣ jednostki badawczo-rozwojowe, którymi są instytuty naukowo-badawcze, ośrodki badawczo-rozwojowe i centralne laboratoria
- ▣ placówki niezrzeszone.

W 2005 r. w Poznaniu funkcjonowało 21 placówek badawczo-rozwojowych, o 1 mniej niż w 2002 r. oraz 17 jednostek PAN, o 2 mniej niż 4 lata wcześniej. Likwidacji uległy:

- ▣ Zakład Doświadczalno-Produkcyjny SULFOCHEM Sp. z o.o.
- ▣ Zakład Badań Narodowościowych PAN
- ▣ Zakład Doświadczalny PAN (stracił status jednostki naukowej i stał się gospodarstwem pomocniczym Instytutu Dendrologii PAN).

Kilka jednostek dokonało przekształceń organizacyjnych:

- ▣ Centralne Laboratorium Przemysłu Koncentratów Spożywczych zostało przemianowane na Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego
- ▣ Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Elementów Wyposażenia Budownictwa „Metalplast” stał się oddziałem Instytutu Techniki Budownictwa
- ▣ Zakład Wczesnej Historii Słowiańszczyzny Instytutu Słowianoznawstwa PAN został przekształcony w Zakład Historii Instytutu Slawistyki PAN.

JEDNOSTKI NAUKOWE I BADAWCZE W POZNANIU				
Wyszczególnienie	Jednostki ogółem			
	2002	2003	2004	2005
Ogółem	44	43	42	41
w tym:				
placówki naukowe PAN	19	19	18	17
jednostki badawczo-rozwojowe	22	21	21	21
pozostałe placówki	3	3	3	3

Źródło: Badania ankietowe Wydziału Rozwoju Miasta UMP

W placówkach naukowych i badawczo-rozwojowych pracuje łącznie około 3,0 tys. osób, w tym 1,0 tys. na etatach naukowo-badawczych.

W ostatnim okresie powoływane są nowe, multi i interdyscyplinarne struktury organizacyjne funkcjonalnie zorientowane na prowadzenie badań i wdrożeń, takie jak centra doskonałości, centra zaawansowanych technologii i platformy technologiczne¹².

Placówki naukowe i badawczo-rozwojowe spełniają istotną funkcję proinnowacyjną, a ich liczba i potencjał badawczy oraz jakość prowadzonych badań, determinują poziom zdolności do tworzenia nowych rozwiązań technicznych i technologicznych. Działalność instytutów naukowo-badawczych ukierunkowana była głównie na prowadzenie prac naukowych, badawczo-rozwojowych, wdrożeniowych i upowszechniania ich wyników na potrzeby przemysłu, rolnictwa, ochrony środowiska, budownictwa, transportu, a także urzę-

dów centralnych, stowarzyszeń itp. Placówki te wykonały szereg projektów badawczych, opracowały nowe technologie i rozwiązania, uzyskały patenty i wzory użytkowe, będące poważnymi osiągnięciami i znaczącym dorobkiem zarówno w kraju jak i w skali międzynarodowej. Ośrodki badawczo-rozwojowe, które są w większości jednostkami resortowymi, o długi okresie działalności, a często jedyne w danej branży w skali kraju, prowadziły prace badawcze i wdrożeniowe zmierzające do osiągnięć m.in. w dziedzinach: nowych odmian roślin uprawnych, budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, chemicznych źródeł prądu, strategii logistycznych, kompatybilności elektromagnetycznej itp. Poznańskie placówki naukowe odnoszą sukcesy m.in. w badaniach o charakterze molekularnym, genetycznym, biotechnologicznym, immunologicznym. Dodatkowo jednostki naukowe zajmują się działalnością normalizacyjną, konferencyjną, konsultacyjną, wydawniczą, certyfikacją wyrobów, dozorem technicznym, badaniem toksyczności materiałów. Wiele jednostek uczestniczy w międzynarodowych projektach badawczych, m.in. w ramach Inicjatywy Eureka czy też w ramach projektów ramowych Unii Europejskiej. Przy Instytucie Chemii Bioorganicznej afiliowane jest Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, które jest głównym ośrodkiem naukowego Internetu w Polsce. Wyjątkowy charakter posiada także Centrum Badań Kosmicznych (Obserwatorium Astrogeodynamiczne).

Do spektakularnych osiągnięć poznańskiej nauki w ostatnim okresie zaliczyć można m.in.: współudział w sklonowaniu królika i świni, wykonaniu konstrukcji genetycznych dla uzyskania zwierząt transgenicznych produkujących ludzkie białka, takie jak czynnik wzrostu, laktoglobina, interferon, możliwych do wykorzystania podczas przeszczepu narządów u człowieka (Instytut Genetyki Człowieka PAN, Akademia Rolnicza), utworzenie linii technologicznej do produkcji szczepionek na czerniaka złośliwego (Wielkopolskie Centrum Onkologii, AR, IGC PAN), opracowanie metody regeneracji tkanek serca poprzez zastosowanie mioblastów (IGC PAN), pierwsze w Polsce praktyczne zastosowanie transplantu ślimaka w uchu dla osób niesłyszących (Akademia Medyczna), wyprodukowanie transgenicznej sałaty, która ma służyć jako szczepionka w wirusowym zapaleniu wątroby (Instytut Chemii Bioorganicznej PAN), stworzenie technologii kształtowania części dokładnych o wysokiej gęstości ze stopowych materiałów proszkowych dla produkcji masowej (Instytut Obróbki Plastycznej) czy opracowanie technologii i konstrukcji baterii lotniczej (Centralne Laboratorium Akumulatorów i Ogniw). Grupa badawcza z Pracowni Fizykochemii Materiałów i Nanotechnologii Wydziału Chemii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza skonstruowała nanobiodetektor, dzięki któremu można znacznie szybciej niż dotychczas poddawać analizie komórki, kontrolować jakość wody czy też wykrywać wirusy. W Instytucie Fizyki Molekularnej PAN zlokalizowane jest „Centrum Doskonałości Magnetycznych i Molekularnych Materiałów dla Elektroniki Przyszłości”, powołane przez Unię Europejską w ramach programu integracji nowo przyjętych państw z europejską przestrzenią badawczą. Instytut ten może pochwalić się opracowaniem unikalnej metody i przeprowadzeniem pierwszych w świecie badań fleksoelektrycznej polaryzacji w ferroelektrycznych ciekłych kryształach stosowanych w nowoczesnych urządzeniach do wizualizacji informacji.

W 2005 r. prof. Roman Słowiński z Instytutu Informatyki Politechniki Poznańskiej, członek korespondent PAN został laureatem prestiżowej nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w dziedzinie nauk technicznych. Nagroda została przyznana za stworzenie uznanej w świecie szkoły naukowej inteligentnego

wspomagania decyzji, która proponuje oryginalną metodykę opartą na synergicznym połączeniu badań operacyjnych, sztucznej inteligencji i optymalizacji wielokryterialnej. Nagroda Fundacji jest uznawana za najwyższe wyróżnienie w Polsce (tzw. „Polski Nobel”).

Większość placówek naukowych oraz badawczo-rozwojowych wraz z 9 szkołami wyższymi jest zaliczanych przez GUS¹³ do poznańskiego sektora B+R (działalność badawczo-rozwojowa). W 2004 r. do sektora B+R należało łącznie 37 jednostek (podobnie jak w 2002 r.), zatrudniających 5,1 tys. osób, w tym 4,0 tys. na etatach naukowo-badawczych. Najwięcej – około 3/4 poznańskich naukowców pracuje w szkołach wyższych. Blisko 0,9 tys. etatów zajmują osoby posiadające tytuł profesorski.

JEDNOSTKI ORAZ ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ (B+R)					
Wyszczególnienie a – 2002 b – 2003 c – 2004		Jednostki (stan w dn. 31 XII)	Zatrudnieni		
			ogółem	pracownicy naukowo- badawczy	z tytułem profesora*
Ogółem	a	37	5190	—	835
	b	37	5133	3927	917
	c	37	5121	3984	896
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	a	19	1384	—	88
	b	18	1349	946	89
	c	17	1377	955	83
w tym:					
placówki naukowe PAN	a	6	486	—	—
	b	6	519	405	—
	c	5	527	400	49
jednostki badawczo-rozwo- jowe	a	13	989	—	—
	b	12	829	542	—
	c	12	850	555	34
jednostki rozwojowe	a	9	98	—	—
	b	8	125	73	—
	c	9	127	99	0
szkoły wyższe	a	8	3707	—	746
	b	9	3659	2908	827
	c	9	3617	2930	812

*w osobach (łącznie z etatami częściowymi)
Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Nakłady ogółem na działalność badawczą i rozwojową wyniosły 322,6 mln zł, tj. o 7,4% więcej w stosunku do 2002 r., przy czym wyjątek stanowiły szkoły wyższe, które odnotowały spadek nakładów (o 2,5%). Zaledwie 1/4 nakładów posiadała cel inwestycyjny. Wśród nakładów bieżących dominują wydatki na badania podstawowe (55%), przed wydatkami na prace rozwojowe (24%) oraz nakładami na badania stosowane (21%). Wyjątkiem są jednostki rozwojowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, które najwięcej środków bieżących przeznaczają na prace rozwojowe. Problemem jest postępujący wzrost zuży-

cia aparatury naukowo-badawczej (ponad 78% wobec 69% w 2002 r.). Najnowszą aparaturę posiadają szkoły wyższe – zużycie rzędu 76%, a najwyższy stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej odnotowano w placówkach PAN (91%).

PRZYPISY:

¹ Projekt sfinansowany m.in. ze środków Unii Europejskiej w ramach programu e-Poznań.

² Prognoza demograficzna GUS na lata 2003–2030 wskazuje na znaczny spadek liczby dzieci w wieku szkoły podstawowej (według prognozy liczba dzieci do 2015 r. zmniejszy się o około 3,4 tys., tj. o około 12% w porównaniu do 2005 r.).

³ Pierwszy sprawdzian kończący szkołę podstawową po przeprowadzonej w 1999 r. reformie oświaty.

⁴ Maksymalna liczba możliwa do uzyskania wynosi 40 pkt.

⁵ Maksymalnie można uzyskać 50 pkt. za część humanistyczną i 50 pkt. za część matematyczno-przyrodniczą.

⁶ Poznań, Gdańsk, Katowice, Kraków, Łódź, Szczecin, Wrocław, Warszawa.

⁷ Wg najnowszych danych GUS w roku akademickim 2005/2006 w Poznaniu studiowało 132,9 tys. osób, w tym 70,6 tys. na studiach dziennych, 57,7 tys. na studiach zaocznych. W szkołach państwowych naukę pobierało 100,0 tys. osób.

⁸ Powstałych przed 2000 r.

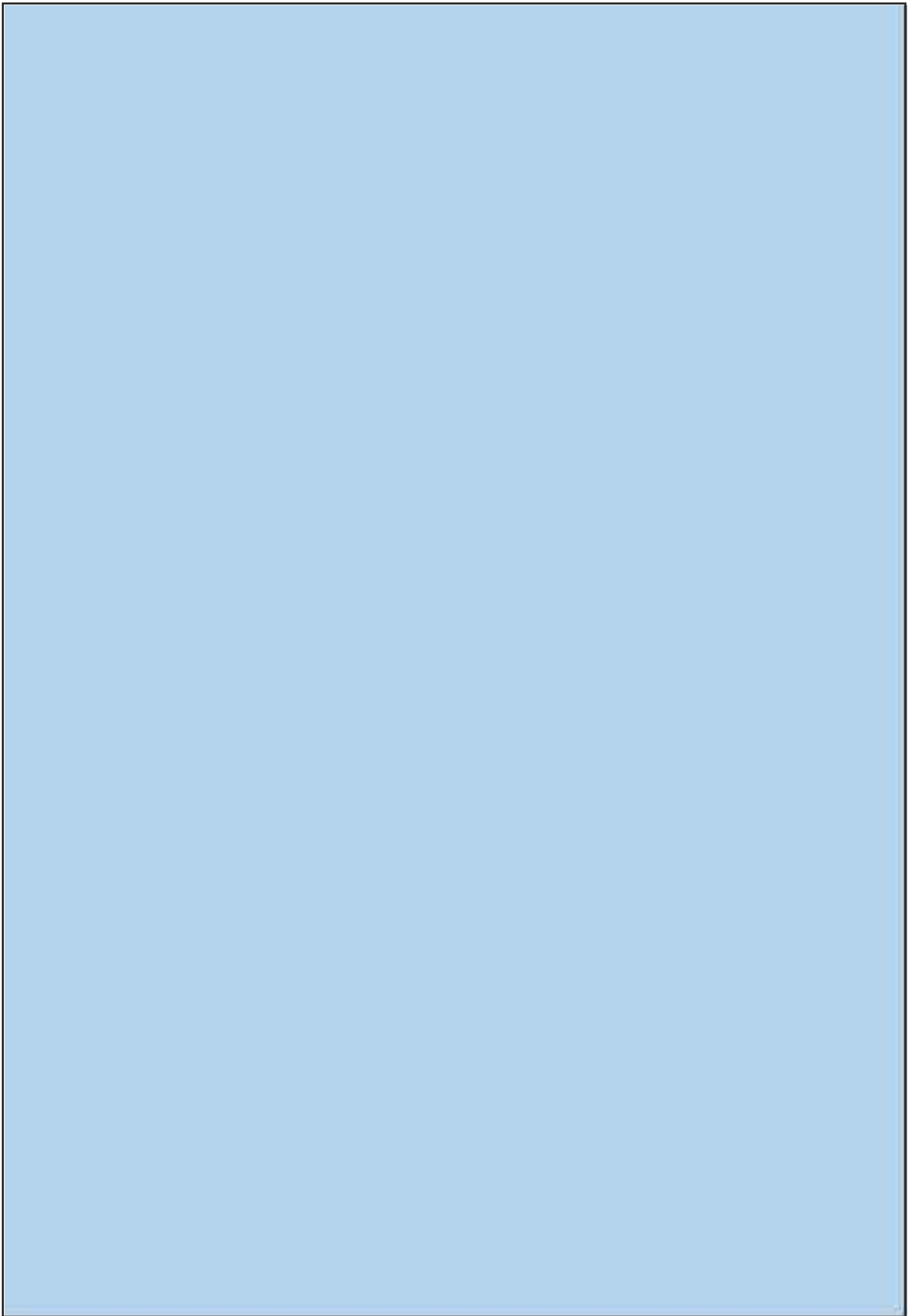
⁹ Według GUS – 24,2 tys. osób.

¹⁰ Międzynarodowe studia Master of Business Administration.

¹¹ Była to pierwsza inwestycja oświatowa w Poznaniu zbudowana od podstaw przez uczelnię niepaństwową.

¹² Np. Wielkopolska Platforma Innowacyjna organizowana przez Urząd Miasta Poznania, Uczelniczne Centrum Innowacji i Transferu Technologii UAM czy też Centrum Doskonałości Instytutu Obróbki Plastycznej.

¹³ Główny Urząd Statystyczny dokonuje agregacji tzw. metodą przedsiębiorstw, co w rezultacie powoduje, iż część placówek naukowo-badawczych z Poznania, które są jednostkami terenowymi (oddziałami) jest przypisywana miastom, w których funkcjonują ich centrale (głównie w Warszawie).

1. Sytuacja demograficzna m. Poznania

W 2005 r. w Poznaniu zamieszkiwało 567,9 tys. osób, w tym 303,2 tys. kobiet. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn) wynosił 115 i utrzymuje się na tym poziomie od 2000 r. W latach 2002–2005 utrzymywała się ujemna dynamika zaludnienia Poznania. W ostatnim czterolecu ludność Poznania zmniejszyła się o 9,2 tys. osób, tj. o 1,6%. Zmniejszenie stanu ludności spowodowało obniżenie wskaźnika gęstości zaludnienia do 2.173 osób na 1 km² w 2005 r., tj. o 31 osób na 1 km² (o 1,6%) w porównaniu z 2002 r. Spadek ludności miasta trwa od 1990 r., a analogiczne trendy odnotowuje się także w większości dużych ośrodków w Polsce. Malejący trend w zaludnieniu Poznania spowodowany był zarówno ujemnym przyrostem naturalnym, jak i ujemnym saldem migracji. O ile początkowo największy wpływ na ubytek ludności miał ujemny przyrost naturalny – liczba zgonów znacznie przewyższała liczbę urodzeń, o tyle począwszy od 2003 r. decydujący wpływ zaczęło odgrywać coraz bardziej niekorzystne ujemne saldo migracji, osiągając w 2005 r. rekordową wielkość –2,1 tys. osób (–3,7‰), przy przyroście naturalnym zbliżonym do zera (po raz pierwszy od 1989 r.). Ujemne saldo migracji spowodowane było rosnącym odpływem ludności, który w 2005 r. wyniósł 8,2 tys. osób, w szczególności na obszary powiatu poznańskiego (według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 aż 65% ogólnej liczby ludności, która wyemigrowała z Poznania w okresie międzyspisyowym osiedliła się w powiecie poznańskim). W rezultacie liczba ludności zamieszkującej całą aglomerację poznańską nieprzerwanie rosła, osiągając w końcu 2005 r. 855,9 tys. osób (o 9,4 tys. więcej niż w 2002 r.). Coraz korzystniejszy przyrost naturalny był rezultatem wzrostu liczby urodzeń (5,3 tys. w 2005 r. wobec 4,3 tys. w 2002 r.), spowodowanym wchodzeniem w wiek najwyższej rozrodczości roczników ostatniego wyżu demograficznego.

Spadek zaludnienia spowodował zmniejszenie udziału Poznania w liczbie ludności województwa wielkopolskiego z 17,2% w 2002 r. do 16,8% w 2005 r. Poznań utrzymał piątą pozycję w Polsce pod względem gęstości zaludnienia (po Warszawie, Łodzi, Krakowie i Wrocławiu), a jego udział w ogólnej liczbie ludności kraju utrzymuje się na poziomie 1,5%.

Spadkowy trend gęstości zaludnienia zaistniał we wszystkich dzielnicach Poznania, najwyższy na Starym Mieście (o 2,6%), Grunwaldzie (o 2,3%) oraz Wildzie (o 2,1%). W 2005 r. najliczniej zamieszkanymi dzielnicami Poznania

1. Sytuacja demograficzna m. Poznania

były: Stare Miasto – 158,0 tys. osób (27,8% ogółu mieszkańców), Nowe Miasto – 142,3 tys. osób (25,1%) i Grunwald – 123,7 tys. osób (21,8%).

STRUKTURA LUDNOŚCI POZNANIA									
Wyszczególnienie	2002		2003		2004		2005		2002 =100
	tys. osób	Poznań =100	tys. osób	Poznań =100	tys. osób	Poznań =100	tys. osób	Poznań =100	
Ogółem	577,1	100,0	574,1	100,0	570,8	100,0	567,9	100,0	98,4
w tym w wieku:									
przedprodukcyjnym (0-17)	100,4	17,4	96,2	16,8	92,7	16,2	90,2	15,9	89,8
produkcyjnym (18-59/64)	382,9	66,3	384,0	66,9	383,8	67,2	382,8	67,4	100,0
poprodukcyjnym (60/65 i pow.)	93,8	16,3	94,0	16,4	94,3	16,5	94,9	16,7	101,1
0-2	13,6	2,4	13,6	2,4	13,8	2,4	14,8	2,6	108,4
3-6	18,3	3,2	18,1	3,2	17,9	3,1	17,4	3,1	95,2
7-12	32,5	5,6	30,6	5,3	29,1	5,1	27,7	4,9	85,4
13-15	20,0	3,5	19,1	3,3	18,1	3,2	17,1	3,0	85,7
16-18	25,0	4,3	23,1	4,0	21,5	3,8	20,2	3,6	80,8
19-24	73,9	12,8	72,0	12,5	68,6	12,0	64,2	11,3	86,9
woj. wielkopolskie	3355,3	17,2*	3359,9	17,1*	3365,3	17,0*	3372,4	16,8*	100,5
Polska	38218,0	1,51*	38190,6	1,50*	38173,8	1,50*	38157,1	1,49*	99,8

*udział Poznania

Źródło: Urząd Statystyczny Poznań, obliczenia własne

W latach 2002–2005 nastąpiły istotne zmiany w strukturze wieku:

- ▣ o 10,2% zmniejszyła się liczebność ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 10,3 tys. osób) – w latach 2002–2005 jej udział zmniejszył się o 1,5 pkt. proc. do 15,9%
- ▣ ustabilizowała się liczba ludności w wieku produkcyjnym (383 tys. osób), przy jednoczesnym wzroście jej udziału (o 1,1 pkt. proc.) do 67,4%
- ▣ wzrost liczebności o 1,1 tys. osób (do 94,9 tys.) oraz udziału (o 0,4 pkt. proc.) do 16,7% ludności w wieku poprodukcyjnym.

Na skutek zwiększenia się liczby urodzeń w ostatnich 3 latach wzrosła liczebność oraz udział dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lata). Jednocześnie w rezultacie malejącej liczby urodzeń, występującej przed 2002 r. coraz mniej liczne były roczniki w wieku przedszkolnym oraz nauki szkolnej. Największy spadek (o 19%) odnotowano w przypadku młodzieży w wieku szkoły średniej.

Pogłębił się proces starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku 70 lat i powyżej wzrosła o 3,5 tys., do 58,1 tys. osób. Jednocześnie zmniejszyło się obciążenie ludności w wieku produkcyjnym. Na 1.000 osób tej grupy w 2005 r. przypadały 484 osoby w wieku nieprodukcyjnym, tj. o 23 osoby mniej w porównaniu z 2002 r.

RUCH NATURALNY I MIGRACYJNY W POZNANIU					
Wyszczególnienie	Wskaźniki na 1000 mieszkańców				
	2002	2003	2004	2005	różnica w punktach procentowych
Małżeństwa	4,9	5,0	4,7	5,2	0,3
Rozwody	1,9	1,6	1,7	1,6	-0,3
Urodzenia	7,7	8,6	8,7	9,5	1,8
Zgony	9,8	10,0	9,9	9,5	-0,4
Przyrost naturalny	-2,2	-1,4	-1,3	0,0	2,2
Saldo migracji	-1,2	-2,7	-3,6	-3,7	-2,5

Źródło: Urząd Statystyczny Poznań, obliczenia własne

W latach 2002–2005 zarówno liczba małżeństw, jak i rozwodów nie uległa poważniejszym zmianom i wynosiła przeciętnie odpowiednio: 2,8 i 0,9 tys. rocznie.

2. Prognozy demograficzne

W 2004 r. Główny Urząd Statystyczny opublikował krajową prognozę demograficzną na lata 2003–2030, opartą na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002. W założeniach metodycznych prognozy, opracowanych przez ekspertów Głównego Urzędu Statystycznego, Rządowej Rady Ludnościowej i Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk, przyjęto:

- ▣ powolny spadek dzietności kobiet
- ▣ postępujące zwiększenie się odpływu migracyjnego ludności, głównie z miast na wieś, związane ze zjawiskiem suburbanizacji. Niski poziom migracji wewnętrznych ma się stopniowo podnosić, czemu sprzyjać powinien wzrost rozwoju gospodarczego związany z wejściem do Unii Europejskiej
- ▣ utrzymanie się dotychczasowego trendu spadku umieralności oraz stopniowy wzrost długości życia.

Wynikiem powyższych założeń ma być prognozowane stopniowe zmniejszanie się liczby ludności Polski, w tym także ludności największych miast.

Podobnie jak w innych dużych miastach, w Poznaniu prognozuje się postępujący spadek liczby ludności. W ciągu blisko 30 lat objętych prognozą ludność w Poznaniu ma zmniejszyć się o 91,5 tys. osób¹, tj. o 15,9%. Największy ilościowy ubytek nastąpi w grupie ludności w wieku produkcyjnym (o 96,8 tys. osób, tj. o 25,1%). Jednakże najwyższy relatywny spadek dotknie ludność w wieku przedprodukcyjnym (o 41,6%, tj. o 40,2 tys. osób). Jedyną grupą, w której nastąpi wzrost liczebności – aż o 48,4% (45,5 tys. osób) – jest ludność w wieku poprodukcyjnym. Analizując bardziej szczegółowe urbanistyczne grupy wieku², związane z kolejnymi etapami edukacji i wychowania, można zauważyć tendencję do powszechnego zmniejszania się zarówno ich liczebności, jak i udziałów. Charakterystyczna będzie generalna zasada, że im młodszy przedział wiekowy, tym wolniejszy spadek jej liczebności. W latach 2003–2030 najmniej ma ubywać osób w wieku szkoły podstawowej (7–12 lat) – około 38%, natomiast największy ubytek ma zanotować subpopulacja w wieku nauki w szkołach wyższych (19–24 lata) – aż o blisko 60%, z tego spadek o 31% ma nastąpić już do 2010 r. Niewiele niższą dynamikę spadku odnotować ma

także grupa 16–18 lat (wiek szkoły średniej), przy czym rekordowy spadek ma nastąpić do 2010 r. – aż o 31%.

Zdaniem specjalistów, głównym powodem takiego stanu rzeczy będzie postępujący spadek rozrodczości, który obejmować ma kolejne roczniki. Zakłada się postępujący z roku na rok ujemny przyrost naturalny, od -1,2 tys. osób (-2‰) w latach 2003–2008, do blisko -4,0 tys. osób (-8‰) w 2030 r. Kolejny czynnik wpływający bezpośrednio na liczebność populacji w Poznaniu – ruch migracyjny – miałby kształtować się zgodnie z tendencjami krajowymi. Następować miałby stopniowy wzrost ujemnego salda migracji wewnętrznych – z około 600–700 osób (około -1,2‰) rocznie w początkowych latach prognozy do około 1000–1200 osób (około -2,3‰) po 2020 r.

Najnowsza prognoza demograficzna dla Poznania została opracowana przez Centrum Statystyki Regionalnej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu³. Autorzy prognozy wskazują, iż przyjęte założenia w prognozie CSR AE Poznań wydają się bardziej realistyczne i lepiej osadzone w teorii demografii niż przyjęte w prognozie Głównego Urzędu Statystycznego.

W prognozie na lata 2005⁴–2030 CSR przewiduje spadek ludności Poznania do 506,5 tys. mieszkańców (tj. o 11,8% w stosunku do 2003 r.). Oznaczałoby to mniejszy ubytek ludnościowy (ale dopiero po 2020 r.) w porównaniu do prognozy GUS, zakładającej spadek ludności aż o blisko 16%. Dla 2030 r. różnica między prognozą GUS oraz CSR wyniosłaby 21,4 tys. osób. Liczba ludności w tym roku według CSR byłaby o 4,4% wyższa.

Odmierna sytuacja ma nastąpić w latach 2005–2020, dla których korzystniejsza jest wersja GUS, co jest spowodowane m.in. odmiennym rokiem początkowym w przypadku obu prognoz – w przypadku GUS – 2003 r., a CSR – 2005 r. Tymczasem w latach 2003–2004 nastąpił dalszy szybki ubytek zaludnienia, wyższy niż założono to w prognozie GUS, który musiał być uwzględniony w przypadku późniejszej prognozy.

Generalnie bardziej optymistyczny charakter najnowszej prognozy jest wynikiem przyjęcia nieco odmiennych – korzystniejszych założeń. Należą do nich m.in. spadek umieralności w Poznaniu – szybszy niż to zakłada GUS oraz wzrost płodności poznanianek. Dodatkowo wzięto pod uwagę rezerwy inwestycyjne pod budownictwo mieszkaniowe występujące w mieście.

W rezultacie prognozuje się zróżnicowanie trendów wśród grup wiekowych poniżej 24 roku życia. W miejsce ciągłych spadków liczebności (wersja GUS) spodziewać się można przejściowych ich wzrostów, np. grupy dzieci w wieku 3–6 lat w okresie 2008–2012, grupy w wieku 7–12 lat w latach 2010–2017, a grupy w wieku 19–24 lat po roku 2021. Zakłada się także znaczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym – o 71,0 tys. osób, tj. o 75,6% – w wersji GUS wzrost ten ma wynieść 48,4%. Spadek, ale wolniejszy ma nastąpić w grupie przedprodukcyjnej (do 17 lat), której liczebność w 2030 r. ma być niższa o 24,1% niż w roku 2003 (według GUS o 41,6%). Podobna tendencja ma dotyczyć grupy osób w wieku produkcyjnym, aczkolwiek CSR prognozuje, że jej spadek do 2030 r. będzie szybszy (o 30,1%) niż to jest w przypadku wersji GUS (o 25,1%).

Centrum Statystyki Regionalnej opracowało także prognozę demograficzną na lata 2005–2030 dla 33 jednostek urbanistycznych wydzielonych na terenie Poznania. Przewiduje się w niej silne zróżnicowanie w rozwoju demograficznych małych jednostek przestrzennych. Mimo iż w większości z nich nastąpić ma ubytek liczby ludności – największy w jednostkach: os. Piastowskie (o 32%), Marcecin–Popiełuszki (o 30%), Winogrody Płd. (o 30%), to w przy-

2. Prognozy demograficzne

PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI POZNANIA OGÓŁEM WEDŁUG GRUP WIEKU NA LATA 2003-2030 (GUS)

Rok	Ogółem	Liczba ludności według grup wieku w osobach												18-44	45-59/64	60+/65+
		0-2	3-6	7-12	13-15	16-18	19-24	0-17	18-59/64							
2003	576.580	13.316	18.259	30.852	19.318	23.245	73.441	96.549	385.929	243.791	142.138	94.102				
2004	574.866	13.137	18.160	29.615	18.433	21.641	70.703	93.271	387.231	243.218	144.013	94.364				
2005	573.039	13.173	17.844	28.586	17.559	20.452	67.123	90.470	387.828	242.731	145.097	94.741				
2006	571.099	13.074	17.744	27.714	16.624	19.705	63.321	88.013	385.813	242.305	143.508	97.273				
2007	568.900	12.969	17.414	27.352	15.777	18.818	59.514	85.799	383.586	241.811	141.775	99.515				
2008	566.670	12.898	17.171	27.026	15.038	17.951	56.276	83.692	381.247	241.039	140.208	101.731				
2009	564.319	12.758	17.227	26.590	14.356	16.975	53.321	81.940	378.652	239.936	138.716	103.727				
2010	561.932	12.563	17.081	26.345	13.973	16.114	50.480	80.427	375.435	238.664	136.771	106.070				
2011	559.335	12.382	16.918	26.129	13.645	15.369	48.174	79.035	370.221	237.288	132.933	110.079				
2012	556.655	12.291	16.785	25.921	13.450	14.660	46.101	78.012	364.809	235.410	129.399	113.834				
2013	553.916	12.233	16.555	25.478	13.474	14.250	44.018	77.089	359.275	233.249	126.026	117.552				
2014	550.921	12.116	16.384	25.206	13.424	13.926	42.026	76.356	353.640	230.603	123.037	120.925				
2015	547.887	11.970	16.209	25.157	13.181	13.732	39.943	75.555	348.057	227.384	120.673	124.275				
2016	544.614	11.760	16.047	24.913	12.855	13.752	38.231	74.739	342.519	223.716	118.803	127.356				
2017	541.276	11.508	15.935	24.625	12.695	13.658	36.815	73.936	337.013	219.231	117.782	130.327				
2018	537.823	11.196	15.747	24.399	12.731	13.390	35.574	72.775	332.342	214.391	117.951	132.706				
2019	534.136	10.873	15.497	24.133	12.635	13.069	34.881	71.714	327.719	209.182	118.537	134.703				
2020	530.390	10.539	15.207	23.852	12.530	12.918	34.198	70.808	323.105	202.917	120.188	136.477				
2021	526.499	10.187	14.867	23.583	12.433	12.943	33.448	69.643	318.992	196.498	122.494	137.864				
2022	522.280	9.800	14.456	23.308	12.290	12.820	32.901	68.362	315.107	190.064	125.043	138.811				
2023	517.995	9.432	14.018	23.034	12.099	12.712	32.406	67.026	311.425	183.917	127.508	139.544				
2024	513.676	9.086	13.534	22.704	11.940	12.606	32.015	65.615	307.940	177.147	130.793	140.121				
2025	509.203	8.748	13.079	22.248	11.794	12.472	31.467	64.139	304.864	170.231	134.633	140.200				
2026	504.584	8.425	12.603	21.762	11.692	12.316	31.101	62.624	301.855	163.770	138.085	140.105				
2027	499.844	8.148	12.120	21.173	11.627	12.147	30.964	61.085	298.862	157.492	141.370	139.897				
2028	495.054	7.895	11.683	20.520	11.499	11.984	30.681	59.549	295.729	151.912	143.817	139.776				
2029	490.034	7.668	11.201	19.828	11.310	11.909	30.370	57.923	292.529	146.617	145.912	139.582				
2030	485.109	7.469	10.822	19.140	11.030	11.865	30.098	56.339	289.158	141.791	147.367	139.612				

Źródło: GUS

2. Prognozy demograficzne

PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI POZNANIA OGÓŁEM WG GRUP WIEKU NA LATA 2005-2030 (CSR)

Rok	Ogółem	Liczba ludności wg grup wieku w osobach											
		0-2	3-6	7-12	13-15	16-18	19-24	0-17	18-59/64	18-44	45-59/64	60+/65+	
2003	574.125	13.630	18.135	30.581	19.135	23.090	71.971	96.184	383.966	242.540	145.215	93.975	
2004	570.778	13.782	17.910	29.050	18.139	21.480	68.619	92.720	383.754	241.224	145.858	94.304	
2005	568.806	14.703	17.557	28.217	17.524	20.785	61.932	91.386	382.885	238.259	144.624	94.535	
2006	566.091	15.263	17.754	27.205	16.500	19.896	56.905	89.569	379.130	236.024	143.105	97.392	
2007	563.463	15.879	17.709	26.751	15.570	18.881	52.204	88.092	375.269	233.880	141.390	100.102	
2008	560.927	15.906	18.384	26.358	14.779	17.849	48.616	86.788	371.375	231.531	139.843	102.764	
2009	558.472	15.872	19.383	25.875	14.005	16.782	45.367	85.911	367.250	228.927	138.324	105.311	
2010	556.075	15.775	19.953	25.884	13.541	15.817	42.320	85.335	362.513	226.222	136.290	108.227	
2011	553.712	15.626	20.559	25.931	13.205	14.996	39.774	84.914	355.825	223.463	132.362	112.973	
2012	551.361	15.434	20.560	26.662	12.957	14.191	37.682	84.787	348.980	220.319	128.660	117.594	
2013	549.009	15.206	20.476	27.228	12.965	13.709	35.563	84.791	342.020	216.843	125.177	122.198	
2014	546.647	14.950	20.322	27.951	12.908	13.359	33.569	84.909	335.212	213.101	122.113	126.526	
2015	544.263	14.677	20.101	28.956	12.674	13.105	31.580	84.990	328.395	208.760	119.636	130.878	
2016	541.853	14.388	19.827	29.489	12.678	13.114	30.032	85.055	321.782	204.118	117.664	135.016	
2017	539.430	14.090	19.511	30.022	12.781	13.059	28.789	85.140	315.242	198.574	116.668	139.048	
2018	536.987	13.783	19.165	29.914	13.763	12.827	27.675	84.914	309.532	192.552	116.979	142.541	
2019	534.509	13.476	18.794	29.696	14.333	12.823	27.186	84.738	304.066	186.322	117.745	145.705	
2020	531.995	13.172	18.408	29.383	14.967	12.925	26.772	84.785	298.564	178.733	119.831	148.646	
2021	529.461	12.872	18.013	28.990	15.004	13.952	26.253	84.276	293.925	171.376	122.549	151.260	
2022	526.905	12.583	17.609	28.533	14.974	14.541	26.279	83.741	289.709	164.174	125.535	153.455	
2023	524.348	12.312	17.208	28.026	14.884	15.216	26.346	82.520	286.332	158.208	128.123	155.496	
2024	521.790	12.065	16.809	27.483	14.741	15.255	27.190	81.188	283.296	151.535	131.762	157.306	
2025	519.247	11.851	16.423	26.914	14.552	15.225	27.879	79.788	280.835	144.927	135.908	158.624	
2026	516.691	11.677	16.054	26.329	14.327	15.133	28.747	78.354	278.494	138.858	139.636	159.843	
2027	514.142	11.549	15.714	25.735	14.076	14.984	29.912	76.926	276.253	133.315	142.939	160.963	
2028	511.598	11.474	15.413	25.139	13.803	14.787	30.536	75.539	273.836	128.982	144.853	162.223	
2029	509.052	11.457	15.160	24.553	13.518	14.555	31.145	74.228	271.324	125.026	146.300	163.500	
2030	506.532	11.494	14.964	23.987	13.220	14.294	31.034	73.025	268.506	121.567	146.939	165.001	

Źródło: GUS

2. Prognozy demograficzne

padku 10 jednostek nastąpić ma wzrost zaludnienia, przy czym w niektórych (Radojewo, Strzeszyn, Głuszyna) ponaddwukrotny. Tak znaczny rozwój demograficzny ma być związany z zagospodarowaniem położonych w ich obrębie znacznych, obecnie wolnych, obszarów pod budownictwo mieszkaniowe.

PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W JEDNOSTKACH URBANISTYCZNYCH NA LATA 2005–2030								
L.p.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Liczba ludności						Dynamika-2005–2030
		2005	2010	2015	2020	2025	2030	2005=100
1	Centrum	37 759	36 297	34 936	33 598	32 287	30 988	82,1
2	Sołacz-Wilczak	10 991	10 576	10 169	9 813	9 510	9 231	84,0
3	Jeżyce	30 011	28 582	27 235	25 976	24 796	23 680	78,9
4	Arena-Łazarz	32 386	30 996	29 655	28 298	26 931	25 580	79,0
5	Kolejowa	5 779	5 543	5 332	5 117	4 897	4 673	80,9
6	Górna Wilda	23 435	22 747	22 070	21 358	20 616	19 863	84,8
7	Przy Warcie	5 089	5 135	5 205	5 277	5 413	5 584	109,7
8	Winogrody Płn.	27 968	27 005	25 880	24 577	23 140	21 612	77,3
9	Winogrody Płd.	17 711	16 616	15 579	14 483	13 463	12 344	69,7
10	Winiary	17 897	16 843	15 875	15 124	14 497	13 811	77,2
11	Marcelin-Popiełuszki	31 873	29 844	27 881	25 921	23 997	22 195	69,6
12	Grunwald-Raszyn	32 911	31 815	30 743	29 666	28 581	27 533	83,7
13	Górczyn-Świerczewo	18 013	17 560	17 129	16 721	16 306	15 885	88,2
14	Dębiec	12 945	12 310	11 664	10 976	10 259	9 549	73,8
15	Starołęka	9 008	8 792	8 580	8 344	8 072	7 772	86,3
16	Głuszyna	1 487	1 760	2 055	2 369	2 702	3 058	205,6
17	Żegrze	6 830	7 734	8 690	9 705	10 814	12 050	176,4
18	os. Piastowskie	9 572	9 029	8 457	7 854	7 214	6 539	68,3
19	Rataje	46 595	45 417	44 022	42 335	40 346	38 117	81,8
20	Chartowo	28 112	27 687	27 123	26 386	25 486	24 484	87,1
21	Piotrowo-Malta	12 332	13 058	13 551	14 311	15 440	16 637	134,9
22	Warszawska	11 526	11 121	10 728	10 341	9 954	9 550	82,9
23	Naramowice	28 867	31 513	34 134	36 677	39 236	41 992	145,5
24	Piątkowo-Wschód	30 312	30 126	29 697	28 971	28 032	26 974	89,0
25	Podolany-Piątkowo	5 945	5 821	5 701	5 574	5 434	5 269	88,6
26	Strzeszyn	8 893	11 025	13 193	15 515	18 074	20 880	234,8
27	Krzyżowniki	5 323	5 275	5 245	5 220	5 191	5 159	96,9
28	Ławica	6 819	7 195	7 605	8 039	8 493	8 977	131,6
29	Skórzewo	6 494	6 440	6 399	6 340	6 244	6 107	94,0

PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W JEDNOSTKACH URBANISTYCZNYCH NA LATA 2005–2030

L.p.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Liczba ludności						Dynamika- 2005–2030
		2005	2010	2015	2020	2025	2030	2005=100
30	Junikowo	10 785	10 419	10 030	9 600	9 130	8 638	80,1
31	Fabianowo-Kotowo	8 972	9 201	9 474	9 778	10 119	10 516	117,2
32	Szczepankowo	4 781	5 345	5 949	6 609	7 337	8 146	170,4
33	Radojewo	4 972	6 599	8 318	10 172	12 191	14 418	290,0

Źródło: Prognoza Centrum Statystyki Regionalnej

PRZYPISY:

¹ Z 576,7 tys. osób w 2003 r. do 485,1 tys. w 2030 r.

² 0–2 lata wiek – żłobkowy, 3–6 wiek – przedszkolny, 7–12 wiek – szkoły podstawowej, 13–15 wiek – gimnazjum, 16–18 wiek – szkoły średniej, 19–24 wiek – studiów wyższych.

³ Pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Paradysza.

⁴ Dane za lata 2003 i 2004 w tabelach są rzeczywiste i podawane są w celu umożliwienia porównań do prognozy GUS.